

BUDAÖRSI ZIPPEL-ZAPPEL ÓVODA KÉTNYELVŰ HELYI NEVELÉSI PROGRAMJA

AZ ÓVODA JOGI STÁTUSZA

INTÉZMÉNY NEVE: ZIPPEL-ZAPPEL NÉMET NEMZETISÉGI ÓVODA

CÍME: 2040 BUDAÖRS LÉVAI U. 36.

TELEFON/FAX: +36 / 23 / 420-414

FENNTARTÓJA: *BUDAÖRS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA*

KÉPVISELŐJE: FARKASNÉ BÁNKUTI KATA

ALAPÍTÁS ÉVE: 1978.

ALAPÍTÓ OKIRAT KELTE: 2015. DECEMBER 17.

AZ ÓVODA BEFOGADÓKÉPESSÉGE:

100 GYERMEK

**ALAPÍTÓ OKIRATBAN MEGHATÁROZOTT MAXIMÁLIS
GYERMEKLETSZÁM:**

100 GYERMEK

AZ ÓVODAI CSOPORTOK SZÁMA:

4 GYERMEKCSOPORT

FELÜGYELETI SZERVE: *BUDAÖRS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA*

AZ ÓVODA ALAPTEVÉKENYSÉGE, SZAKFELADATA:

- *KÉTNYELVŰ (NÉMET NEMZETISÉGI) ÓVODAI
NEVELÉS*
- *A NÉMET NEMZETISÉG IDENTITÁSTUDATÁNAK,
KULTURÁLIS HAGYOMÁNYAINAK MEGŐRZÉSE, ÁPOLÁSA,
FEJLESZTÉSE*

INTÉZMÉNY IGAZGATÓJA: FARKASNÉ BÁNKUTI KATA

„A kisgyermek, ez az érdekes személyiség
tevékenykedik, emlékezik, gondolkodik, főleg
azonban érez és akar.

Csakhogy minél céltudatosabban figyel,
gondolkodik, annál kíváncsibb lesz,
annál több megismernivalóra bukkan.

Nincs megállás, elindulni az emberré válás útján.”

Kohlil Gihran

Tartalomjegyzék

HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE:	6
I. HELYZETKÉP - ÓVODÁNK BEMUTATÁSA, KONCEPCIÓJA	7
II. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FELTÉTELEI	8
1. TÁRGYI ÉS SZEMÉLYI FELTÉTELEK	8
2. AZ ÓVODÁBA LÉPÉS FELTÉTELE	9
3. ISKOLAI ALKALMASSÁG	9
4. SZERVEZÉSI, MŰKÖDÉSI REND	10
III. GYERMEKKÉPÜNK, ÓVODAKÉP	14
IV. JÖVŐKÉPÜNK	16
V. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJAI - FELADATAI	18
1. EGÉSZSÉGRE NEVELÉS ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉS	18
1.1. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD KIALAKÍTÁSA	18
1.2. EGÉSZSÉGRE NEVELÉS, GONDOZÁS, EGÉSZSÉGVÉDELEM	20
1.3. KÖRNYEZETI NEVELÉS	24
2. ÉRZELMI, ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS ÉS SZOCIÁLIS KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE	25
2.1. SZOCIALIZÁLÓDÁS, ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS ALAKULÁSÁNAK SZÍNTEREI	27
3. AZ ANYANYELVI - ÉRTELMI FEJLESZTÉS, NEVELÉS	29
4. NÉMET NEMZETISÉGI NEVELÉS	30
VI. ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI	34
1. JÁTÉK	34
2. MOZGÁS	37
3. ESZTÉTIKAI NEVELÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK	39
3.1. MESÉLÉS, VERSELÉS	39
3.2. ÉNEK-ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC	41
3.3. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA	43
4. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	46
5. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK	50
6. TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	52
VII. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK INTEGRÁLT NEVELÉSE	55
VIII. GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN	59
IX. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	63
1. ÓVODA ÉS A CSALÁD	63
2. EGYÉB KAPCSOLATOK	65
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	67
I. EINFÜHRUNG-UNSERE ERZIEHUNGSPHILOSOPHIE–UNSER KINDERBILD	70
II. DIE VORSTELLUNG UNSERES KINDERGARTENS, SEINE KONZEPTION	71
III. ZIELE UND AUFGABEN UNSERER KINDERGARTENERZIEHUNG	73
IV. AKTIVITÄTSFORMEN DES KINDERGARTENLEBENS	74
A. DIE DEUTSCHE KINDERHEITENERZIEHUNG	74
1. Die Möglichkeiten der Kinderheitenerziehung durch Spielen und Tätigkeiten	76
2. Merkmale der Entwicklung am Ende der Kindergartenzeit	77
V. DIE VORAUSSETZUNGEN DER DURCHFÜHRUNG DES PROGRAMMS	78

A.	ORGANISATIONS- UND FUNKTIONSORDNUNG.....	78
1.	<i>Organisierung der Gruppen:</i>	78
B.	SACHLICHE BEDINGUNGEN UND PERSONELLE VORAUSSETZUNGEN	80
1.	<i>Sachliche Bedingungen</i>	80
2.	<i>Personelle Voraussetzungen</i>	80
C.	DER KINDERGARTEN UND DIE FAMILIE.....	82
1.	<i>Die Zusammenarbeit bereichernde Tätigkeiten</i>	83
2.	<i>Weitere Kontakte</i>	83
D.	AUF WUNSCH DER ELTERN GELEISTETE, JEDOCH NICHT VERPFLICHTENDE SPEZIELLE DIENSTLEISTUNGEN DES KINDERGARTENS	84
1.	<i>Gebührenfreie Leistungen:</i>	84
2.	<i>Gebührenpflichtige Leistungen ausserhalb der Erziehungszeit</i>	85
	<i>Gebührenpflichtige Leistungen ausserhalb der Erziehungszeit</i>	85
	KONTROLLE UND BEWERTUNG DES PROGRAMMS	86

Helyi pedagógiai program jogszabályi háttere:

Programunk a 363/2012. (XII.17.) számú Kormány rendelet, valamint annak módosítása (137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet) értelmében, az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült, szem előtt tartva a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt., ágazati törvény) és az 1993. évi LXXIX. Köznevelési törvényt valamint, annak módosításait és a városi köznevelési koncepció irányelveit.

Ezen kívül programunkba az alábbi törvényeket, rendeleteket vettük figyelembe:

- Magyarország Alaptörvénye
- 20/2012. EMMI rendelet
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről □ 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve
- 1997. tv. XXXI. törvény A gyermekek védelméről és jogairól
- 1992. Egyezmény a gyermekek jogairól Egyesült Nemzetek UNICEF
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII törvény végrehajtásáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003. évi CXCV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól

I. Helyzetkép - Óvodánk bemutatása, koncepciója

Óvodánk a város lakótelepi övezetében, a kertes házak határán helyezkedik el.

Négy óvodai csoporttal, tágas játszókerttel és tornaszobával rendelkezünk, mely segíti a gyermekek spontán felszabadult játékát, mozgását. Óvodánk felszereltsége jónak mondható.

A csoportszobák barátságos, otthonos légköre várja a gyermekeket. A gyermekcsoportok életkori összetétele a mindenkori igényeket kívánja kielégíteni, így előfordulhat az osztatlan, osztott és részben osztott életkorú közösség.

Nevelésünkben hangsúlyt fektetünk a gyermekek harmonikus személyiségfejlesztésére, az élményekre, tapasztalatokra alapuló tevékenységeken, játékokon keresztül történő, egyéni fejlődési ütemet figyelembevevő nevelésre, ismeretnyújtásra. Továbbá a testi és lelki egészség megőrzésére, az egészséges életvitel alakítására, mozgáskészség fejlődésének elősegítésére.

Nagy hangsúlyt fektetünk a rendszeres testmozgásra, a gyermekek természetes mozgásigényének kielégítésére.

Fontosnak tartjuk a német nemzetiség még élő szokásainak megismertetését, kultúrájának, nyelvének ápolását.

Céljaink és feladataink megvalósítását igyekszünk a komplexitáson keresztül a játékoság elvére építve elérni.

A csoportok napi- és heti rendjét a gyermekek életkorához igazítva, a rugalmasságot és fokozatosságot követve alakítjuk. Rugalmas napirendünkkel növeljük meg a játék és a gyermekek által szabadon választott, más mozgásos tevékenységek idejét. Ezzel biztosítjuk az eltérő ütemben fejlődő gyermekek részére a megfelelő teret és időt.

Mivel a gyermekek napjuk nagy részét óvodánkban töltik, így fontos az óvoda és a család együttműködése, az egymást segítő nevelés. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelezettsége, óvodánk ebben kiegészítő szerepet tölt be. Igyekszünk a gyermekek érdekében a kapcsolatot minél pozitívabb irányba fordítani. Óvodapedagógusaink figyelembe veszik a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítik az a koragyermekkori intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A nevelésünk során olyan pedagógiai környezetet alakítunk ki, ahol a befogadó attitűd természetessé válik az óvodapedagógusok, a nevelőmunkát segítő munkatársak, a szülők, és a gyermekek számára egyaránt, mivel meggyőződésünk, hogy az együttműködő magatartás a kultúrák közötti kommunikáció elengedhetetlen feltétele.

Óvodánkban a már kialakult hagyományok a közösségi és a családi együttműködést erősítik:

- Termésköszöntő
- Márton nap
- Advent
- Mikulás
- Farsang
- Német Nemzetiségi Hét
- Húsvét
- Anyák napi ajándék készítés
- Játszódélelőtt, Játszóház
- Majális, Nyúlciptő (évente váltva)
- Gyermeknap
- Nagyok búcsúztatása

II. A program megvalósításának feltételei

1. Tárgyi és személyi feltételek

Tárgyi feltételek

Az óvoda épülete, udvara és berendezése adta lehetőségeket úgy alakítjuk, hogy a lehető legjobban szolgálják a gyermekek nevelését, fejlődését, fejlesztését és biztonságát.

Így elmondható, hogy minden korosztályban az életkornak megfelelő készséget-képességet fejlesztő, jó minőségű alapfelszereltség áll rendelkezésre.

1998-ban óvodánk tornaszobával bővült. Ezzel biztosított a mozgásfejlesztéshez az optimális tér és hely.

Az L alakú csoportszobák, melyek több funkcióra is használhatóak – galériával beépítve, pozitívan befolyásolhatják a hely kihasználását, valamint a játéklehetőségeket. Az óvoda berendezési tárgyai a gyermekek testméretéhez igazodnak

A német nemzetiségi neveléshez nélkülözhetetlen IKT eszközök a jelenlegi igényeknek megfelelnek, de a folyamatos csere nélkülözhetetlen.

A szakmai eszközöknek a beszerzése nagyrészt költségvetési keretből történik, de feltétlenül említésre méltóak a pályázatokon nyert összegek, az óvoda alapítványi támogatása, szülők támogatása, valamint az óvónők által készített játékok, eszközök.

A magyar és német nyelvű szakkönyv állományunkat a változásoknak megfelelően folyamatosan fejlesztjük.

Az óvoda udvara teret ad a mozgás, a játék és az egészséges életmód tevékenységeihez. Az udvari beépített, mozgásfejlesztő eszközök felülvizsgálata, cseréje folyamatosan szükséges.

A kötelező eszköz- és felszerelésjegyzékben foglalt törvényi előírásokhoz képest a legnagyobb hiányosság a helyiségekben mutatkozik. Nincs elkülönítő szobánk és orvosi szobánk. A programhoz szükséges eszköz- és felszerelések jegyzéke az 1. sz. mellékletben található.

Programunk működőképességéhez a folyamatos eszközpótlás, épületfelújítás elengedhetetlen.

Személyi feltételek

A program sajátosságából adódóan nélkülözhetetlen, hogy a nevelőközösség azonosulni tudjon az óvodában folyó német nemzetiségi neveléssel. A befogadó szellemű óvoda, az inkluzív nevelés kialakítása érdekében, valamennyi munkatárs folyamatos együttműködését és összehangolt munkáját kívánja meg.

Az óvodapedagógusok a helyi pedagógiai program alapján végzik a nevelőmunkát az óvodában. Az óvónők lényeges személyiségjegye a nyitottság, empátiakészség, érdeklődés a mikro- és makrokörnyezet iránt. Személyiségükön keresztül valósul meg az elképzelt, megfogalmazott helyi óvodai pedagógiai program.

A német nemzetiségi nevelés és a folyamatos délelőtti napirend szükségessé teszi a feladat minőségi ellátása érdekében a csoportonkénti 3 óvónő jelenlétét. (Kettő délelőtt, egy délután.) Két heti váltással dolgoznak.

A csoportban dolgozó óvónők összehangoltan együtt terveznek, a feladatokat megosztva végzik.

A gyermekek által a délelőtti folyamán szabadon megválasztott örömteli mozgás lehetőségét, valamint az óvónők munkáját segítő tehetséggondozást és felzárkóztatást plusz 1 fő fejlesztőpedagógussal tudjuk megvalósítani.

Egy fő fél állású logopédus segíti munkánkat. Heti két délelőttöt foglalkozik a gyermekekkel, a szakellátást naplószerűen adminisztrálja.

A pedagógiai munkában egyre gyakrabban előforduló problémás nevelési helyzetek megoldásához, segítség lehetne a pszichológus-gyógypedagógus támogató közreműködése.

Óvodánk rendelkezik a törvény által ajánlott személyi ellátottsággal.

Óvodánkban jelenleg 24 fő dolgozik.

Óvodapedagógusi munkát végez: 14 fő.

Pedagógiai asszisztens: 1 fő

A lépcsőzetes munkakezdés biztosítja óvodánkban az óvodapedagógus jelenlétét a teljes nevelési idő alatt.

A pedagógiai munkánk fejlesztésében és színvonalának emelésében meghatározó szerepet tölt be a technikai személyzet.

6 fő szakképzett dajka,

1 fő takarító

1 fő óvodatitkár

Az esztétikus, gondozott udvar nélkülözhetetlen az óvodánk mindennapjaiban. Az ezzel kapcsolatos teendőket a karbantartó – kertész látja el. (1 fő)

A nevelés eredményessége érdekében az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak munkájával szemben ugyanúgy elvárás a tolerancia, érzékenység, nyitottság, gyermekszertet, a belső indíttatású gondoskodási vágy. Magatartásukkal, megnyilvánulásaikkal minden helyzetben megbízható, hiteles példaképeknek kell lenniük.

Az óvodapedagógusok és technikai személyzet felelősek a közösen kitűzött célok megvalósításáért.

2. Az óvodába lépés feltétele

Az óvodába a gyermek, harmadik életévének betöltése után vehető fel. *Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.*

Ha az óvodába jelentkezők száma meghaladja a felvehető gyermekek számát, felvételi bizottságot szervezünk, mely javaslatot tesz a felvételre. A felvételi bizottság az igazgatóból, egy óvodapedagógusból, és a fenntartó képviselőjéből áll.

A törvényi előírások mellett a fenntartó által meghatározott szempontsорт vesszük figyelembe az óvodai felvételnél.

A felvétel jogát a 2011. évi CXCV. törvény és a 2011. évi CLXXIX. törvény határozza meg. Az óvodai felvételtől az igazgató dönt a felvételi bizottság javaslata alapján.

3. Iskolai alkalmasság

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri azt a testi, lelki, szociális érettséget, mely az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez, az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteit irányítani képes, mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Készen áll az iskolai élet és a tanító

elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre a felnőttel és gyermektársaival.

Azoknak a gyermeknek, akik augusztus 31. napjáig betöltik hatodik életévüket, és nem érik el az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget, külön fejlesztési lehetőségeket biztosítunk,

- **a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseket**
- **a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat**

Fejlesztések lehetőségei az óvodánkban:

- Óvodapszichológusi foglalkozások
- Gyógypedagógusi, fejlesztőpedagógusi foglalkozások
- Csoportközi foglalkozások szervezése (szociális kompetencia, mozgásfejlesztés, stb.)
- Differenciált foglalkoztatás a csoportban dolgozó felnőttek részéről

Mivel ezek a gyermekek más és más okból vesznek részt még egy évig az óvodai nevelésben, fejlesztésük is egyénre szabottan történik. Differenciált fejlesztési feladatok kidolgozásánál a gyermek egyéni fejlődésének dokumentációjára támaszkodunk.

A német nemzetiségi óvodai nevelés olyan módon készíti fel a gyermekeket a sikeres iskola kezdésre, hogy tudatosan épít a többségi és kisebbségi kultúrák közötti különbségekre és hasonlóságokra.

Különböző fejlesztést igényelnek azok a gyermekek:

- Akik egyenletesen fejlődnek, pszichésen egészségesek, de még egy nevelési évre van szüksége,
- Akik valamilyen részképesség zavarral küzdenek,
- Akik emocionálisan vagy szociálisan éretlenek,
- Akik fizikálisan éretlenek

A fejlesztéssel járó többletfeladatok egy részét a csoportban dolgozó óvodapedagógusok és az óvoda fejlesztőpedagógusa végzi egyéni vagy mikrocsoportos foglalkoztatási formában. Ebben segítséget nyújt az óvoda logopédusa is.

4. Szervezési, működési rend

Nyitvatartási rend:

- A helyi igényeknek megfelelően a hagyományos nyitvatartási idő: 12 óra.

A csoportok szervezése:

A program az óvoda minden csoportjára kiterjed. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógusok irányítják.

A gyermekcsoportok életkori összetétele a mindenkori igényeket kívánja kielégíteni, így előfordulhat osztatlan, osztott és részben osztott életkorú közösség. A csoportok szervezési módját a nevelőtestület határozza meg. A német nemzetiségi nevelés hatékonyságát fokozza a vegyes életkorú csoportok szervezése.

Gyermekcsoportjaink általában osztatlan szervezésűek. Ebben a szervezési formában biztosított a modellkövetés, az utánzás feltétele, eredményesebb a szocializálódás, az önállóság tanulása. A gyermekek megtanulnak alkalmazkodni, fokozódik empátiás képességük, természetesebben fogadják a különbségeket. Ezekben a csoportokban

kevesebb a konfliktus, fejlettebb a megegyezésre való képesség. Életszerűbb helyzetek jöhetnek létre. A testvérek, barátok, ismerősök növelik a beszoktatás eredményességét. A már kialakult, nagyok által alkalmazott szokásrend és viselkedés a kicsik számára természetes velejárója az óvodai életnek. Az eltérő fejlettségű gyermekek nem szigetelődnek el, mindenki talál partnert vagy támogatót. A heterogén életkorú csoportoknál előnyös – éppen az életkori sajátosságok miatt – a köznevelési törvényben előírt minimális gyermeklétszám megtartása, hiszen az óvodapedagógusoktól sokkal nagyobb figyelemmegosztást, differenciálási képességet, toleranciát, rugalmasságot követel.

A napirend:

A napirend és a heti rend a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezésére, szervezésére ad lehetőséget.

- Igazodik a különböző tevékenységekhez, a gyermek egyéni szükségleteihez.
- Figyelembe veszi a helyi szokásokat, igényeket és a tevékenységek közötti belső arányok kialakítását, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.
- A legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja.
- A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.
- A párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezése, szervezése:
 - csoportbontások, az óvoda helyiségeinek maximális kihasználása (udvar, terasz is),
 - tornaszoba választása saját döntés alapján.

A napi- és heti rend kialakítása az óvodapedagógusok feladata.

A csoportok napirendjét a gyermekek életkori összetételéhez igazítva, a fokozatosságot és a folyamatosságot követve, rugalmasan alakítjuk.

A gondozásra fordítható időszükséglet igazodik a gyermekek tempójához. Lehetőleg az egész nap során érvényesüljön a folyamatosság, rugalmasság. A folyamatos tízórai szolgálhatja a játékidő megnövelését és a tapasztalatszerzési lehetőségek bővülését. Ezt az óvónők fokozatosan alakíthatják ki a saját csoportjukban.

A tevékenységek a játékba integráltan szervezhetők, lehetőség nyílt egyéni és mikrocsoportos tevékenységre. Az egyéni és mikrocsoportos tevékenységek mellett az óvónő határozza meg a frontális foglalkoztatási formát. Kiemelt szerepet szánunk napirendünkben a gyermekek kötetlen, de motivált szabad mozgástevékenységének biztosítására. A délelőtti játéktevékenység során lehetőséget adunk a gyermekeknek a tornaszobában a mozgáskedv és mozgásigény kielégítésére (lásd: mozgás).

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógusok a gondozás folyamatában is nevelnek, építik kapcsolataikat gyermekekkel, egyúttal segítik önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi felnőttel.

A gyermekek délutáni pihenése élettani szükséglet, időtartamát a csoportba járó gyermekek alvásigénye határozza meg.

A napirendet a csoportban dolgozó óvónők határozzák meg, figyelembe véve a gyermekek tevékenységeinek fejlettségi szintjét, összehangolva a többi csoport munkájával.

Javaslat a napirend kialakításához

<i>Időtartam</i>	<i>Tevékenység</i>
6.00-7.15	Összevont gyülekezés
7.15-10.30	<p>Szabad játék a csoportszobában, egyéni és mikrocsoportos tevékenységek: Párhuzamos tevékenységek, önálló döntési lehetőségek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka; • Ének-zene, énekes játékok, gyermektánc; • Mesélés, verselés, dramatikus játékok; • Külső világ tevékeny megismerése; • Anyanyelvi játékok; • Német nemzetiségi nevelés játékon, tevékenységeken keresztül. • Mozgás. Egy héten egyszer, illetve kétszer szervezünk csoportbontással tornát, melynek időpontját a csoportok egymással egyeztetik a tornaszoba beosztása miatt. • Testápolás; • Tízórai; • Az átlagtól eltérő képességű gyermekek egyéni foglalkoztatása.
10.30-11.45	Játék a szabadban vagy a csoportszobában.
11.45-12.45	Testápolás, ebéd.
12.45-15.45	Pihenés, testápolás, uzsonna.
15.45-18.00	<p>Játék a csoportszobában, illetve az udvaron.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szabadon választott tevékenységek.

Hetirend:

- A folyamatosság, a rendszeresség, a nyugalom megteremtését segíti elő az óvodai csoportban, valamint a szokásrendszer segítségével lehetőséget nyújt az óvodások napi életének megszervezéséhez.

A napirendben megfogalmazottak alapján, a zavartalan működés érdekében a hetirend kialakítása folyamatos egyeztetést igényel.

A hetirendben állandó napot igényelnek:

- mozgásfejlesztés,
- ének-zene, énekes játékok, gyermektánc
- környezet megismerése (túrák, séták).

Az óvodai nevelés tervezése:

Az óvodánkba járó gyermekeink életét céltudatosan kell kialakítani. Ezért a napi- és heti renddel, és egyéb tervezésekkel elősegítjük gyermekeink tudatos fejlesztését.

A folyamatok, tevékenységek tervezése keretet jelent az óvodapedagógus számára. Lehetővé teszi a várható történések megfelelő előkészítését, a hosszabb folyamatok kisebb egységekre bontását.

Alapvetően fontos feladatnak tartjuk a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolását még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán gyermeki ötletekre, tapasztalatokra.

A tanév kezdeténél, ha a személyi feltételek adottak, három óvodapedagógus dolgozik minden csoportban.

Munkarendjük mindig az adott nevelési év megbeszélésének eredménye.

A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést öt egységben gondoljuk át (éves terv, nevelési terv, heti terv, heti rend, napirend).

A kialakult nyelvi szituációk függvényében a természetes nyelvtanulási eljárásnak megfelelően rugalmasan alakítjuk ki csoportjaink heti- és napirendjét.

A pedagógiai munka dokumentációi, elvei

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését különböző kötelező dokumentumok, továbbá a pedagógusok által készített feljegyzések szolgálják.

Az adott hónapokra szóló tervezés magába foglalja az ez időszakra vonatkozó nevelési, szervezési, fejlesztési feladatokat, illetve a várható tevékenységi formákat és az ehhez kapcsolódó anyagot. (mese, vers, dal stb.)

A konkrét tervezési formát kéthetes periódusban jelenítjük meg a csoportnaplóban. Itt nyílnak lehetőségek a gyermekek spontán ötleteinek és tapasztalatainak begyűjtésére és a nevelő munkában való felhasználására. A tevékenységek megtervezéséből kiindulva figyelembe vesszük a nevelés-tanulás komplex egymásra hatását. A tervezésnél nem az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt.

A német nemzetiségi nevelés havi, illetve heti terveit mindig az adott magyar anyagra, ismeretekre építjük.

Az óvodapedagógusok feladatai a tervezéssel kapcsolatban:

- magyar és német nyelven
 - heti vagy kétheti, háromhavi és éves nevelési-tanulási terv készítése
 - heti- és napirend összeállítása
 - a nevelő munka folyamatos értékelése
- magyar nyelven
 - a gyermekek fejlődésének nyomon követését, megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése. (gyermekek értékelése)

A dokumentumok vezetésének elvei:

- rendszeresség,
- következetesség,
- egymásra épülés,
- folyamatosság,
- összehangoltság,
- tényyszerűség,
- objektivitás.

III. Gyermekképünk, óvodakép

Az óvoda kapujában...

aggódva szorítja anyukája kezét a 3 éves kisgyermek. Tágra nyílt, csillogó szemében ott bujkál a kérdés: „Vajon mi van itt? Mi vár rám?” Lassan feloldódik a félelem, a szorongás, mert az elengedő kéz helyett egy másik vigyázó kéz fogja a kezét, aki sok szépet, vidámságot és élményt kínál számára. Sok színes játékot, sétát, gyönyörű mesét, régi hagyományok felelevenítését; színes ceruzát, agyagot az alkotáshoz; dalok ritmusát, muzsikát a tánchoz; környezetünkben lévő számtalan csodát. A kéz az óvónéni keze, aki nap-nap után azon fáradozik, hogy boldog éveket nyújtson az óvodánkba járó kisgyermeknek és szüleinek számára, s bízunk abban, hogy tartalmasabb, szebb világot épít.

Minden nevelés, így az óvodai nevelés is a gyermek személyiségének mély ismeretéből indulhat ki. Ha ismerjük a gyermek egyéniségét, csak akkor tudjuk megfelelő szeretettel egyengetni (és nem előírni!) az útját. Tisztában vagyunk vele, hogy milyen jól észrevehető tulajdonságok és milyen rejtett értékek vannak a gyermekben.

A gyermek személyisége állandó fejlődésben, alakulóban van, meghatározzák az örökölt genetikai adottságok, az érési folyamat törvényszerűségei, a spontán és tudatosan tervezett környezeti hatások. E hatások mellett – amelyek a gyermeket folyamatosan és elkerülhetetlenül érik – nagyon fontos a tudatos, tervszerű, ösztönző nevelés, amely a spontán hatásokat kiegészíti, értelmezi, illetve ellensúlyozza. Óvodai nevelésünk a gyermeket, mint individuumot állítja a középpontba, ebből következően az óvodapedagógus tekintettel van az egyéni eltérésekre.

Minden gyermek szemlélődik, bontogatja szárnyait, keresi a számára legmegfelelőbb utat, amelyben a legjobban érzi magát. E hosszú út során formálódnak, csiszolódnak, fejlődnek egyéni tulajdonságaik is – ebben törekszünk számukra segítséget nyújtani. Mivel a gyermekek alapvető tevékenysége a játék, nevelő munkánkat, lehetőségeink maximális kihasználásával, ebbe a tevékenységbe építjük bele, erre alapozzuk.

Sokszor változékony, ellentétes nevelési hatások érik a gyermekeket, mert más nevelési elveket képviselhetnek az óvoda dolgozói, a szülők és a nagyszülők. Bármilyen elveket is vallanak azonban, a legfontosabb a gyermek számára az érzelmi biztonság nyújtása, amely nyomán kialakulhatnak a mély kötődések gyermek és felnőtt között. Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Mindezek tudatában külső, belső környezetünket úgy alakítjuk, hogy az családias, értékeket, érzelmeket közvetítő legyen, mivel személyiségük szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Fontos, hogy intézményünkben a gyermek egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, ezáltal meglévő hátrányai csökkennek, ennek következtében meggátoljuk az esetleges előítéletek kialakulását.

Nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvodánk kiemelt fontosságúnak tartja, hogy gyermekeink személyiségét gazdagítsa, erősítse német nemzetiségi nevelésünk. Különböző tevékenységeken, élményeken, az egész légkörünkön keresztül törekszünk arra, hogy az alapvetően nyitott, kíváncsi gyermeki személyiségben pozitív érzelmi viszonyt alakítsunk ki a német nemzetiség kultúrája és nyelve iránt.

Ezek ismeretében olyan gyermek nevelésére törekszünk, aki

- érzelmileg kiegyensúlyozott, lelkiileg harmonikus,
- nyitott a környezet felé, érdeklődő,
- pozitív érzelmi viszony fűzi a nemzetiség kultúrájához és nyelvéhez,
- felszabadultan, kreatívan, elmélyülten tud játszani,

- szívesen fogadja a felnőttek és társai közeledését, bizalommal fordul feléjük,
- közösségben szeret lenni, elfogadja a közösség szabályait,
- társas kapcsolataiban megértő, egymásra való odafigyelés (empátia) jellemzi,
- befogadó a különbségekkel szemben,
- a különbségekkel természetes módon együtt él,
- konfliktusait próbálja egyre önállóbban megoldani,
- bátran kommunikál: gondolatait, elképzeléseit, ötleteit, valamint érzéseit gátlás nélkül fejezi ki,
- óvodáskor végére egyéni képességeinek megfelelően olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket a nemzetiség nyelvén közvetíteni tudja, valamint tájékozódni képes a német nyelvű kommunikációs helyzetekben,
- környezetében észreveszi a szépet,
- ismeri és szereti a német nemzetiség kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat (esetenként tájnyelven is),
- becsüli társai és a felnőttek munkáját,
- korának megfelelő mértékben empátikus, szolidáris játszótárs, csoporttárs.

IV. Jövőképünk

Kollektívánkban megfogalmazódott, hogy a köznevelési rendszer versenyképes szereplőjeként olyan intézménnyé váljunk, melynek jellemzője az előrelátás, nyitott gondolkodás.

Gyermekek és szüleik megelégedettségére továbbra is a jó oktató-nevelő munkára törekszünk. Törekszünk továbbá a hatékonyan működő külső és belső kommunikáció megtartására, partnereinkkel az egymást segítő kapcsolattartásra.

Szeretnénk, ha pedagógiai célunk megvalósításához minden szakmai segítséget megkapnánk a velünk együttműködő szakemberektől, szakintézményektől, a fenntartótól. Számítunk arra, hogy az egyéni fejlődésünket előmozdító továbbképzéseken részt vehetünk. Célunk, hogy a nevelőközösségünk minden tagja rendelkezzen a jövőben is valamilyen szintű német nyelvismerettel. Bővíteni szeretnénk számítógépes tudásunkat, mely megkönnyíti a nevelőmunkánkhoz elengedhetetlen adminisztráció vezetését. Továbbra is kihasználjuk a lehetőséget és az időt a szakirodalommal való elmélyült foglalkozásra.

Óvodánk nevelőmunkájába beépült a német nemzetiségi hagyományok ápolása, mely jól működő rendszert képez. Az elmélyült, hatékony munka érdekében kapcsolatban állunk hasonló külföldi intézményekkel. Törekszünk a kialakított kapcsolatok megtartására, ápolására, továbbfejlesztésére. Tervünk a jövőben új kapcsolatok felkutatása, alakítása.

Hatékonyabbá tehetné munkánkat a gyakori kölcsönös tapasztalatcsere, a tanulmányutakon, felkészítéseken való részvétel lehetősége.

Továbbra is igyekszünk kivívni szakmai munkánk elismerését a fenntartó részéről anyagi és erkölcsi vonatkozásban egyaránt.

A jövőben is törekszünk a fenntartó által biztosított, a munkakörünkhöz igazodó költségvetésünket bővíteni egyéb forrásokkal is. (pályázatok, alapítvány)

Óvodai nevelésünk középpontjában, a gyermek, a család és a német nemzetiségi nevelés áll. Továbbra is ragaszkodunk pedagógiai elveinkhez és értékeinkhez. Fontos, hogy munkánkat, az elkövetkező időszakban is a tudatosság és az egymásra odafigyelés jellemezze.

A jövőben fontosnak tartjuk a multikulturális nevelést. Figyelembe vesszük a sokszínű, sokféle kulturális háttérrel rendelkező társadalomban megfogalmazódó eltérő igényeket, szükségleteket, értékeket.

Fontos számunkra, hogy intézményünk szocio-kulturális környezetének elismert részévé váljon.

Értékeink

Pedagógiai hitvallásunk kialakítása az azonos értékek elfogadásán alapul, melyek közül a legfontosabbnak a következőket tartjuk:

- gyermekközpontúság: minden ami az óvodában történik, a gyermekek egyéni igényeihez igazodik,
- megértés, együttérzés, segítőkészség, gyermekszeretet, egymás különbözőségének elfogadása,
- a játékoság,
- élményt nyújtó, nem iskolás jellegű, tevékenységhez kötött tanulási formák alkalmazása,
- szakmai igényesség,

- hivatásunk iránti elkötelezettség,
- nevelő partnereink iránti tolerancia,
 - „A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet játszik” (ONOAP),
 - Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.” (ONOAP)
 - „A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés, bizalom övezi.”(ONOAP),
 - „A gyermeket, mint fejlődő személyiséget szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.”(ONOAP),
- a gyermeki személyiségből kiindulva, olyan szeretetteljes légkör megteremtése, amelyben a gyermeket megbecsülés, szeretet, bizalom veszi körül,
- a gyermeki játék elsődlegességének hangsúlyozása,
- a különbözőség elfogadása, tiszteletben tartása, multikulturális nevelés,
- a hátrányos megkülönböztetés tilalma,
- az egyenlő hozzáférés biztosítása,
- egyéni értékek pozitív irányú megközelítése,
- az óvónő modellszerepe, kötődése a kisebbséghez, elfogadó nevelői attitűd,
- komplexitás elve,
- tervszerűség, tudatosság,
- életkori sajátosságok, egyéni sajátosságok, eltérő fejlődési ütem figyelembevétele, ennek írásos rögzítése, a fejlődés nyomon követése minden óvodapedagógus kötelessége,
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek segítése, támogatása,
- személyes tapasztalatszerzés elve,
- feltételek biztosítása a kommunikációs helyzetnek megfelelő viselkedéshez, a szóbeli kifejezőkészség, folyamatos beszéd gyakorlásához,
- értékek közvetítése.

V. Az óvodai nevelés céljai - feladatai

Óvodai nevelésünk célja, hogy a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásával az életkori, egyéni és helyi sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével:

- a családi neveléssel együttműködve elősegítse gyermekeink sokoldalú, harmonikus fejlődését;
- csökkentse az esetleges hátrányokat;
- lehetővé tegye a gyermeki személyiség teljes kibontakozását;
- a család aktív részvételével megerősítse a helyes szociális magatartásformák kialakulását,
- megismertesse és ápolja a német nemzetiségi kisebbség nyelvét és kultúráját,
- közvetetten segítse elő az iskolai beilleszkedést.

Nemzetiségi óvodai nevelésének irányelvének megfelelően célunk, hogy:

- a gyermekek számára megfelelő érzelmi biztonságot nyújtó kétnyelvű környezetet biztosítsunk,
- az óvodai nyelvi neveléssel megalapozzuk a gyermekek iskolai nyelvi nevelését,
- a gyermekekkel - életkori sajátosságaik és egyéni fejlettségük figyelembevételével - megismertessük, megszerettessük a német kisebbség nyelvét és kultúráját,
- a lehetőségeknek megfelelően átörökítsük a kulturális hagyományokat, melyeket beépítünk óvodai életünkbe is,
- a német nemzetiségi családban nevelkedő gyermekekben elmélyítsük a német nemzetiséghez való tartozás érzését, vagyis segítsük őket önazonosságuk megerősödésében.

Óvodai nevelésünk általános feladatai:

Az óvodáskorú gyermekeink testi, lelki és szociális szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- *Egészségre nevelés és környezeti nevelés*
- *Érzelmi, erkölcsi nevelés és szociális képességek fejlesztése*
- *az értelmi fejlesztés megvalósítása,*
- *az anyanyelvi nevelés,*
- *a német nemzetiség nyelvének, kultúrájának, hagyományainak megismerése, megszerettetése.*

1. Egészségre nevelés és környezeti nevelés

1.1. *Egészséges életmód kialakítása*

A gyermekkorban szerzett egészséggel kapcsolatos tapasztalatok alapvetően határozzák meg az egyén későbbi, felnőttkorában vezetett életmódját. Ezért a családnak és az óvodának kiemelt jelentősége van az egészséges életmód, életvitel alapjainak átadásában:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A higiéniai szokások kialakítása.

- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, mindennapos mozgás, testedzés, levegőzés feltételeinek biztosítása.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése, ellenálló képességének megalapozása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- Az óvoda és a család gondozási szokásainak összehangolása, amely segíti a szokások elmélyítését.

Az egészségnevelés megvalósításának feladatai:

- Egészséges életmód, egészséges óvodai környezet kialakítása.
- Egészségre nevelés, gondozás, egészségvédelem
- Környezeti nevelés

Az egészséges óvodai környezet kialakítása:

Az óvodai környezet jelentősen befolyásolja a gondozás színvonalát, hatékonyságát.

Célja:

- Az egészséges, biztonságos, barátságos környezet kialakítása, amely lehetőséget nyújt a gyermekek testi-lelki-mentális szükségleteinek kielégítésére.

Színterei:

- Az óvoda helyiségei: csoportszoba, mosdó, tornaterem, logopédiai szoba, az óvoda udvara.

Az óvoda helyiségei:

A helyiségek padló és falburkolatai olyan anyagból készültek, amelyek jól tisztíthatóak, fertőtleníthetők.

A bejárathoz vezető utak burkolása, sártisztító lábrács elhelyezése egyaránt védi a gyermekek egészségét és a helyiségek tisztaságát.

Csoportszobák

- falai világosak, berendezése otthonos. A nagy ablakok a természetes fényt és a folyamatos levegőcserét biztosítják. Az erős napsugárzás és a túlzott felmelegedés ellen a csoportszobát elhúzható sötétítő függönyök védik. A játék és különböző tevékenységek színtere, egyúttal az étkezés és az alvás helye is.
- A berendezési tárgyak a gyermekeknek megfelelő méretűek, könnyen tisztán tarthatóak. A bútorok a gyermekek által is könnyen mozgathatóak. A használati eszközök, játékok a gyermekek számára könnyen elérhető polcokon helyezkednek el.

A teraszok

- Tavasztól – őszig kihasználhatók étkezésre, játékra, barkácsolásra, mikrocsoportos foglalkozásokra.

A folyosón

- minden gyermeknek jellel ellátott szekrénye van, ahol váltóruhája, váltócipője található.

A mosdóban

- Minden gyermeknek jellel ellátott törölközőt, fésűt és fogmosó felszerelést biztosítunk.
- Kézmosáshoz folyékony szappan használatát tartjuk megfelelőnek. Könnyen elérhető fogason minden gyermeknek jellel ellátott, saját törölközője kell legyen. A fogmosó felszerelések szintén jellel ellátottak, így biztosítva azt, hogy a gyermekek csak a sajátjukat használják. Megfelelő magasságban elhelyezett tükrök szolgálnak segítségül a ruházat és a haj rendbetételénél, valamint a helyes fogmosási technika ellenőrzésénél. Az intimitás biztosítása érdekében a mellékhelyiségeket fal és ajtó választja el egymástól.

A logopédiai szoba

- felszereltsége és speciális pedagógiai programja biztosítja a gyermekek differenciált fejlesztését.

A tornaszoba

- berendezését az óvodáskorú gyermekek részére készített mozgásfejlesztő eszközökkel látjuk el. A padló csúszásmentes, az ablakok ráccsal védettek.

Az óvoda udvarának

- legoptimálisabb kihasználása a gyermekek tevékenységének, mozgásigényének kielégítését szolgálja. A gyermekeknek módjuk van a homokozó, mászóka, hinta, különböző mozgást fejlesztő eszközök, az ivókút és a „tusoló” használatára is. Az óvoda udvarának nagy részét füves terület borítja, ahol lehetőség nyílik labdajátékokra ...stb.
- A nagyobb méretű szilárd burkolatú felületet a gyermekek alkalmanként, vagy speciális mozgások gyakorlására is használhatják (kerékpározás, labdapattogtatás, aszfalttrajz, rollerezés stb.). Az udvaron lehetőség nyílik arra is, hogy a gyermekek együtt játszassanak más csoportban lévő testvéreikkel, illetve barátaikkal.

1.2. Egészségre nevelés, gondozás, egészségvédelem

A gyermeki személyiség optimális fejlődésének elengedhetetlen alapfeltétele a testi-lelki-mentális egészség megléte. Az óvodai nevelés célja, hogy a gyermekekben fejlessze azokat a képességeket, amelyek segítségével képesek lesznek a belső és külső környezet egyensúlyának megteremtésére, ezáltal testi, lelki, mentális jólétük létrehozására, megővására.

Célunk: az egészséges személyiség fejlesztése érdekében a személyes képességek fejlesztése, valamint a gyermekek testi, lelki és mentális fejlődésének elősegítése:

- az önellátási képességek megfelelő szintű fejlesztése, az egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, rendszeret, és a környezet adta munkatevékenységek kapcsán
- testi képességek fejlesztése: kondicionálás, koordinációs képességek
- az önvédelmi képesség, mint egészségvédő és identitásvédő képességek fejlesztése
- az önreflexív képességek fejlesztése önértékelés, az önmegismerés és az önfejlesztés képességeinek megalapozásával.

Ezen kompetenciák birtokában képessé válik személyes érdekeket szolgáló döntéseket meghozni, azokat végrehajtani és megvalósítani.

A gondozás az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége, amely segíti a gyermekek szükségleteinek kielégítését, fejlődését, hozzájárul egészségük megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjuk kialakulásához.

A gondozás folyamatában nagyon lényegesnek tartjuk a fokozatos szoktatást és gyakorlást. A szokáskialakításban fontos szabály a következetesség, ezért nagy hangsúlyt fektetünk az óvoda és a család gondozási szokásainak összehangolására, amely segíti a szokások elmélyítését. A különböző szokások (étkezés, önkiszolgálás, tisztálkodás, stb.) kialakulási folyamatában törekszünk arra, hogy a gyermekek sok elismerést, bizalmat kapjanak, sikerélményhez jussanak.

A gondozás nemcsak a gyermekek egészséges fejlődését biztosítja, hanem magában rejtje a megbetegedések megelőzését, a gyermekek egészségének védelmét is. Az egészség megőrzésére irányuló gondozás magában foglalja a személyi és környezeti higiénát, az egészséges táplálkozást, a kulturált étkezést, a szervezet edzését, a testnevelést és a betegségek, kisebb rendellenességek prevencióját, korrekcióját. Az általános elvek mellett természetesen mindig figyelembe vesszük a gyermekek egyéni sajátosságait is!

Feladataink:

- Az egészséges életmód kialakításának érdekében keressük a családdal az együttműködési formákat.
- Óvodába lépéskor a gyermekekről anamnézist veszünk fel.
- Növekedési ütem folyamatos figyelemmel kísérése és ennek rögzítése.
- Egyénileg segítjük elő a gyermekek táplálkozási, tisztálkodási és öltözködési készségeinek alakulását.
- Figyelemmel kísérjük a gyermekek egyéni adottságait és egészségi állapotát.
- Szervezünk közös kirándulásokat a gyermekekkel és a családokkal.
- A csoportokban egységes gondozási szokásokat alakítunk ki a dajka bevonásával.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.

A helyes életritmust

- rugalmas napirend jellemzi. A különböző tevékenységek azonos intervallumban ismétlődnek: az étkezések, közös beszélgetések, játék, különböző szervezésű tevékenységek, testnevelés, levegőzés, pihenés.
- A szülők támogatása esetén lehetőség nyílik, hogy a gyermekek mindennap friss gyümölcsöt, zöldségfélét fogyasszanak. A gyümölcsöket, zöldségeket arra alkalmas helyen, elkülönítve tároljuk.
- Az étkezés óvodai feltételeit önkiszolgálással és naposi tevékenységgel egészítjük ki. Fontosnak tartjuk az esztétikus terítést és a kulturált étkezési szokások kialakítását, betartását, a különféle ételek megismertetését.

Táplálkozás

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése 3-6 éves korban kiemelt jelentőségű, melynek **terén az óvodai nevelés feladata** az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, **a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése**, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.

A különleges étrendet igénylő gyermekek ellátása:

- **A táplálék allergiás** gyermekek számára a speciális ételhez való hozzájutást a mindenkori étkeztetési céggel történő folyamatos egyeztetésekkel, szükség szerinti

szakorvosi javaslat alapján megszervezzük, fokozott figyelemmel kísérjük. Az érintett gyerekek számára biztosított diétás ételt külön, névvel ellátott edényben/műanyag dobozban tároljuk, a kiszolgálás során is fokozott figyelemmel kísérjük.

- A fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekekre minden dolgozó kiemelt figyelmet fordít, az adott csoportba tartozó gyermekek pedagógiai felkészítését – a megvalósítás folyamataiba bevonva a pedagógiai munkát segítőket is - az óvodapedagógus tervezi meg és irányítja
- a szülőkkel együttműködve a diabeteszes, valamint a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermek napirendjének tervezése oly módon, hogy a gyermek a lehető legoptimálisabban és biztonságban vehessen részt a szervezett tevékenységekben
- **A cukorbeteg** gyermekek intézményen belüli ellátását az ezzel a feladattal megbízott, a szükséges elméleti és gyakorlati tudással rendelkező személy végzi, a feladatkörhöz kapcsolódó eljárásrendnek megfelelően. A cukorbeteg gyermekek biztonságos ellátásához szükséges a szülők, szakorvos, óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztensek, dajkák, konyhai dolgozó szoros együttműködése.
- Napi háromszori étkezést biztosítunk.
- A gyermekeket ösztönözzük, de nem kényszerítjük az új ízek megismerésére, az étel elfogyasztására.
- Folyadék egész nap a gyermekek rendelkezésére áll, így mindenki a nap bármely szakaszában egyéni szükségleteinek megfelelő mennyiséget fogyaszthat. Emellett folyamatosan felhívjuk a gyermekek figyelmét a rendszeres folyadékbevitel fontosságára.
- Fontosnak tartjuk a kölcsönös információcserét a szülőkkel az egyes gyermekek étkezési szokásairól. (Erről feljegyzés is készül a gyermekek adatlapján.)

A testápolás

- a gyerekek egészségügyi szokásainak, a tisztaság igényének megalapozását szolgálja. A testápolási teendők önálló elsajátítását a felnőtt és a gyermek meghitt, bensőséges kapcsolata segíti. Mintaadással sajátíttatjuk el a műveletek technikáját (mosakodás, fésülködés, kéztörölés, fogmosás). Ezért fontos a felnőtt segítőkész jelenléte és példamutatása.

Bőrápolás:

- a gyermekek szappannal, folyóvízzel mosnak kezet minden olyan esetben, amikor szükséges. Fontos a körömkefe használatának biztosítása, ezért elérhető helyre tesszük azokat. Nyáron lehetőség nyílik az ebéd előtti zuhanyozásra is.
- A gyermekek hajukat szükség szerint naponta többször is fésülik önállóan, vagy segítséggel.
- Az otthoni reggeli, illetve esti fogmosást kiegészítve, az óvodában a gyermekek ebéd után is fogat mosnak. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek elsajátítsák a fogmosás helyes technikáját, megfelelő szájhigiénével rendelkezzenek.
- Fontosnak tartjuk az orrfújás helyes technikájának elsajátítását. Minden csoportban megteremtjük a zsebkendő használatához az optimális feltételeket.

- Az óvodában már kialakult szokásrenddel lehetővé tesszük, hogy a gyermekek akkor mehessenek ki a mosdóba, amikor szükségleteik megkívánják.
- A szülők igénye és kérése alapján, a nyári melegben az erős napsugárzás káros hatásainak megelőzése érdekében magas faktorszámú naptejjel védjük gyermekeink bőrét. A téli fagyok, az erős szél bőrszáritó hatásának mérsékelése érdekében bőrápoló kézkrémmel kenjük be kezüket.

Öltözködés:

- védekezés az időjárás változásai ellen,
- fejlesztheti a gyermekek ízlését, önállóságát.
- Felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy a gyermekek óvodai öltözeke kényelmes, az időjárás változásaihoz igazodó, könnyen fel- és levehető legyen.
- A zsákjukban (főleg kiscsoportban) mindig legyen váltóruha. Az óvodánkban váltócipőt használunk.

A mozgás:

- Célunk a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a rendszeres mozgás biztosításával, a mozgáskultúra megalapozásával és a motoros képességek fejlesztésével.
- A mindennapokba beépített mozgás (mindennapos torna, mozgásos játékok...stb.) a testedzés mellett a mozgás megszerettetését, a közös mozgás által kiváltott öröm átélését is szolgálja.
- A mozgásfejlesztés lehetőségei:
 - a szabad játékban a gyermekek kötetlen, spontán, természetes, játékos mozgása közben
 - a testnevelés tevékenységen belül
 - a mindennapi torna keretein belül
 - differenciált mozgástevékenység során
- Az edzés folyamatában a gyermekek ellenálló képessége fokozódik, szervezetük alkalmazkodik a hőmérséklet változásához. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek a lehető legtöbb időt a szabadban töltsék. A jó levegő, a napfény és a víz a gyermekek edzettségét segíti elő.

Levegőzés:

- Lehetőség szerint naponta több órát, délelőtt és délután is kinn tartózkodnak a gyermekek a levegőn. A levegőztetés idejére is gondoskodunk a gyermekek tevékenységének megszervezéséről. Nyári kánikulában fokozottan ügyelünk arra, hogy a gyerekek ne hevülhessenek túl, tevékenységüket a szabadban árnyékban, vagy az épületben szervezzük meg.

Pihenés, alvás:

- Az elegendő, pihentető, nyugodt alvás a gyermek szomatikus, pszichés fejlődésének egyik feltétele.
- Az óvodáskorú gyermek alvásigényének kielégítéséről az egyéni eltéréseket is figyelembe véve, a nap folyamán gondoskodunk.
- a nyugodt pihenés, alvás feltétele a zavaró belső és külső ingerek megszüntetése, a szoba levegőjének cseréje. A nagyobb korú gyermekek folyamatosan kelhetnek fel, figyelve arra, hogy a többieket ne zavarják, csendben végezhetnek szabadon választott tevékenységeket (könyvnézegetés, rajzolás stb.)

- Fontosnak tartjuk az elalvás előtti nyugodt légkör megteremtését mesével, énekkel, simogatással...stb.
- Nyáron a gyermekek a szabadban is pihenhetnek, a célnak megfelelően kialakított árnyékos, nyugodt helyeken.

Balesetvédelem:

- Olyan környezet kialakítására törekszünk, amely alkalmas a baleset-biztonsággal kapcsolatos szokások, magatartási formák kialakítására.
- Feladatunk a gyermekek biztonságra törekvő viselkedésének fejlesztése.

1.3. Környezeti nevelés

Hangsúlyt fektetünk a környezeti nevelés megalapozására, egészségnevelésre, amely hatással van egész életünkre.

Kiemelt figyelmet fordítunk a városunk természeti és társadalmi-kulturális jellegzetességeire, adottságaira; a helyi értékek és problémák feltérképezésére.

Környezeti nevelésünk alapját képezi:

- megfogalmazott célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása: tapasztalatok szerzése a szűkebb és tágabb természeti – emberi – tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól
- a környezet állapotára érzékeny gondolkodásmód kialakítása (környezeti higiénia)
- pozitív érzelmi viszony alakulása a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését
- rendszerszemléletre nevelés
- fenntarthatóságra nevelés, az elvekkel való azonosulás elősegítése
- az élet tisztelete;
- az egészség értéként történő megbecsülése, óvása
- a tudatos döntésekre, az önálló véleményalkotás meghozatalának képessége és készsége
- hagyományok, szokások őrzése – átmentése a jövőbe.
- fenntartható fejlődés érdekében, a környezettudatos magatartásformák alapozása, alakítása
- Mindezeket a családok hatékony és folyamatos bevonásával, élethosszig tartó folyamattal és holisztikus szemlélettel tudjuk a leghatásosabban elérni
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés –
- optimista életszemlélet kialakítása
- tolerancia és segítő életmód kialakítása

Környezettudatos magatartás megalapozása

Célunk:

A gyermekek érzékenységének felkeltése, ébrentartása a környezetbarát és környezettudatos életmód iránt.

Feladataink:

- Az egészséges életmód szokásain keresztül a bioritmus, az egészséges táplálkozás, rendszeres gyümölcs, zöldség fogyasztása.
- A szabadban való mozgás, séták, kirándulások megszerettetése, a környezet megóvása.

- Takarékos energiahasználat szokásainak kialakítása.
- A szelektív hulladékgyűjtés feltételeinek megteremtése.
- Komposztálás.
- A tevékenységformákon keresztül a természeti és társadalmi környezethez való pozitív érzelmi viszony, pozitív viselkedési formák és magatartásmódok megalapozása.
- környezetbarát szokások és viselkedésformák megismertetése, amely az élőlények és környezetük szeretetére és védelmére tanít.
- Együttműködés a szülőkkel a természet megszerettetésében, megóvásában, a helyes társadalmi magatartási formák kialakításában.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Egészséges életmód kialakítása, egészségre nevelés, gondozás, egészségvédelem:

- a gyermekek, kialakult szokásrendszernek megfelelően önállóan tisztálkodnak, használják a WC papírt, fogat mosnak, fésülködnek,
- vigyáznak a tisztálkodási eszközökre, zsebkendőiket szükség szerint használják,
- önállóan öltözködnek, ruhájukat ki-be gombolják,
- ruhájukat a szekrényükben, a polcon összehajtva tárolják,
- saját megjelenésükre igényesek,
- mozgásuk harmonikus, összerendezett;
- szokásukká vált a rendszeres, gondos tisztálkodás;
- helyesen használják az evőeszközöket;
- esztétikusan terítenek, tisztán étkeznek,
 - kancsóból önállóan öntenek, készségszinten használják a kanalat, kést, villát.

Környezeti nevelés:

- a környezet állapotára érzékeny gondolkodásmód
- fenntarthatóságra nevelés, az elvekkel való azonosulás elsegítése
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- optimista életszemlélet kialakítása
- tolerancia és segítő életmód kialakítása

2. Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés és szociális képességek fejlesztése

Célunk:

A gyermekek egyéni igényeinek, képességeinek figyelembevételével pozitív erkölcsi tulajdonságok kialakítása, környezetünk normáinak tiszteletben tartása, segítő életmód mintájának közvetítése (egymás segítése, udvarias magatartás, együttérzés, másság elfogadása.)

Célunk, hogy a különböző szociális képességek elsajátításával, belsővé válásával képesek legyenek beilleszkedni a különböző szűkebb vagy tágabb csoportokba és közösségekbe, és ezekben megtalálják helyüket, fejleszteni szükséges képességeiket és szociális motíváltságukat. Mindennek elengedhetetlen feltétele:

az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig:

Az óvodás korú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül. Családias légkörben kialakul a gyermek érzelmi kötődése társaihoz és a felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre, játékra ösztönöz. A gyermekek élettere legyen barátságos, otthonos. Ezt elsősorban az óvónő tervezi meg, de adjon lehetőséget arra, hogy a gyermekek ötletei, elképzelései is érvényesüljenek.

Fontos, hogy a gyermekek szabadon mozoghassanak a csoportszobában, mosdóban, amivel fokozható az otthonosság érzése.

A gyermekeket óvodánkban érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör vegye körül a beszoktatástól az óvodáskor végéig.

Feladataink:

- a gyermekek személyiségformálása a környezettel szoros kapcsolatban van, mely által kapcsolatokat teremtenek másokkal, közelebb kerülnek egymáshoz, és amelynek következtében alakul énképük;
- a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolat erősítése;
- a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján;
- szociális képességek kialakítása, az érzelmek és a barátság fogalmának, az irántuk való igénynek a kialakítása;
- erkölcsi, szociális érzékenység fejlesztése, különbözőségek tiszteletére, elfogadására nevelés, a sajátosságok megismertetése, kezelésére nevelés, egymáshoz való alkalmazkodással, egyénhez igazított fejlesztéssel.
- Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése a pozitív énkép, önbizalom, önfegyelem, önállóság, szabálytudat, kommunikáció, együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával.

A szocializálódást segítő nevelési feladataink:

A gyermeki tevékenységet az érzelmek vezérlik, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, nyugodt, derűs, otthonos, kiegyensúlyozott szeretetteli légkör vegye körül, ennek elérése érdekében szükséges, hogy:

- Az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék a gyermeket.
- Minél több természeti és társadalmi hatással kerüljenek kapcsolatba.
- Olyan légkört teremtünk, amelyben az óvodapedagógus – gyermek, gyermek – dajka, gyermek – gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, pozitív érzelmi töltés jellemzi.
- Segítjük a gyermek szociális érzékenységének fejlődését és én tudatának alakulását, teret engedünk önkifejező, önértékesítő törekvéseiknek
- Lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermekek kielégíthessék természetes társas szükségleteiket, a különbözőségek elfogadására és tiszteletére neveljük őket.
- A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködésével. (lásd: Sajátos nevelést igényű gyermekek integrált nevelése)
- A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. Ennek érdekében gyermekeink óvodai életét úgy

szervezzük, hogy elősegítjük erkölcsi tulajdonságaik (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratuk (ezen belül: önállóságuk, önfegyelmük, kitartásuk, feladattudatuk, szabálytudatuk) fejlődését, megalapozzuk szokás- és normarendszerüket. A gyermekeink nyitottságára építve segítjük szűkebb és tágabb környezetük megismerését, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja.

2.1. Szocializálódás, és az értékorientált közösségi nevelés alakulásának szinterei:

- Beszoktatás
- Együttlét a mindennapokban

Beszoktatás

Feladataink:

- Óvodába lépés előtt kapcsolatot teremtünk a családdal és a gyermekkel.
- Kapcsolatot tartunk a bölcsődei nevelőkkel, hogy bölcsődéből érkező gyermekeink számára megkönnyíthessük az óvodánkba való beszokást.
- Lehetőséget adunk arra, hogy az érkező új gyermekek szüleikkel együtt látogathassák meg az óvodát.
- A szülőkkel való együttműködés során figyelembe vesszük a családok egyéni sajátosságait, szokásait a tanácsadásban és segítségnyújtásban, amivel a családhoz igazodó megoldások alkalmazására törekszünk.
- Érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes környezetet alakítunk ki.
- Alkalmazzuk a megerősítést, a dicséret személyre szóló formáit az érzelmi kötődések mielőbbi létrejöttéhez.
- Érzelmileg felkészítjük a már beszokott gyermekeket az újak befogadására.
- A délutáni lefekvésnél igyekszünk a félelmeiket eloszlatni (simogatással, megnyugtató szavakkal ... stb.).

A gyermek első találkozása az óvodával alapvetően befolyásolja viszonyát, kapcsolatát az óvodához, ezért fontosnak tartjuk az óvodába lépés előtti kapcsolat megteremtését, ismerkedést a családdal. A gyermekek beszoktatásában a partneri viszony kialakítását erősítjük. Megbeszéljük a szülőkkel a fokozatos beszoktatás előnyeit.

„Ovikóstoló” programunk keretében lehetőséget biztosítunk a szülőknek és a gyermekeknek arra, hogy az óvodába lépés előtt közösen (gyerek és szülő) ellátogassanak óvodánkba, így a gyermek az együttlétből, a közös játékból, a barátkozásból pozitív élményeket visz magával, ami újbóli találkozásra készíti.

A bölcsődéből érkező új gyermekek beszoktatását a bölcsődével való kapcsolattartásunk könnyíti meg, mely személyre szólóan tud segíteni abban, hogy a bölcsőde-óvoda átmenet adta esetleges nehézségeket elkerüljük gyermekeinknél.

Az ismerkedési délután az új szülők és gyermekeik számára jó lehetőséget biztosít közelebbi kapcsolatteremtésre. Így az együttlétek során pozitív benyomást kapnak, érdeklődéssel várják a majdani közös élményeket.

Fontos az óvodába lépéshez a szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó környezet kialakítása (kuckók, különböző tevékenységre készítő eszközök, stb.). Segíti és megkönnyíti az új gyermekek beilleszkedését, ha a már óvodába járó gyermekeinket érzelmileg is előkészítjük az újak fogadására.

Az érzelmi biztonság megteremtése érdekében a beszoktatás kezdeti időszakában mindhárom óvónő egész nap a csoportban tartózkodik. A családdal való együttnevelés fontos kiindulópontja az érzelmileg telített beszoktatási időszak.

Együttlét a mindennapokban

Célunk: gyermekeink kiegyensúlyozott pszichés fejlődésének elősegítése, a környezethez történő alkalmazkodás támogatása. Gyermekeinket felkészítjük és megoldási stratégiákat kínálunk számukra a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakorolva a gyermekek személyiségét érő változásokra.

Feladataink:

- Törekszünk arra, hogy a gyermekek életkoruknak megfelelő tevékenységeket folytassanak, ezekben mindenki saját képességeinek megfelelően vegyen részt.
- Lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermekek gyakorolják azokat a viselkedési, udvariassági formákat, amelyek az emberi kapcsolattartáshoz, a csoportban éléshez nélkülözhetetlenek.
- Közös élményekkel erősítjük az összetartozást.
- Fokozatosan elfogadtatjuk a gyermekekkel a közösség viselkedési szabályait.
- Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek a nap folyamán kapcsolatokat teremthessenek társaikkal, valamint olyan tevékenységeket szervezünk, amelyek multikulturális társadalmunkból eredő és egyéb más különbségek elfogadására, tiszteletére nevelnek.
- Gyermekek – gyermek közötti, felnőtt (óvodapedagógus, dajka) – gyermek közötti pozitív érzelmi töltésű kapcsolatok kialakítására törekszünk, melyek az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességeket formálják, erősítik.
- A gyermekek szociális érzékenységének fejlesztése mellett hangsúlyt fektetünk arra, hogy a gyermekek „én” tudatának alakulását elősegítsük és teret kaphassanak az önérvényesítő, önkifejező törekvéseik is, melyeket önálló döntéshozatalra készítető helyzetek megteremtésével egészítünk ki.
- Mindennapjainkban az óvoda és a családi nevelés összehangolásának megvalósítására törekszünk.

A felnőtt gyermek közötti kapcsolat

A felnőtt – gyermek közötti kapcsolat az óvodás korban olyan alapvető, meghatározó kapcsolat, melynek még jelentős elsőbbsége van a kortárskapcsolatokkal szemben. Törekszünk arra, hogy az óvoda valamennyi felnőtt dolgozójának magatartása és kommunikációja a gyermekek számára minta értékű legyen: következetes, barátságos, szeretetteljes, őszinte, elfogadó, toleranciát közvetítő.

A gyermek-gyermek közötti kapcsolat

Olyan gyermekközösséget szeretnénk kialakítani, amely lehetőséget biztosít arra, hogy a gyermekek egyénisége és teljes személyisége kibontakozhasson. Célunk megvalósulásának elsődleges feltétele, hogy a gyermekek a közösség viselkedési szokásait és a szabályait elsajátítsák, melyek megismerését tevékenységeken keresztül biztosítjuk számukra. A szocializáció szempontjából különös jelentősége van a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlásának, mint pl. születésnapok közös megünneplése, kirándulások megszervezése, hosszabban betegeskedő gyerekek meglátogatása. A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme olyan erkölcsi tulajdonságokat erősít, mint az együttérzés,

segítőkészség, lelkiismeretesség, őszinteség, igazmondás, önzetlenség, figyelmesség. Fejleszti akaratukat, ezen belül önállóságukat, önfegyelmüket, kitartásukat, feladattudatukat, szabálytudatukat – és segíti az óvodához, a felnőttekhez és gyermektársaikhoz való kötődésüket.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- nyitottak egymás iránt, érdeklődők a csoportba és az óvodába érkező vendégekkel, új társaikkal szemben,
- belső igényükké válik a szabályok betartása, megszegésükre egymást figyelmeztetik,
- szeretik és ragaszkodnak társaikhoz, segítik a kisebbeket,
- a sok közös élmény hatására megalapozódik bennük a nemzeti identitástudat, hazaszeretet, és erősödik bennük a családhoz, a közösséghez való tartozás érzése,
- szívesen dolgoznak a közösségért, észlelik a segítségnyújtás lehetőségeit,
- természetesként fogadják el és tiszteletben tartják a társadalmi, és keresztény kulturális értékeket és a különbségeket,
- igyekeznek legyőzni az akadályokat, a problémák megoldásában képesek kreativitásukat alkalmazni. Éretté válnak az iskolába lépésre,
 - ismerik saját képességeiket, értékeiket, képesek megfogalmazni hiányosságaikat, értékelik saját tetteiket.

3. Az anyanyelvi - értelmi fejlesztés, nevelés

Célunk:

Mindennapjaink összes tevékenységében anyanyelvi és értelmi fejlődést elősegítő helyzetek maximális kihasználása, változatos tevékenységek biztosítása a pozitív mintaadással történő közlési kedv felkeltésére. Mindezekon keresztül a gyermekek természetes kíváncsiságából eredően spontán szerzett tapasztalataikra, élményeikre, ismereteikre építve biztosítunk lehetőséget tapasztalataik gyarapodására, ezáltal gazdagítva ismereteiket, fejlesztve értelmi képességeiket, kreativitásukat.

Feladataink:

- Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – pozitív mintát nyújtó beszélő környezettel, helyes pedagógusi minta alapján, és szabálykövetéssel, a javítgatás elkerülésével – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Különösen a beszédkedv ösztönzésére, fenntartására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására, s a válaszok igénylésére szükséges fokozott figyelmet fordítunk.
- Törekszünk a beszédaktivitás fokozását elősegítő helyzetek megteremtésére;
- Szókincsgyarapítás az anyanyelv szeretetére, megbecsülésére nevelés közben;
- A gyermek érdeklődésére, meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építve változatos tevékenységeket biztosítunk, melyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről, fejlődik beszédészlelése és beszédmegértése, miközben szókincse gyarapszik.
- A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.

- Nem magyar – elsősorban német anyanyelvű óvodásaink különbözőségének tiszteletben tartására, multikulturális társadalmunk okozta nyelvi sokféleség elfogadására ösztönözzük gyermekeinket.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Az értelmi nevelésben figyelmet fordítunk arra, hogy szervesen egymásra épüljenek az egyes tevékenységi folyamatok, lehetőség szerint projekt módszert alkalmazunk.

Gyakran teremtünk beszélő, beszéltető környezetet, hogy a gyermekek gyakorolhassák a beszélgetésben való aktív részvételt, így teremtve meg a beszéd, a kommunikáció és a gondolkodás összhangját.

Oldott, derűs légkört kialakítva fejlesztjük a gyermekek természetes közlési vágyát, kapcsolatteremtő beszédképességét.

A beszédhibák kiszűrésére logopédus segítségét kérjük.

4. Német nemzetiségi nevelés

Programunk elsősorban a magyarországi németek családjából érkező gyermekeknek szól, valamint azon gyermekeknek, akiknek bármilyen kötődésük van a német nemzetiséghez. Az ilyen háttérrel rendelkező gyermekek száma sajnos egyre kevesebb országos szinten, így óvodánkban is.*

Budaörsön a nemzetiségi tájnyelv már nem élő, kizárólag az idős őslakosok beszélik. Ez főként a kitelepítésnek, majd az ezt követő asszimilációs folyamatnak és Budapest közelségének tudható be.

A nyelvvesztési folyamat visszafordíthatatlan, ennek következményeként fokozatosan teret nyert az irodalmi német nyelv használata.

A fent említettek hatására ma a német nemzetiség nevelés – oktatás egy sajátos kombinációja az idegen- és a nemzetiségi nyelvoktatásnak, az ún. „kétnyelvű nemzetiségi neveléssel” vált azonossá. Tehát óvodánk a német kisebbségi nevelést folytató kétnyelvű óvodák közé tartozik, mely a német és a magyar nyelv fejlesztését egyaránt szolgálja.

A legtöbb gyermek számára tehát az óvoda az első élettér, ahol a német nyelvvel, kultúrával találkozik. Esetükben az úgynevezett másodnyelv (német nyelv) iskolai tanulásának megalapozását, valamint a magyarországi német nemzetiség kultúrájához kötődő hagyományok, szokások ápolásának bevezetését szeretnénk a család segítségével nevelésünkben megvalósítani.

A magyarországi német nemzetséghez tartozó gyerekek óvodai nevelésében a nemzetiségi kultúrával kapcsolatos hagyományok, értékek átadásával, az anyanyelvi környezet biztosításán keresztül a német nyelv ápolásával, erősítésével, illetve nyelvi fejlesztéssel biztosítjuk önazonosságuk megőrzését, identitásuk tudatosítását.

A német nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű csoportokban a gyermekek életkori sajátosságaiból kiindulva, az érzelmi biztonság megteremtésére törekszünk. Megvalósításukhoz a játékot, – mint a gyermeki személyiség fejlesztésének leghatékonyabb eszközét – elsődlegesnek tartjuk.

* (A Központi Statisztikai Hivatal erőteljes nyelvi asszimilációra utaló népszámlálási adatai alapján -/1991-es és 2001-es népszámlálás összevetése/)

A játéksituációkon keresztül lehetőség kínálkozik a gyermekek megterhelése nélkül, nyelvi helyzetek teremtésére mindennapi tevékenységeken és szituációkon keresztül. A visszatérő kommunikációs helyzetek segítik az utánzásra alapuló nyelvelsajátítás megalapozását. A gyermekek megnyilatkozásaihoz időt hagyunk, nem sűrgetjük őket, fontos, hogy jól érezzék magukat, sikerélményük legyen.

A gyermekek az óvodában folyó kétnyelvű nemzetiségi nevelésen keresztül természetesnek élik meg multikulturális társadalmunk értékeit, mellyel való folyamatos találkozásuk nagyban segíti a toleranciára, a különbözőség elfogadására, az interkulturális megértésre nevelés hatékonyságát.

Nevelőmunkánk fő célja:

- Olyan kétnyelvű környezet kialakítása, mely a gyermekek megfelelő érzelmi biztonságban történő, kiegyensúlyozott kétnyelvű* nyelvi készségének kialakulását biztosítja.
- A gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a német kisebbség nyelvének és kultúrájának megismertetése, megszerettetése és elsajátítására való ösztönzés, a kulturális hagyományok átörökítésének megvalósulása. Ezen hagyományok beépítése óvodai életünkbe, családok bevonásával történő ápolása, kiegészítve a specifikusan csak a településre jellemző hagyományokkal.
- A nemzetiségi családban nevelkedő gyermekek körében a német nemzetiséghez való tartozás érzésének mélyítése, vagyis az önazonosság erősítése.

Nyelvi nevelésünk során nem a „nyelv elsajátítása” a cél, hanem elsősorban a személyiség kétnyelvű környezetben való fejlesztése, pozitív érzelmi viszony kialakítása a nyelv iránt, hiszen nincs értelme a nyelvtudásnak, ha a gyermek a nyelvet nem szereti. A nyelv és az érzelmek egymástól elválaszthatatlan fogalmak.

További célok:

- Lehetőség biztosítása gyermekeinknek egy kétnyelvű környezetet megélésére, melyben a második nyelvet érintő ismereteiket, az óvodai nyelvi nevelés az életkoruknak megfelelő szintre fejlesztheti.

Német nemzetiségi nyelvi nevelés megvalósításában érvényesülő alapelveink, megfogalmazott feladataink:

- A család, mint az anyanyelv elsajátításának első színtere, döntően befolyásolja a gyermekek anyanyelvi kultúrájának kialakulását. Ebből adódóan a gyermekek különböző fejlettségi szinteken kerülnek az óvodánkba, ezért első lépésben felmérjük a gyermekek beszédmegértését, kommunikációs készségét, esetleges beszédhibáját.
- A német és magyar nyelv használatának arányát az óvodai élet kezdetén a gyermekcsoport nyelvismerete szerint határozzuk meg, melyet kiegészít a német nyelv fejlesztésére helyezett hangsúly.
- Olyan barátságos és szeretetteljes légkör kialakítására törekszünk, amely a sikeres nyelvelsajátításhoz elengedhetetlen biztonságérzetet nyújt a gyermekeknek.
- A nyelvi fejlesztés egymástól el nem választható alappilléreinek a közvetlen módon történő kiejtéstanulást, a beszédkészség alapozását, a szókincs bővítést, valamint a

* Olyan személyt tekintünk kétnyelvűnek, aki mindkét nyelven - jelen esetben németül és magyarul - anyanyelvi szintnek megfelelő nyelvi kompetenciával rendelkezik.

válaszadó szerepének gyakorlását tekintjük, melyek fejlesztésekor figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait és egyéni fejlettségük szerint differenciálunk.

- Tudatosan a gyermekek nyelvi tudásának megfelelő egyszerű, visszatérő mondatmodelleket és kifejezéseket használunk. (E területen kifejezetten nagy hangsúlyt fektetünk a differenciálásra a gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően.)
- A nyelvhasználat szituációkban használt dialógusokhoz kötése (szituatív beszéd), melyek rendszeres visszatéréssel biztosítjuk az utánzáson alapuló nyelvelsajátítást.
- Kerüljük az egyik nyelvről a másikra történő direkt fordítást, amely a gyermekek pszichés és nyelvi fejlődését negatív irányban befolyásolhatná. A nyelvek használatakor tudatosan figyelünk a két nyelv váltásakor szükséges megfelelő idejű „beszédszünetre”, mely elegendő a gyermekeknek a másik nyelvre való problémamentes átkapcsolására, ezáltal elkerülhető a gyermekek nyelvelsajátítása során az esetleges nyelvi keveredés.
- Német nyelvhasználatkor a nyelvi tartalomnak megfelelő mimikát és gesztusokat használunk, mellyel megkönnyítjük a gyermekek számára a szövegértést.
- A nyelvre jellemző artikulációs bázis kialakításával felkészítjük az óvodáskorú gyermeket a német nyelv elsajátítására.
- A német nyelv közvetítésekor nyelvtanilag hibátlan, mintaadó beszédre törekszünk, mivel tisztában vagyunk azzal, hogy a hibás nyelvhasználat beláthatatlan károkat idézhet elő a gyermekek nyelvelsajátításában.
- A második nyelvet a mindennapi életből, a gyerekek szűkebb, illetve tágabb környezetéből vett témákon át közvetítjük, mely témákat többféle módon, komplexen dolgozunk fel, a témákhoz kidolgozott szókincset játékosan megerősítve.
- A nyelvi nevelés szervezése során a tevékenységközpontúság elvét érvényesítjük: vagyis a nyelv közvetítése nem iskolás módszerekkel, hanem mindig valamilyen tevékenységhez kötötten történik.
- A gyermekek óvodai életét úgy szervezzük, hogy a német nyelv használata áthassa óvodai életünk minden tevékenységét, kiterjedve a gondozásra is.

A játékon, tevékenységeken keresztül történő kisebbségi nevelés lehetőségei:

- Olyan tevékenységbe ágyazott játékos nyelvi helyzetek teremtése, melyek megfelelő érzelmi telítettséget biztosító nyelvi élményeket biztosítanak a gyermekeknek.
- Szerepszituációk játékba épülése (a mindennapokban előforduló beszédhelyzetek, köszönések, kérések stb.).
- Cselekvéssel, utánzással megelevenített dramatizálások, rövid mesék a nyelvismeret tükrében.
- Játékos mozgással összekapcsolt mondókák, kiszámolók.
- Népi csúfolódók (tájnnyelven).
- Mozgásokkal kísért dalok, énekes játékok, melyek a kisebbségi nyelv nyelvi és zenei dallamának, ritmusának megismerését segítik.
- Szabadon választható ábrázoló tevékenységek során történő szókincsbővítés, tudatosan megválasztott szavak közvetítésével.
- Szabályjátékok:
 - utánzáson alapuló mozgásos játékok
 - gyűjtött népi játékok, társasjátékok

- Német nemzetiség kultúrkincséből vett népi játékok, táncok megismertetése tájnyelven is.
- A német nemzetiség hagyományait ápoló nagyszülők, idősebb emberek felkeresése, óvodánkba való meghívása.
- Bleyer Jakab Helytörténeti Gyűjtemény (Heimatismuseum) látogatása.
- Óvodai keretek között tartott német nemzetiségi hét szervezése.
- Nyelvi tapasztalatok, ismeretek szerzése spontán és szervezett keretek között.
- Mindennapra tervezett mozgásformák nyelvi szakkifejezésének átadása – szókincsbővítés, hallás utáni szövegértés fejlesztése.
- A kétnyelvű környezetben fontos, hogy a gyermekek pozitívan éljék meg a különböző kultúrák egymás mellett élését, különbözőségét.

A hagyományőrzés a teljes nevelési folyamatot áthatja, a gyermek személyiségét gazdagítja, beépül a gyermekek, a felnőttek teljes tevékenységrendszerébe: kiteljesíti a családokkal való együttműködést.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermekben kialakul a pozitív érzelmi viszony a német kisebbség kultúrája és nyelve iránt,
- életkorának és egyéni képességeinek megfelelően rendelkezik olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket német nyelven tudja közvetíteni,
- a gyermek képes a kommunikációs helyzetnek megfelelően viselkedni (egyszerű kérdések megértése, kérések teljesítése, válaszadó szerepének betöltése),
- nagy számban ismer német nyelvű, ill. a német nemzetiség kultúrájából merített dalokat, verseket, mondókákat és játékokat,
- egyéni képességeinek megfelelő mennyiségű passzív szókinccsel rendelkezik,
- ismer néhány helyi német nemzetiségi szokást, hagyományt, tiszteli és becsüli őket.

VI. Óvodai élet tevékenységformái

1. Játék

Célja:

A különböző személyiségjegyek, az érzelmi-akaratú élet tulajdonságai, a társas kapcsolatok, az értelmi képességek komplex fejlődése.

Mit jelent az óvodáskorú gyermek életében a játék?

A játék az óvodáskorú gyermek elsődleges tevékenysége, amelyet minden külső céltól függetlenül magáért a tevékenységért végez és örömszerzés kíséri.

A gyermek játéka olyan önkéntes és szabadon választott konkrét gyakorlati tevékenység, amelyben személyiségének a környezethez való viszonya sajátos formában tükröződik.

A játék legfőbb jellemzői (interaktív, szabad és nem korlátoz, örömszerző, többféle megoldást tesz lehetővé, ötletgazdag, alkotó stb.) megkívánják az óvodapedagógus indirekt játék-megnyilvánulásainak dominanciáját.

Feladataink:

- Nyugodt, derűs, kiegyensúlyozott, biztonságos légkört teremtünk a felszabadult játék kialakulásához.
- A csoportbontások során is lehetőséget biztosítunk gyermekeinknek, hogy olyan döntési helyzetbe kerüljenek, mely során önállóan, szabadon választhatnak tevékenységek közül.
- Gondoskodunk az optimális játszóhely és idő megteremtéséről.
- Az óvónő felügyelete mellett megteremtjük a feltételeket a spontán játék kialakulásához (teremben, tornaszobában és az udvaron), egyes esetben tervezzük az irányított játékot is (lásd: külső világ tevékeny megismerése).
- Figyelembe vesszük a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait.
- A játékeszközök megválasztásánál szemelött tartjuk a jó minőségű, esztétikus, sokoldalúan felhasználható, lehetőleg természetes anyagból készülő játékokat.
- Lehetőséget teremtünk a kreativitást, és gondolkodást segítő eszközök, anyagok használatára, a játékfajták magasabb szintre emeléséhez.
- Fontosnak tartjuk, hogy az óvónők szívesen játszanak együtt a gyerekekkel.
- Az óvodánkban a szabad játék túlsúlya érvényesül.
- Olyan helyzeteket teremtünk, amelyek készítik a gyermekeket a folyamatos beszédre (bábozás, dramatizálás).
- Mindennapi játék során felkeltjük a német nyelv iránti érdeklődést. A játékon keresztül ismertetjük meg a gyermeket a nemzetiségi hagyományokkal.
- Érzelmi biztonságot nyújtunk a nyelv elsajátítása közben.

Az óvodapedagógus további feladatai:

- a közvetlen, nyugodt hangvétel, a megengedő attitűd, a kölcsönösség, a kongruens kommunikáció, az empátia, a személyes bánásmód, készség az együttműködésre, pozitív beállítódás, a gyermekek játékérdeklődéséhez, játékigényéhez való alkalmazkodás.

A játék feltételeinek biztosítása

Megfelelő légkör kialakítása, érzelmi biztonság:

Fontosnak tartjuk a nyugodt légkör biztosítását, hiszen ez elengedhetetlen része a hosszantartó, zavartalan játéknak.

Első feltétel a rugalmas napirend kialakítása, amely igazodik a különböző tevékenységekhez. Függ a játéksituációtól, az adott témák megválasztásától, s egyéb spontán kialakult helyzetektől. Előtérbe helyezzük a gyermekek egymás közötti és a gyermek-óvónő kapcsolatát, amelyet az óvónő és más, velük foglalkozó felnőtt példaértékű személyisége is meghatározhat. A játék folyamatában az óvodapedagógus jelenléte biztosítja az indirekt irányítást.

A nap folyamán előnybe részesítjük a szabad játékot. A gyerekek maguk kezdeményezik a tevékenységeket, a szabályokat maguk állítják fel, vagy legalábbis alakíthatják igényeik szerint. Ennek eredményeként a gyerek a közösségben megtalálja magát, érvényesíti jogait, fejlődik a problémamegoldó képessége.

Helye, ideje, eszközei:

Nem állítunk korlátokat a témát, tartalmat, eszközt tekintve, csak akkor ha ezek a társakra és az egyénre nézve veszélyesek. Nyitottak vagyunk a játék helyének megválasztásában, az óvoda udvarának és más helyiségeinek kihasználásában. Lehetőséget biztosítunk a szomszédos termek egybenyitásával a közös játékra, tevékenységekre.

Játékidőben kihasználjuk a tornaszoba adta teret, ami a szabad mozgásos játékoknál igen kedvező. A játék hatása a mozgásfejlődésben nemcsak megmarad, hanem még tovább is nő azáltal, hogy egy sor új mozgáselemmel találkozik a gyermek. A tornaszoba használatával is nő az óvodapedagógus befolyásoló szerepe, ezáltal fontos a mindenkori jelenléte is.

A gyermek elmélyült játékához elegendő időt biztosítunk. Ehhez ad lehetőséget a rugalmas napirend. Indokolatlanul sohasem szakítjuk meg a gyermekek játékát. Előre felhívjuk figyelmüket, ha a játékidő a végéhez közeledik, így lehetőséget adunk egy-egy téma végigjátszására-

A játékeszközök megválasztásakor igyekszünk minél gazdagabb szín, forma és anyagvilágot közvetíteni a gyermekek felé. Előnyben részesítjük a természetes anyagokat. Lehetőséget nyújtunk minden játékfajta játszására a csoportszobában. A klasszikus játékok tartalma kiegészül a nép és nemzetiségi játékokkal.

A tágas, jó adottságokkal rendelkező udvarunk a mozgásos játékok egyik legfőbb színtere.

A játéktevékenységen keresztül a spontán és irányított játékos tanulás, a német nyelv iránti érdeklődés felkeltése:

A gyermekekben felmerülő, őket foglalkoztató kérdésekre, ötletekre spontán módon alapozunk, érdeklődésükre építkezünk.

A tervezett foglalkozásoknál figyelembe vesszük az aktuális játéksituációkat, és abba ágyazzuk az észrevétlen, indirekt tanulási lehetőségeket (lásd: külső világ tevékeny megismerésénél).

A játék integráló szerepét használjuk fel, hiszen miközben a gyermekek játszanak, megvalósulnak azok a kezdeményezések, amelyekből kialakulnak a játékos tanulás szervezett helyzetei. A gyermek a játékos cselekvéssel jut el a felismerésig. A játszva tanulás érdekében

sok képességfejlesztő játékot kezdeményezünk. Különböző mozgást, téri észlelést, szociális érzékenységet, kommunikációs képességet fejlesztő játékokba vonjuk be a gyermekeket.

Az egész játékot áthatja a kétnyelvű nevelés óvodánkban, mert a játékon keresztül érzük el a leghatékonyabban a nyelv szituatív tanítását. A gyermek életkori sajátosságainak figyelembevételével rendszeres mindkét nyelv szituatív gyakorlása. A magyar – német nyelv folyamatosan, párhuzamosan, egymást kiegészítve hat a gyermekekre. A játékidőben a kötetlen beszélgetés teremti meg a lehetőségét annak, hogy a gyermekek minél többet hallják a hétköznapiakban használt német nyelvet. Bábokkal, gesztikulációkkal, utánzásokkal tesszük érthetővé ezeket a helyzeteket.

A gyermek megfigyelése játék közben:

A közös játéktevékenységekben születnek meg a szituációk, a szabályok, az együttjátszás élményei. Közben számtalan jelzést kapunk a gyermekek személyiségéről, ugyanakkor észrevétlenül, indirekt hatásokkal irányíthatjuk és fejleszthetjük őket.

A gyermekek érzelmi és élményvilágát ezúton lehet a legjobban megismerni.

A játék irányítása és személyiségfejlesztő hatása:

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy jó pedagógiai érzéssel és tudatossággal mérlegeljünk, hogy milyen esetekben kell korlátokat felállítani egy játéktevékenység során, mikor maradhatunk kívül a szituációkon, és mikor van szükség segítő együttműködésre.

A játékban a gyermek teljes személyisége fejlődik. Fejlődik észlelése, megfigyelőképessége, az önkéntes és szándékos figyelme, gondolkodása. Játék közben alakul a gyermek intellektuális tevékenysége, formálódik erkölcsi ítéletalkotása, alakul viselkedése, udvariassági szokásai.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a játék tevékenység területén:

- a beszédkedv, a közlésvágy motiválása,
- játszótársként nyelvi kifejezőminták adása,
- a gyermeki szerepjátékot kísérő párbeszéd támogatása verbális ismeretekkel,
- beszédalkalmakkal az új szavak, szófajok, különböző igeidők, módok, ragozás tanulásának, fogalmak megértésének, a magyaros mondatalkotás, kontextusos beszéd, szóbeli kapcsolatteremtés kialakulásának segítése.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték,
- képesek kitartóan, hosszú ideig egy témában játszani,
- bonyolult építményeket képesek létrehozni különböző, változatos méretű és nagyságú elemekből,
- szeretik a szabályjátékokat, képesek a szabályok, normák betartására,
- játékuk közben megjelennek a kialakult társas viselkedési szabályok,
- ismert meséket dramatizálnak, báboznak,
- kialakul az együttjátszás igénye, interakciójuk gazdag, kulturált és érthető,
- egymás játékát kiegészítik, segítik,
- egyre fejlettebb a problémamegoldó képességük, törekednek az önálló megoldásokra,
- a játékeszközöket a helyére teszik.

2. Mozgás

Célunk:

A gyermek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában. Nagymozgások, finommotorika, szem-kéz-láb koordináció, az egyensúlyozást és a személyiség akarati tulajdonságait úgy fejleszteni, hogy megmaradjon a gyermek szabad mozgáskedve és mozgásszeretete.

A nevelési folyamatban a mozgás a gyermekek egészséges testi fejlődését, az életkori és természetes mozgásigény kielégítését, a személyiség egészének fejlődését szolgálja. Lehetőséget biztosít a mozgás által nyerhető tapasztalatok bővítésére, fejleszti a testi képességeket (ügyesség, erő, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés stb.).

A torna, mozgás igen kedvezően hat az általános közérzetre, testnövekedésre, az egész izomzat fejlődésére a légzésre, a vérkeringésre, az anyagcserére, az étvágyra és a pihenésre.

Feladataink:

- Tapasztalatokat szerzünk a gyermekek mozgásfejlettségi szintjéről és a családok mozgáskultúrájáról.
- Megteremtjük a feltételt a mozgásszükséglet kielégítéséhez.
- Tervezünk és kezdeményezünk mozgásos játékokat.
- Figyelemmel kísérjük a betegségből visszatérő gyermekek állapotát.
- Tudatosan szervezünk testnevelés foglalkozásokat.
- A rendszeres mozgás iránti igény felkeltésével az egészséges életmód kialakítására törekszünk.
- az egyéni képességeket, szükségleteket figyelembe vesszük
- eszköztárunkat folyamatosan bővítjük
- konkrét építő jellegű értékeléssel a pozitív énkép kialakulását segítjük elő

A mozgás, testnevelés tevékenységeken keresztül

Hangsúlyt fektetünk a gyermekek életkori sajátosságaiból fakadó természetes mozgásigény kielégítésére, mozgáskészségeik fejlesztésére. Mindennap valamilyen formában (kötött vagy kötetlen) lehetőséget nyújtunk a gyermekeinknek a mozgásra.

Lehetőség szerint kint tartózkodunk a tágas, jó lehetőségekkel ellátott udvaron.

Az udvarunk füves területeit kihasználjuk futásra, gurulásra, labdajátékokra. Mászókáinkat mászásra, függeszkedésre, izmok erősítésére. Homokozóinkat pl.: távolugrásra.

Nagymozgásokat gyakoroltatunk, jártasságokat, készségeket alakítunk úgy, hogy összekapcsoljuk a természetes mozgásokat (járás, futás, ugrás stb) céltudatos, fejlesztő gyakorlatokkal is. Mikor nincs módunk az udvaron tartózkodni, akkor a tornaszobában vagy a csoportszobákban játszunk, mozgunk.

A nap különböző szakaszaiban a mozgást és teret igénylő gyermekeink, vagy akár egy egész csoport – felügyelet mellett – igénybe veheti a tornaszoba adta mozgáslehetőségeket. Tornaszobánkban mind a spontán, mind a kötött, szervezett mozgásra lehetőségük van gyermekeinknek.

Reggel a tornaszoba kihasználása fakultatív a gyermekek számára. Ez a mindennapos mozgásfejlesztés szakember irányítása mellett, az egyéni képességek figyelembevételével történik. Itt zavartalanul kihasználhatják a rendelkezésükre álló teret futásra, ugrálásra, mászásra, vagy akadálymentesebb játékokra. Ilyenkor gyermekeink levezethetik a felhalmozott energiát. Mozgásigényük kielégítése örömet is szerez számukra. Nyugodtabbak,

kiegyensúlyozottabbak a rendszeres mozgás hatására. Így kitartóbb figyelmük, s ezáltal jobban és hatékonyabban tudjuk bevonni őket más jellegű tevékenységekbe.

Sportfelszereléseinket állandóan bővítve (karika, Body roll, különböző típusú labdák, egyensúlyozó szerek, stb.) igyekszünk változatosabb eszközökkel és mozgásformákkal fejleszteni gyermekeinket.

Hetente 1, illetve 2 alkalommal kötött testnevelés foglalkozásokat is szervezünk. Ilyenkor az egész csoport, vagy akár korosztályonkénti csoportbontásban vesznek részt a gyermekek a tornaszobai foglalkozáson. Foglalkozás előtt a gyermekek átöltöznek a tornaszájukban tárolt felszereléseikbe. A foglalkozásokat játékosan, felszólító formában vezetjük. A gyermekek határozott utasítást kapnak a feladatok végzéséhez, és ahol igénylik bemutatjuk, velük végezzük a feladatokat. A foglalkozásokon megismert eszközöket a mindennapi játékaikba is beépítjük, használjuk. A gyermekek terhelésekor figyelembe vesszük az eltérő fejlődési szinteket, egyéni képességeket és hogy a gyengébb képességű gyermekeink is jussanak sikerélményhez. Mozdásfejlesztéskor a fokozatosság elvére építkezünk. Javítjuk a hibákat, de emellett fontosnak tartjuk a biztató dicséretet is.

Gondot fordítunk a prevencióra (pl.: lúdtalp) és tartásjavító feladatokat iktatunk be, akár délutánonként is. Lehetőséget biztosítunk a már megismert, megkedvelt mozgásformák gyakorlására, megszilárdítására. Ez csak akkor eredményes, ha ebben a gyermekek aktívak. Igyekszünk érdeklődésüket fokozni, játékoságot teremteni. Játékosan, de feladatokat kell megoldani. Gyermekeinktől képességeiknek megfelelő teljesítményt várunk el és figyelembe vesszük az egyéni teherbírásukat is.

A fiatalabb korosztály számára a játékos utánzás határozza meg leginkább a cselekvést. Utánozzák pl.: a vonatot, a cicát, a nyuszt, a gólyát, stb. A nagyobbaknál már megjelenik a (feladatok, gyakorlatok) tanulásához való tudatos viszonyulás.

Szükség szerint alkalmazzuk az egyénenkénti, csoportonkénti és az együttes foglalkoztatási formákat is. Arra törekszünk, hogy a gyermekek minél kevesebbet várokozzanak egymásra, lehető legtöbbet tevékenykedjenek. Lelkesítjük, segítjük őket az esetleges kudarcok elviselésében. Érzéseiket, örömeiket természetes módon fejezhetik ki.

A mozgás személyiségfejlesztő hatása

A mozgás fokozza a gyermek teljesítő képességét. A már begyakorolt mozgásformákból új mozgásformákat próbálhatnak ki, így közben tapasztalatot szereznek arról, hogy mire képesek.

Mindez segíti őket önmaguk megismerésében, növeli önbizalmukat.

A mozgásos játékok erősítik az egymásra figyelmet, az együttműködési készséget.

A szabadban végzett mozgásos tevékenységek (tornázás, sportolás, játék, stb.) fokozzák a gyermek edzettségét, teherbíró képességét, segítik fizikai fejlődését.

A séták, kirándulások a mozgásigény kielégítésén kívül együttes élményt is jelentenek a csoport számára. A mozgás öröme, érzelmi hatásokat vált ki.

Önálló döntési lehetőség megalapozása.

Kapcsolat más nevelési területekkel

Matematikai nevelés:

- A téri tájékozódással kapcsolatos készségeket mindkét terület fejleszti. Megjelennek a helyzet felismerés és döntés képességei is, amelyek segítik a logikus gondolkodás fejlődését.

Zenei nevelés:

- Mindkét terület alakítja a gyermekek mozgását körjátékokkal, járással stb.

Környezet megismerés:

- Kirándulások, hosszabb-rövidebb séták alkalmával edzük a gyermekek állóképességét.

Anyanyelvi nevelés

- A konkrét mozgásos tapasztalatok beépülésének, a szókincs, az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődésének segítése a mozgásformák megnevezésével.
- Világos, konkrét értékeléssel a pozitív énkép alakulás támogatása

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- a gyermekek szeretik és igénylik a mozgást,
- téri helyzetben tudnak tájékozódni, ismerik az irányokat,
- mozgásuk összerendezettebb, cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak,
- mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban és az ugrásban bővülnek,
- tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni,
- tudnak futni, labdát vezetni, akadályokat átugrani
- betartják a szabályokat a verseny és ügyességi játékoknál, megértik az egyszerű vezényszavakat.
- megfelelő téri orientáció, a személyes tér megfelelő észlelése jellemzi
- érett a szem-kéz-lábmozgás koordinációjuk
- egyedül öltöznék és szívesen segítenek a tereprendezésben

3. Esztétikai neveléshez kapcsolódó tevékenységek

Az esztétikai nevelés komplex és mégis egyedi folyamatában az egész személyiség fejlődik. Az alábbi személyiségjegyek alakulnak ki: nyitottság, alkotási vágy, önálló alkotókészség, művészetek iránti fogékonyság, problémamegoldó készség, másság elfogadása.

Az óvodai esztétikai nevelés területei:

- mesélés, verselés,
- ének-zene, énekes játék, gyermektánc
- rajzolás, mintázás, kézimunka, festés.

3.1. Mesélés, verselés:

Célunk:

A gyermekek érzelmi biztonságának megadása, az irodalmi érdeklődés felkeltése, az önkifejezés megalapozása, a nyelv szépségének, kifejezőerejének megismerése.

Az irodalom nyújtotta élmény az érzelmeken keresztül hat a gyermeki személyiségre. Minden korosztálynak nagy szüksége van az irodalmi élmény biztosítására. Az irodalmi nevelésben érzelmi, értelmi, erkölcsi, anyanyelvi nevelési feladatok sorozata érvényesül.

Feladataink:

- Felkeltjük és mélyítjük a kisebbségi és az anyanemzet gyermekirodalma iránti érdeklődést.
- A mesélés, verselés nyelvezetének segítségével fejlesztjük a gyermekek mindkét nyelv (német-magyar) anyanyelvi készségeit: helyes és szép kiejtését, megfelelő hangsúlyozását és beszédritmusát, kifejezőkészségét, bővítjük szókincsét.

- Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek mindkét kultúra irodalmi alkotásain keresztül tájékozódjanak a külvilág és az emberi belső világ érzelmi viszonyairól, az emberi viselkedési formáktól, és így fejlődjön, erkölcsük és magatartásuk.
- A mesék, versek igényes megválogatásával és azok gyermekközeli, átgondolt közvetítésével formáljuk a gyermekek ízlését és esztétikai fogékonyságát, segítjük a gyermekek világképének formálódását, és kiszélesedését.

A gyermekvers és mese tevékenységeken keresztül

A mesék, a versek, a mondókák játékosságuk, nyelvezetük, izgalmas fordulataik révén nagyon közel állnak a gyermekek érzelm és gondolatvilágához. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy ezek a kedvelt irodalmi formák mindennap helyet kapjanak az óvodai élet folyamatában. Ezért nemcsak egy-egy alkalommal mesélünk, verselünk, mondókázunk, hanem a gyermekek kérésére is, illetve bármikor, amikor az a játékszituációhoz egyéb tevékenységhez kapcsolható (pl.: rajzolás, képnézegetés, séta, stb.). Elsődleges szerepet kap az óvodánkban a mindennapi élő mese, vers, mert a gyermekek otthon egyre inkább csak „gépi mesékkel” találkoznak (tv, videó), amelyek nem pótolhatják a felnőttekkel való meghitt együttlétet. Nem készítetik a gyermekeket a történet elképzelésére, míg a nem szemléltetett mesemondás megmozgatja a gyermekek gondolatvilágát. Ez a belső képteremtés a gyermeki élményfeldolgozás egyik fontos formája.

Megteremtjük a mesemondás alkalmait, a mesehallgatásra utaló ismétlődő szokásokat (pl.: gyertyagyújtás, éneklés), így biztosítjuk a kedvet és a megfelelő körülményeket.

Arra törekszünk, hogy minél többet meséljünk, verseljünk, mondókázzunk, mert így mimikánkkal, gesztusainkkal, hangunkkal élővé tudjuk tenni a mesét, verset. Személyes kontaktust tudunk kialakítani és fenntartani a gyermekekkel.

A kiválasztott irodalmi anyagban jelentős szerepet kapnak a magyar és a német, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek, népi mondókák, gyermekjátékok, magyar népmesék és németnyelvű egyszerű mesék, s amelyeken keresztül megismertetjük a gyermekeket a magyar és német nyelv gazdagságával, szófordulataival. A németnyelvű rövid mesék által bővül szókincsük, az ismétlődő mondatmodellek rögzülnek, változatos kifejezésekkel ismerkednek meg.

Mesélés, verselés fejlesztő hatása:

A vers, a mese élmény a kisgyermek számára, ami érzelmeket vált ki. Emberi kapcsolatokra tanít, erkölcsi tartalma van, a belső indulati élményeket közvetíti. Alkalmas a gyermek szemléletmódjának, világképének alakítására.

Az irodalmi művek hallgatása közben erősödik az egymás iránti figyelem érzése is.

A mese oldja a szorongást, belső képteremtésre ösztönöz.

A bábozások, dramatikus játékok közben lehetőség nyílik az élmény újra átélésére, az önálló fantázia alakítására.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és ábrázolással történő kombinálásával fejlődik az önkifejező képessége.

Kapcsolatai más nevelési területekkel:

Kétnyelvű nevelés:

- Leghatásosabb módszere és eszköze a gyermekirodalom. Meséken, verseken keresztül sajátítják el a gyermekek a helyes kiejtést, a tiszta beszédhallást. Az utánzásra készítő, példaértékű beszéd és előadás, technikai eszközökkel

megformált óvónői bemutatás elősegíti a gyermekek szókincsének bővülését, kifejezőkészségük fejlődését, a nyelvtanilag helyes beszéd kialakítását mindkét nyelvben.

- A népi mondókák, versek ismételtetése lehetőséget teremt a helyes légzés, artikuláció, tempó, ritmus, hangsúly, hanglejtés és hangkapcsolatok kiejtésének gyakorlására.

Zenei nevelés:

- A ritmikus mondókák, kiolvasók, rímelő versek elősegítik a ritmusélményt és így a későbbi zenei élmények fontos megalapozói.

Külső világ tevékeny megismerése:

- A természetben tett séták, kirándulások mindig természetes alkalmat kínálnak a verselésre, mesélésre (pl.: állatokról, növényekről, titkos utakról stb.), a szabad beszélgetésre.

Rajzolás, mintázás:

- A gyermekek rajzaiban gyakran megjelennek a kedvelt mesehősök, mesés jelenetek, illetve az ő ábrázolásukban megjelenő figurákhoz, történetekhez mi is kapcsolhatunk mondókákat, verseket.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, mondókákat, rigmusokat,
- igénylik a mesét, képesek csendben végighallgatni
- szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak a maguk szórakoztatására,
- a folytatásos művek szálait összekötik,
- megjegyzik a mese, vers érdekes szólásait,
- segítenek a mesélés feltételeinek kialakításában
- a mesekönyvek képeit önállóan nézegetik, egymásnak megmutatják, tudnak a képekről mesélni.
- vigyáznak a könyvekre

3.2. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc:

Célunk: A gyermek éneklési kedvének felkeltése, a zenei anyanyelv megalapozása.

Az ének-zene, énekes játékok, gyermektánc felkeltik a gyermekek zenei érdeklődését, formálják esztétikai érzéküket, ápolják hagyományainkat. A mindennapi zenei élmény nyújtásával felfedezik az éneklés örömét, a mozgás szépségét. Ez az élmény sajátos eszköz a környezet bővebb megismeréséhez és a zenei anyanyelv megalapozásához. A hallásfejlesztés és ritmusérzék fejlesztés komplexen érvényesülhet a mozgással kísért énekes játékoknál.

A mozgásformák változatos térformákat is létrehozhatnak.

Feladataink:

- Megteremtjük mindkét nyelv zenei nevelésének alapvető feltételét.
- Egész nap zenei élményhez juttatjuk a gyermekeket, ösztönösen kitalálunk változatos dallamfordulatokat, dúdolgatunk. A meghatározott zenei feladatokat összehangoljuk a dalanyagokkal.
- Figyelembe vesszük a gyermekek érdeklődését, fejlettségi szintjét, a fokozatosság elvét.
- Lehetőséget teremtünk a gyermekek zenei önkifejezőmódjára, gyakorlására.

- A játszódélelőttökön a szülőket is bevonjuk a különböző dalos játékokba.
- Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek a német nemzetiségi dalokkal, táncokkal és dalos játékokkal is a mindennapok folyamán találkozzanak.
- A gyermekeknek nemzetiségi dalokat, játékokat tanítunk.

Az élmények meghatározzák a gyermekek egyéniségének alakulását. Ezért nagyon fontos, hogy milyen hatások, élmények érik a gyermeket óvodás korban. A zenei nevelés is élményhez juttatja a gyermeket, formálja ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.

Ének-zene tevékenységen keresztül:

Az ének-zenei tevékenységet beépítjük az egész nap folyamatába. Spontán kialakult játékhelyzetekhez kapcsolódhat, kezdeményezhetik a gyermekek, vagy az óvónő. Bizonyos helyzetekhez szokásszerűen fűződik egy-egy az alkalomhoz illő dal vagy vers, amely a gyermek számára mintegy jelzi, hogy az óvónő éppen mit csinál (pl.: rendrakásnál, ételosztásnál, sütésnél, öltöztetésnél, mesénél, stb.). Így az énekszó bevonja a gyermeket az óvónő tevékenységébe.

Folyamatosan juttatjuk zenei élményhez a gyermeket, aktualitásnak megfelelően mindkét nyelven. Az alkalomhoz kötődő magyar-német mondókákkal, dalos játékokkal bővítjük a gyermekek tapasztalatszerzési lehetőségeit.

Az ünnepvárásokat és a készülődés hangulatát énekléssel, zenéléssel tesszük meghitté. Ünnepeinket színesítjük óvónői hangversennyel és hagyományőrző táncos játékokkal (pl.: Karácsonyi hangverseny, nemzetiségi héten tánc, stb.).

Játszódélelőttökön a szülőket is bevonjuk a különböző dalos játékokba, éneklésekbe, ami ösztönző lehet, hogy otthon is szívesen énekeljenek együtt a gyerekekkel. Megismertetjük a gyermekeket a szülőktől, nagyszülőktől gyűjtött régi magyar-német hagyományőrző gyermekdalokkal, játékokkal, táncokkal.

A hangszerekkel való ismerkedés különleges izgalmat jelent a gyermeknek. Óvodánkban népi együtteseket hívunk és így lehetőség nyílik, hogy népi hangszereket mutassunk be a gyermekeknek (köcsögduda, fűzfa síp, hegedű, duda, bőgő, tangóharmonika).

A hangszerek használata, beleértve az Orff hangszereket is, a zenei készség fejlesztésben nagy szerepet játszanak. A hangszertudásunkat nemcsak ének-zenei foglalkozáson használhatjuk, hanem más tevékenységek alkalmával is (pl.: mese, vers illusztrálására, motivációra).

Az óvodai zenei nevelésünkben a néptáncot, illetve a gyermektáncot is segítségül hívjuk. Itt is megismerkedhetnek a gyermekek a magyar és német nemzetiségi népszokásokkal, népi játékokkal és a kezdetleges tánc lépésekkel.

A zenehallgatás anyagát az óvónő igényes válogatása tükrözi. Az anyagot népdalok, más nemzetek, etnikai kisebbségek zenéi, kortárs zenék, és műdalok alkotják, alkalmanként élő előadásmódban, hangszerkísérettel. A zene hallgatása során, figyelmes, érdeklődő, a zenei élmény befogadására nyitott gyermekeket nevelünk.

Ének-zene fejlesztő hatása:

Az ölbéli játékok jelentős szerepet játszanak az érzelmi kötődés kialakulásában. Az éneklés segítséget nyújt a gyermekekkel való ismerkedés során a személyes kapcsolat kialakításában. A folyamatos óvónői énekléssel kifejlődik a gyermekekben az éneklési kedv. A zenei élmény serkenti a gyermekképi és irodalmi alkotások iránti esztétikai kíváncsiságot, alkotókedvet, megalapozza a zenei anyanyelv kialakulását.

A táncos mozgások fejlesztik a gyermek ritmusérzékét, mozgáskultúráját. A hangszeres játék felkelti az érdeklődését, rácsodálkozását. A zene megalapozza a zenei befogadás képességét.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

Kapcsolata más nevelési területekkel:

Anyanyelvi nevelés:

- A gyermekek szókincsét bővítik a zenei neveléséhez szükséges fogalompárok. A mondókák elősegítik a jobb beszédritmus érzékelését, alkalmazását, hallás- és ritmusfejlesztését.

Irodalmi nevelés:

- a zenei élmény serkenti a gyermekek képi és irodalmi alkotások iránti esztétikai kíváncsiságát.

Külső világ tevékeny megismerése:

- hagyományok gyakorlásának alkalmával és különböző tevékenységeken keresztül (pl.: kirándulás, ünnepek stb.) sok dallal és mondókával ismerkednek meg a gyermekek.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermekek szívesen énekelnek, játszanak énekes játékokat,
- tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni,
- megkülönböztetik a zenei fogalompárokat,
- érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát,
- biztosan tudnak 6-8 mondókát, legalább 10 dalt, énekes játékot.
- Egyszerű táncos mozgások elemeit ismerik (dobbantás, koppantás, páros forgás kilépés ...stb.) alkalmazzák.
- tudnak tisztán visszaénekelni dallammotívumokat
- szívesen és jól visszatapsolnak szavakat, mondókákat egyenletes ritmusban
- képesek különbséget tenni a hangmagasság, hangerő, ritmus hangszín beszéd és beszédhangok között
- érzékenyek a természet és a környezet hangjaira

3.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka:

Szorosan az esztétikai nevelés területéhez tartozik. Megismerteti a gyermekeket az eszközök tulajdonságaival, technikai eljárásaival, mely során gazdagodik forma-, és színképzetük és díszítőérzékük, differenciálódik az érzelmi világuk, különösen az esztétikai érzelmek területén.

Célunk:

A gyermekek tér-, forma- és színképzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Feladataink:

- Biztosítanunk kell az alkotó légkört, a jó hangulatot a tevékenységek során.
- Megfelelő mennyiségű és minőségű eszközöket és anyagokat biztosítunk gyermekeinknek.

- Sokféle technikai lehetőséget mutatunk be.
- Közös élményt nyújtó megfigyelési alkalmakat szervezünk, melyek a felfedezés lehetőségeit is magukban rejtik.
- Lehetőséget adunk egy-egy téma többféle technikai kifejezésére.
- Biztosítjuk az emlékképek, élmények és megfigyelések a fantáziaműködés térbeli és képi megjelenítésének sokféle lehetőségeit.
- Felhívjuk a gyermekek figyelmét a környező valóság esztétikai szépségeire, valamint arra, hogyan lehet ábrázolni - rajzolni, festeni, mintázni - azokat az esztétikai élményeket, tárgyakat, személyeket, jelenségeket, amelyek számukra örömet okoznak, szépek, érdekesek, fontosak. Ezzel fejlesztjük képi gondolkodásukat, segítjük őket az alkotás örömeinek megtapasztalásában.
- Felébresztjük a gyermekek alkotásvágyát, örömét, és fejlesztjük a belső képi világot
- Gazdagítjuk a gyermekek téri, formai és színeképzését.
- Megalapozzuk az esztétikum iránti érzékenységet és értékelő képességet.

A rajzolás, mintázás, festés, kézimunka tevékenységeken keresztül

Óvodánkban fontos helyet kap a vizuális nevelés, mert a játék mellett ez a gyermek egyik legfőbb önkifejező tevékenysége.

Mindennap módjuk van a gyermekeknek a vizuális nevelés valamelyik területén (rajzolás, festés, mintázás, barkácsolás, építés) tevékenykedni. A gyermekek által bármikor elérhető eszközök lehetőséget nyújtanak számukra, hogy kedvük, igényük szerint válasszák meg, és használják azokat. A szabad választás mellett időnként témákat és technikákat is javasolunk, hogy a képességfejlesztés minden területe érvényesüljön, és ezeket a technikákat szemléltetjük a gyermekeknek.

A játékosság megőrzésével nyugodt, oldott légkörben, jó hangulatban tevékenykedhetünk.

Megismerkednek az anyagok sokféleségével, azok felhasználhatóságával, a variálhatóságával.

Emlékeztük, elképzeléseik és fantáziájuk segítségével új ismereteket szereznek, séták, kirándulások és más megfigyelések alkalmával. A tapasztalásokat ahol lehet, cselekvéshez kötjük (megtapogatjuk, kipróbáljuk).

A pozitív érzelmek keltésére törekszünk, a színes szépen megformált tárgyak látványán keresztül, a természet világának szép és vonzó lényei által, amelyek a szép külsejükön túl a szeretet, a ragaszkodás, a kíváncsiság és az öröm érzését keltik fel a gyermekekben. Örömmel érvényesítik saját ötleteiket, találékonyságukat is, hiszen valami sajátos újat alkotnak.

Észreveszik a szépet, fejlődik esztétikai érzékük, maguk is fogalmaznak meg esztétikai értékítéleteket.

Közösen elkészíthető munkákra is lehetőséget adunk, ahol alkalmazkodnak egymáshoz, együtt munkálkodhatnak, ezáltal jobban megbecsülik egymás munkáját is.

Figyelembe vesszük az egyes gyermekek saját fejlődési tempóját, és az irányítást életkorukhoz és egyéni fejlettségükhöz igazítjuk. A gátlásosabb, félénkebb gyermekeket közvetett módon aktivizáljuk, motiváljuk.

A tevékenységben jól megmutatkoznak a feladatvégzésre irányuló akarat és figyelemösszpontosítás, feladattartás képességei. A gyermekeknek elegendő idő áll rendelkezésre, hogy a hosszabb időt kívánó, elmélyültebb munkákat is befejezhessék.

Az elkészült munkákat értékként kezeljük, gyűjtjük, kiállítjuk, hogy a szülők is nyomon követhessék gyermeik munkáját és fejlődésük menetét. Ezekkel a munkákkal díszítjük, szépítjük óvodánkat.

Rajzolás, mintázás, festés, kézi munka fejlesztő hatása

A vizuális technikák gyakorlása közben a gyermek minden alkalommal átéli az alkotás örömet, és a sikerélmény újabb alkotásra készíti. Formálódik alkotó képzelete, gazdagodik élmény- és fantáziavilága. Miközben képi formában fejezik ki magukat: nő az önismeretük, önbizalmuk.

A változatos cselekvések során a gyermek alkotókészsége, fantáziája csiszolódik, amely értelmi képességeinek fejlődésére is hat. Megismerteti a gyermeket a különböző anyagokkal, az ábrázolás és a konstruálás egyszerű munkafogásaival, technikai alapelemeivel. A természet látványa segíti a vizuális funkciók, azaz a szín, forma, alak észlelésének fejlődését.

A gyermekek finommotoros készségei, síkban és térben való tájékozódása, szem-kéz koordinációja fejlődik a különböző vizuális technikák gyakorlása során.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Anyanyelvi nevelés:

A gyermeki gondolkodás szemléletes cselekvő tevékenység, ezért feltétele a szókinccs-gyárapításnak az állandó cselekvés fenntartása. A munkák értékelése során szóbeli véleményt is nyilvánítanak.

Rajzolás, mintázás, kézimunka során gyakran merítünk témákat a népi kultúrából, ilyenkor bővül a szókinccsük. Pl.: népi technikák: agyagozás; fonál használat: sodrás, fonás, szövés, hímzés; nemezelés, figurák készítése, képalakítás; csuhé, írókázás, batikolás; stb.

A vizuális nevelés

is komplex jellegű nevelési folyamat, mert összefonódik az esztétikai, technikai, értelmi, erkölcsi fejlesztéssel. Több tevékenységi formával kapcsolódik a tapasztaláshoz. A vizuális élmények verbális közlése, az alkotótevékenység során a magyar és német anyanyelvi nevelés szerves része.

Vers, mese

és a vizuális nevelés a belső képteremtésben igen komoly szerepet játszik – ezzel kölcsönösen erősítve egymás hatásrendszerét. Pl.: a meseélmények által keletkezett belső képek kivetítése, a vizuális tevékenységek sokféle formájában valósul meg (bábkészítés, rajz, festés).

A vizuális nevelés éppúgy, mint az irodalmi nevelés az érzelmek, feszültségek levezetésének egyik módja lehet.

Beleélés képessége nyilvánulhat meg a kifejezés különféle formáiban.

Ének, zene, énekes játék

élményteremtő hatása, a zene hangulatkeltő ereje igen jól illeszthető a vizuális nevelés szolgálatába, és gyakran jelenik meg egymást átszöve.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- képalkotásban egyéni módon fejezik ki élményeiket, elképzeléseiket,
- önállóan díszítenek tárgyakat, bátran használják a színeket,
- többnyire biztonsággal és helyesen használják a képi kifejezés változatos eszközeit,
- sokféle tapasztalattal rendelkeznek és önállóan alkalmazzák a technikai eljárásokat,
- plasztikai munkáik egyéniek, részletezőek,

- észreveszik környezetükben a szépet,
- téralakításban, építésben közösen vesznek részt,
- formaábrázolásuk változatos, képesek megjeleníteni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket
- önállóan és csoportmunkában is készítenek egyszerű játékokat, maketteket
- az értékelés során képesek önálló véleményt nyilvánítani az elkészült munkákról
- többnyire igényt éreznek saját munkájuk javítására

4. A külső világ tevékeny megismerése

Célunk:

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a közvetlen és tágabb környezet megismerésében, a gyermek pozitív érzelmi viszonyt alakít ki a természeti, tárgyi, emberi világ értékei iránt.

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. Általa a gyermekek az őket körülvevő tágabb és szűkebb természeti és társadalmi környezetből tevékeny módon, olyan tapasztalatokat szereznek, amelyek az életkornak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek.

A környezet megismerése során birtokába jutnak matematikai tartalmú tapasztalatoknak.

Feladataink:

- A környezeti nevelést fenntarthatóság szempontjai szerint alakítjuk ki.
- Felkeltjük és fenntartjuk a gyermekekben a természeti környezet iránti érdeklődést.
- Elmélyítjük a természet iránti szeretetet.
- Számba vesszük a külső világ befogadásával összefüggő személyiségjegyeket.
- Építünk a gyermekek természetes kíváncsiságára és érdeklődésére.
- Kedvező helyzeteket teremtünk tapasztalatok szerzésében, az élmények gyűjtésében.
- Megismertetjük a gyermekeket a helyi szokásokkal, a szülőfölddel, a néphagyományokkal, a családi és tárgyi kultúra értékeivel, a német nemzetiségi hagyományokkal.
- Hatunk az érzelmi erők fejlődésére, s mindkét nyelv szókincsgyarapítására.
- A környezet külső, világ megismerése alkalmával matematikai ismeretekhez juttatjuk a gyermekeinket. és azokat a tevékenységekben alkalmazzuk.
- Felhívjuk a figyelmet a környezetvédelemre.
- Ébren tarjuk a gyermekek érzékenységet a környezetbarát és környezettudatos életmód iránt.
- Figyelembe vesszük az életkori sajátosságokat.

- Átgondoljuk azokat a lehetőségeket, amelyek a külső-belső érzésekkel, különféle érzékszervekkel közvetítik a valóságot.

Megismerés a tevékenységeken keresztül

Tudatosan tervezzük, hogy már az óvodába lépéskor megszeretessük a gyermekekkel a növényeket, állatokat, a természetet és azt a környezetet, ahol élnek. Igyekszünk szebbé, érdekesebbé tenni a napokat, ahol a maradandó élményként őrzik meg, és emlékeznek a látottakra, tanultakra.

A külvilág megismerése több szempontból is kiemelt helyet foglal el az óvodai életben. A gyermekek egész nap folyamán ismereteket szereznek. Mindezeket az ismereteket bővítjük, és megerősítjük bennük egy-egy közös tevékenység alkalmával. A környezeti megismerés nem egy foglalkozásra korlátozódik.

Mivel a környezet, a külvilág megismerése komplex jellegű tevékenység, ezért kapcsolódik más tevékenységi folyamatokhoz (irodalom, ének-zene, mozgás, rajzolás, mintázás). A játék az ismeretek elsajátításában, gyakorlásában fontos szerepet játszik. Támaszkodunk a gyermeki tevékenységre, érdeklődésre.

Természeti környezetünk témakörei:

Óvodánk tágas udvara közvetlen természeti élményeket nyújt a gyermekeknek. Megismerkednek az óvoda fáival, bokraival, szűkebb környezetünk állatvilágával.

A csoportok saját kiskerttel rendelkeznek, így lehetőség nyílik minden évszakban különböző megfigyeléseket, kerti munkákat végezni. Minden csoport kirándulóhelyet keres, melyet rendszeresen meglátogat, így az állandó helyen meg tapasztalhatják a gyermekek a természet változásait, a növény és állatvilágot.

Kirándulások alkalmával a közlekedés szabályaival is ismerkednek.

A sokszínű, gyümölcsökben, termésekben gazdag **ősz** különösen alkalmas arra, hogy tovább erősítsük azt a pozitív érzelmi viszonyt, amely a gyermekeket a természethez fűzi. A sétáinkon gyűjtött színes falevelekből, termésekből sok érdekes dolog készül. A termésekből barkácsolt kis figurákat a gyermekek beépíthetik játékaikba. Színükkel, változatos, fantáziát mozgató formájukkal egyben az esztétikai ízlésformálás eszköze is. Válogatásaikkal, mérésükkel, csoportosításukkal, mennyiségi nagyságbeli, alaki viszonyokat ismernek fel.

Egy-egy tevékenység meghitt beszélgetéssel zárul. Felidézzük az élményeinket, és a felmerült kérdésekre közösen keressük a válaszokat.

Az óvodánk a téma kiválasztásában nagyban épít a helyi szokásokra is. Az őszi témákhoz kapcsolódik az első közös együttlét. Ennek a közös ünnepnek „Termésköszöntő” nevet adtuk.

A közösen gyűjtögetett terméseket megcsodáljuk, ismerkedünk velük, kezünkbe vesszük, megízlelgetjük. Ezen a napon közös szüreten veszünk részt, ami mulatsággal zárul. Úgy gondoljuk, és igen fontosnak tartjuk, hogy ilyen tevékenységek alkalmával erősödik a gyermekekben a közösségi tudat.

Másik ilyen fontos ünnepünk a „Márton nap”, ami a német nemzetiségi hagyományokra épül. Márton napon az egész óvoda apraja és nagyja a szülőkkel együtt ünnepel.

Az előkészületekben a gyermekek is segédkeznek. Lampiont készítünk, sütőtököt sütünk, kukoricát pattogtatunk. Ünnepünk fénypontja az esti lampionos séta. Énekelgetünk, verselgetünk mindkét nyelven és ezekkel tesszük hangulatosabbá sétánkat. Végül a tábortűz melegénél közösen elfogyasztjuk az előre elkészített finomságokat.

A **téli** hónapokban a család, az ünnepek, a téli játékok örömei kerülnek előtérbe.

Természetesen ez időszakban sem maradhat ki a kiránduló helyünk felkeresése. Jó alkalom az őszi és téli közötti lényeges különbség megfigyeltetése. Folyamatosan etetjük a madarakat.

Megismertetjük a gyermekekkel a karácsony várása, az újévi, farsangi szokásokat.

A **tavas**z éledése nagyon sok kérdést vet fel a gyermekekben, a választ mindig a koruk és az egyéni érdeklődésük határozza meg. A kicsiknek egyszerű, érthető mesészerű elemek megjelenítésével is lehet válaszolni, hogy érzelmeik gazdagodjanak. A nagyobbakat már emlékeztethetjük a téli csíráztatásra, hajtásra, rügyeztetésre.

Ebben az évszakban adódik a legtöbb lehetőségünk arra, hogy a gyermekekhez minél közelebb hozzuk a természetet. Motiválja őket a szabadabb mozgás lehetősége is. Megfigyeléseket végzünk többek között a kertben folyó munkáknál. Tavasszal ismét ellátogatunk az erdőbe, ahol az évszakok változásaival újabb ismereteket szerzünk.

Ebben az évszakban kezdődik az óvoda udvarának szépítése is. A gondosan rendben tartott udvar színhelyévé válik a tavaszi ünnepeknek. Május elején családi majálist rendezünk, dallal, tánccal családi versenyekkel. A gyermeknapon is az udvar a színtere a versenyjátékoknak, mókás vetélkedőknek. Sokkal több időt töltünk a szabadban, kötetlenebb a napirend. A gyermekekkel való egyéni foglalkozásra is sok lehetőség nyílik.

Nyáron több lehetőség nyílik az élettelen természet megfigyelésére. A homok, kavics, víz hangsúlyos helyet kap a játékban, miközben jellemző tulajdonságaikat is felfedezik a gyermekek. Változatos programokat szervezünk a nyári időszakra, miáltal a gyermekeket színes élményekhez juttatjuk (pl.: egész napos kirándulás).

Társadalmi környezet témaköre:

Ezeket a témaköröket főleg a játékba ágyazva próbáljuk feldolgozni. Ebben az esetben a játék a gyermekek részére nem egy kötött foglalkozás, hanem egy kötetlen ismeretszerzés, részünkről egy irányított „tanulás”. Ilyen például az orvos gyógyító munkája, a postás tevékenységével való ismerkedés, stb

A külső világ tevékeny megismeréséből nem maradhat ki a természetvédelem sem. A természettel együtt élni, szeretni, védeni kell. Ezt a szemléletet óvodánk minden csoportja magáénak vallja. Célunk a természeti környezetben való tájékozódás képességének fejlesztése, természetvédő élmények megalapozása.

Hagyományaink és értékeink megőrzése a szűkebb társadalmi környezetben.

A mai nemzedék fontos feladata, hogy a néphagyományokon alapuló népszokások értékeit megőrizze, és a jövő számára átmentse.

Ezért az óvodás gyermekeinkben tudatosan és fokozatosan alakítjuk a népi, nemzeti értékekhez, a szülőföldjükhöz és az ott élő magyar és más nemzetiséghez kapcsolódó viszonyukat.

Célunk: A gyermek harmonikus fejlődése a néphagyomány-ápolás, a természetóvás gazdag eszközrendszerével.

Feladataink:

- A néphagyomány-ápolás és a természetszeretet átörökítése a gyermek érzelmein át, a családok aktív együttműködésével.
- A gyermekben azok a készségek, jártasságok megalapozása, amelyek képessé teszik az együttélésre, majd az iskolai életmód elfogadására.
- Az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak fejlettségének megfelelően a német kisebbség még élő szokásainak megismertetése, nyelvének, kultúrájának ápolása az óvodások hétköznapi tevékenységrendszerében, ünnepeken.

A külvilág megismerése során szerzett matematikai ismeretek:

- A begyűjtött termények összehasonlítása mennyiség, forma szerint.

- Csoportosításuk külső jegyeik szerint.
- Gyümölcsök összehasonlítása, rész és egész viszonyítása.
- Névutók helyes használata.
- Több-kevesebb becslés.
- Térfogat mérése.
- Bontás, rendezgetés.
- Térbeli relációk gyakorlása, stb.

Külső világ személyiségfejlesztő hatása

A különböző kirándulások, séták során a gyermekek tapasztalatokat szereznek a növények, állatok életéről, az ehhez kapcsolódó emberi munkatevékenységekről.

A már felsorolt tevékenységek közben erősödik a szülőföldhöz, a nemzeti kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív érzelmi viszony, a helyi német nemzetiségi népszokások megismerése.

A környezettel való ismerkedés közben alakul a gyermekek társas magatartása. Fejlődik beszédmegértő és nyelvi kifejező képessége. A külső világ megismerésére nevelés meghatározó szerepet kap a gyerekek képességeinek fejlesztésében az alábbi területeken: tapasztalás, megértés, konstruálás, ítélőképesség, emlékezés.

A kortárs kapcsolatban és a környezet alakításban előre jutnak az önálló tapasztalatszerzésben, mernek véleményt mondani, dönteni, kérdezni. Kitartóbbá válnak játékaikban, munkájukban, nő figyelmük tartóssága, erősödik akaratuk, önfegyelmük.

Kapcsolata más nevelési területekkel:

Játék:

- A gyermek a spontán játékok alkalmával tudja ismereteit feldolgozni és megjeleníteni.

Anyanyelv és kommunikáció:

- A külső világ megismerése alkalmával alakulnak ki olyan szituációs párbeszéddek, amelyek lehetőséget adnak a kommunikatív készségek fejlesztésére mindkét nyelvben.

Mese, vers:

- Különböző irodalmi alkotások lehetőséget adnak, hogy színesebbé változatosabbá tegyünk környezetismereti témaköreinket.

Rajzolás, festés mintázás:

- A külvilág megismerése által szerzett ismereteiket és esztétikai élményeiket képen is meg tudják jeleníteni.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyerekek tudják nevüket, lakcímüket, születési idejüket, szüleik nevét, foglalkozását,
- felismerik az évszakokat, napszakokat,
- felsorolják a testrészeket,
- az általuk ismert állatokat csoportosítják életterük szerint,
- ismerik környezetük növényeit és azok gondozását,
- gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket,
- ismerik a környezetükben lévő intézményeket és üzleteket,

- képesek jól ismert tulajdonságok szerint válogatásra, sorba rendezésre,
- ismerik és helyesen használják a névutókat és az irányokat,
- hosszúságot, mennyiséget, halmazt tudnak mérni és párosítani,
- tízes számkörben a tárgyakat meg tudják számlálni,
- gondolataikat nyelvtanilag helyesen mondatokban fejezik ki.

5. Munka jellegű tevékenységek

Célunk:

A munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, képességek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelesség teljesítését.

A gyermek a munkájában a felnőtt cselekvéseinek, viszonyainak pontos utánzására és mások elismerésére törekszik. Így alakul ki benne a szükséges belső készítés arra, hogy szívesen dolgozzon.

A munka eredménye növeli a gyermekek önbizalmát, saját erejébe vetett hitét, önértékelését. Fejlődik az együttműködő-képességük, pozitív attitűdjük, ami fejleszti a közösségi érzésüket és magatartásukat. A munka folyamán ismerik fel az ok-okozati összefüggéseket is.

Feladataink:

- Megteremtjük a nyugodt, kiegyensúlyozott munkához szükséges légkört.
- Megismertetjük a gyermekekkel az egyes munkafolyamatokat, azok részmozzanatait.
- A munkajellegű feladatokat egyfajta játékos tevékenységnek éljük meg.
- Fokozatosan bővítjük az új tennivalókat.
- A munka értékelésébe bevonjuk a gyermekeket is, ezzel is elősegítve reális önértékelésük alakulását.
- Felhívjuk a szülők figyelmét, hogy otthon is kapjanak gyermekeik kisebb megbízásokat, feladatokat.
- Megismertetjük a gyermekekkel, hogy a naposokat milyen rendszer szerint jelöljük ki.
- Ügyelünk arra, hogy minden gyermek sorra kerüljön.
- A gyermekek munkakedvét igyekszünk felkelteni és a feladatokat soha nem erőltetjük.
- A gyermeki munkát tudatosan szervezzük, különös gondot fordítunk a gyerekek közötti munkamegosztás és együttműködés megszervezésére.
- a tevékenységek során az adott szituációnak megfelelő beszélgetéssel ösztönözzük a gyermeket a felnőttel való közös munkálkodásra, illetve az önállóságra.
- A gyerekek fejlesztését, értékelését a különböző tevékenységek alkalmával folyamatosan, reálisan, önmagukhoz mérten végezzük.

Közösségért végzett tevékenységformák:

Naposság:

Közösségi megbízást jelent, melynek során olyan funkciók gyakorlása történik, melyek nélkülözhetetlenek a csoport életrendjében.

A naposságot a feladatra érett gyermekek körében vezetjük be folyamatosan, figyelembe véve az egyéni sajátosságokat. Először segítséggel majd teljesen önállóan tevékenykednek, figyelünk arra, hogy munkájukban mindig valamilyen pozitívumot emeljünk ki. A naposokat

nemcsak a terítésbe vonjuk be, hanem segítenek kiosztani és összeszedni az étkezéshez szükséges eszközöket, részt vesznek a morzsák összesepítésében.

Vegyes csoportban a kisebbek hamarabb elkezdik ezeket a feladatokat, hiszen nekik a nagyobb megfelelő példát és segítséget nyújtanak.

Egyéb munkák:

A naposi munkák mellett megjelennek az alkalomszerű munkák is. Ilyen például dadus néni hívása, kiömlött víz feltörése, szemét összesöpése, stb. Ezek a munkák nem tervezhetők, hiszen éppen a váratlanul adódó helyzetek megoldásában van szerepük. A vállalkozó kedvű gyermekekre építünk. A gyermekeknek pontosan elmondjuk, hogy mit várunk tőlük, figyelembe véve az egyéni fejlettségekben mutatkozó eltéréseket. A gyermekekkel közösen díszítjük a csoportszobát, ötleteiket figyelembe véve (évszakra, ablakok díszítése évszakrak megfelelően). Az élősarok számára folyamatosan terméseket gyűjtünk kirándulásaink során.

A játékszerek kisebb hibáit a gyermekek előtt javítjuk, ezzel buzdítva a gyermekeket, hogy később ők is szívesen részt vegyenek ezekben a tevékenységekben. Már 5-6 éves korban eljutnak a gyermekek arra a szintre, hogy maguk is észreveszik, ha valamire szükségük van.

Ennek következtében képesek bonyolultabb feladatokat is elvégezni, és azokat önállóan szervezni.

Növény- és állatgondozás:

Fokozatosan vonjuk be a gyermekeket az állatok és növények gondozásába. Közösen rendezzük be a csoportszobában lévő természetsarkot, a séták és kirándulások során gyűjtött termésekkel, hajtásokból ültetett virágokkal, gyümölcsökkel és zöldségekkel. A gyermekek szívesen vesznek részt az óvoda udvarán adódó munkálatokban (pl.: avar összegereblyézése, kiskert gondozása, ültetés, járda és a hinták alatti területek leseprése, a szemetek összeszedése). A közösen végzett munka erősíti a baráti, egymást segítő kapcsolatokat kialakulását.

Munka személyiségfejlesztő hatása:

Önkiszolgálás során a gyermek gyakorolja azokat a készségeket, amelyek alkalmassá teszik az egyéb munkajellegű tevékenységek végzésére. Gyakorlás hatására kialakul a gyermekben a munka céljának tudata, alakul felelősségtudata.

Az együttműködés hozzájárul a gyerekek közötti társas kapcsolatok alakulásához. Elősegíti a kapcsolatok színesebbé, bensőségesebbé válását. Megalapozódik a másról való gondoskodás igénye, miközben óvja, védi, gondozza a környezetében lévő növényeket, kisállatokat

Kapcsolat más nevelési területekkel

Matematikai tartalmak:

- a naposi munkák végzése közben lehetőség nyílik összehasonlításra, megkülönböztetésre, irányok és arányok helyes alkalmazására, felismerésre, számosság gyakorlására.

Játék:

- a munka ebben az életkorban elválaszthatatlan a játéktól. A gyermekek játékuk során sokféle műveletet végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti, társadalmi környezetükről.

Közösségi nevelés:

- az óvodában a munka elsősorban közösségért végzett tevékenység. Elősegíti a kapcsolatok színesebbé, bensőségesebbé válását. Lehetővé válik általa a kitartás, a felelősségérzet, a kötelességteljesítés gyakorlása, az önértékelés és ezzel együtt a közösségi értékelés alakulása.

Anyanyelvi:

- A tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben különböző beszédformák gyakorlása (udvarias megszólítás, cselekvésre szólítás, utánzásra készítés, kérdés, buzdítás, dicséret verbális kifejezései), munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, ok-okozati összefüggések, műveletek megnevezése, mondatba foglalása.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermekek szeretnek közösen dolgozni,
- örömmel segítenek egymásnak és a felnőtteknek kérdés nélkül is,
- szívesen vállalnak egyéni megbízást,
- munkavégzésükben önállóak, igényesek,
- a környezetükben élő növényeket, állatokat óvják, gondozzák,
- kitartóak a feladatok elvégzésében.
- Szociálisan is éretté válnak az iskolára, készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására, képesek a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaikkal.
- Egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni, késleltetni tudják szükségleteik kielégítését.
- Feladattudatuk kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív, elvégzésében nyilvánul meg.

6. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Célunk:

Ismeretek elsajátíttatása, a gyermek kompetenciáinak fejlesztése, készségek, jártasságok kialakítása a tevékenységeken keresztül.

A gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása.

A tanulás elsődleges célja, attitűdök erősítése, és a képességek fejlesztése.

Az óvodában a tanulás egyrészt spontán, másrészt a nevelés érdekében sajátosan szervezett tevékenység. Ebben a korban a gyermekek utánzásos játékban szereznek ismereteket a leghatékonyabban és ezeket az érzelmi késztetések motiválják.

A tanulás:

- az ismeretszerzés, továbbá a képességek fejlesztése, a jártasságok és készségek elsajátítása, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.
- cselekvés közben, érzelmeink át készségeket, jártasságokat szerez, amelyek által fejlődik értelmünk, intelligenciánk.

Feladataink:

- Játékos eljárásokat alkalmazunk.
- Felkeltjük a gyermekek kíváncsiságát.

- Változatos tevékenységeket szervezünk.
- A gyermekek spontán szerzett élményeire, tapasztalataira támaszkodunk.
- Szem előtt tartjuk a gyermekközpontúságot, személyiségfejlődést. Az óvodás gyermek kompetenciájának fejlesztését, az attitűdök erősítését, és a képességek fejlesztését.
- Fejlesztjük a gyermekek gondolkodását és kreativitását.
- Biztosítjuk a tanulást támogató környezetet.
- Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése személyre szabott pozitív értékeléssel, a tanulási készségek, képességek differenciált fejlesztésével.

A tanulás lehetséges formái:

Spontán helyzetek:

Játékban tanulás, felnőtt modell követés, utánzás, melyek során a gyermekekben kíváncsiság ébred, tapasztalatokat szereznek.

Irányított játék:

Motiválás, lehetőségek kihasználása, játékba rejtett tanulás.

Fejlesztő játék:

A feltételek biztosítása mellett külső készítés. Kérdésekkel, biztatással segítjük a tanulást és a problémamegoldást.

Tanulás, ismeretsajátítás tevékenységeken keresztül

Mivel a cselekvéses tanulás egyrészt spontán, másrészt szervezett tevékenység, ezért egész óvodai életünket szervesen áthatja. Feltétlenül építünk a gyerekek élményeire, tapasztalataira.

Az ismeretnyújtás az egész nap folyamán mindvégig játékos jellegű marad. A folyamat alapját a motiváció és az óvónő - gyermek kölcsönösen egymásra ható közös tevékenysége képezi (lásd: játékos tanulás).

Fontosnak tartjuk, hogy a gyerekek játékosan szerezzenek ismereteket. Természetesen vannak olyan területek a nevelésben, ahol a játékoságra csak részlegesen tudunk építeni. Ezeken a területeken az óvónők empátikus készségére van szükség.

Pedagógusaink példamutatása segíti a tanulási folyamatot (gondozás, munkajellegű tevékenység).

A tanulás folyamatában figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságának megfelelő szintjét és fejlődési ütemét. A tapasztalatokat a csoportokban dolgozó óvónők, a logopédus és a fejlesztőpedagógus feljegyzésekben rögzítik. Így folyamatosan átfogó képet kapunk a gyermekek fejlettségi szintjéről, az óvodánkban eltöltött éveik során.

Ezek alapján szervezzük a felzárkóztató, ill. a tehetségesebb gyerekek gondozását segítő tevékenységeket. Ennek érdekében lehetőséget biztosítunk az egyéni, illetve a mikrocsoportos foglalkoztatásra.

A tanulás irányítása során **személyre szabott pozitív** értékeléssel segítjük a gyermek személyiségének kibontakozását.

A mindennapos szervezett keretekben olyan érdeklődést felkeltő tevékenységeket kezdeményezünk, amelyek a gyermekek alapvető kíváncsiságára építenek (lásd: külső világ megismerése), s így fejlesztik az érzékelésüket, észlelésüket, figyelmüket, képzeletüket.

A tanulási folyamat komplexen összekapcsolódik mindazokkal az ismeretekkel, amelyeket a gyermekek a legkülönbözőbb forrásból szereznek. Pl.: megismertetjük őket a külső világ, a környezet megismerésének konkrét helyzeteivel, ehhez kapcsolunk dalokat, bábjátékokat, irodalmi témájú szövegeket, matematikai tapasztalatokat. Bizonyos alkalmanként az éneket a

zenével együtt jelenítettük meg. A megismert dalos játékok vizuális és mozgásos tapasztalatszerzést biztosítanak gyermekeink számára. Ezekhez kapcsolódnak a német nyelvű fejlesztések más jellegű területei is.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap az emlékezés.
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- a cselekvőszemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

VII. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése

Célunk: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése, speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.

Helyzetkép

Óvodánkban 1 fő fejlesztőpedagógus és 1 fő pedagógiai asszisztens nyújt segítséget számunkra a beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek fejlesztésében, a felmerülő problémák megoldásában. A logopédiai fejlesztést a Logopédia Intézet alkalmazásában álló logopédus végzi heti 2 délelőtt.

Sajátos nevelési igényű (SNI) gyermek felvétele esetén utazó gyógypedagógus segítségét kell kérnünk a gyermek fejlesztéséhez. A csoporton belüli foglalkoztatás során a részképességek fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. A sajátos nevelési igényű gyermekeknél a megfigyelések alapján egyénre szabott korrekciós tervet dolgozunk ki, melyet a gyógypedagógussal és a logopédussal egyeztetünk. Ezeknél a gyermekeknél még hangsúlyosabb szerepet kap az egyéni bánásmód elve. Óvodánkban fontosnak tartjuk a szeretetteljes, családi, a gyermekek számára biztonságot nyújtó, derűs óvodai légkör folyamatos biztosítását, amelyben a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek is képességeiknek megfelelően tudnak fejlődni.

A beilleszkedési, tanulási és magatartás (BTM) zavarral küzdő gyermekek esetében a fejlesztőpedagógus kiszűri a problémát, a Pedagógiai Szakszolgálattal felveszi a kapcsolatot. Ezután a Pedagógiai Szakszolgálat megállapítja, hogy a gyermek beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, ennek alapján szakvélemény készíti.

Óvodánk által ellátott kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- 1.1. **sajátos nevelési igényű gyermek:** a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi fogyatékos (mozgásában enyhén korlátozott), beszéd fogyatékos gyermek.

Célunk:

- a sajátos nevelési igényű gyermekek alkalmazkodó képességének, akaraterejének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése, integrált óvodai csoportok keretén belül; (max. 2 fő)
- a gyermekekben rejlő tanulási potenciálok kihasználásával problémamegoldó képességre nevelés.

Feladatunk:

- befogadó környezet megteremtése, fenntartása,
- személyi és tárgyi feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek(ek) specifikus fejlesztéséhez,
- olyan komplex (orvosi, pszichológiai, gyógypedagógiai) szakvélemények áttekintése, melyek segítségével megismerhetjük a sérülés mértékét, struktúráját, amelyek alapján tervezzük a specifikus fejlesztést,
- a fejlesztési területek szakértői bizottság által történő meghatározása,
- a nem megfelelően, illetve lassabban fejlődő funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb fejlesztése, a gyermekek életminőségének javítása,
- az egyes képességek pozitív irányba történő fejlesztése, kudarcűrő képesség erősítése és sikerorientálás,
- a speciális tevékenységek beépítése a napi életritmusba,

- együttműködés a családdal, az integráció előtérbe helyezése és elfogadása, inkluzív (befogadó) óvodai légkör biztosítása,
- sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztés,
- egyéni fejlesztési terv alapján történő képesség kibontakoztatás,
- példamutató modell nyújtása, amely pozitív irányba befolyásolja a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődését, illetve a többiek befogadó magatartását
- Szükség esetén a megfelelő szakemberhez való irányítás (Pedagógiai Szakszolgálat, Gyermek-ideggondozó, neurológiai szakrendelés),
- Megfelelő kapcsolat kialakítása a családdal, a szülők megnyerése a megfelelő prevenciós munka érdekében,
- A gyermekek fejlesztése, amely által megfelel a későbbi befogadó intézmény iskolaérettségi kritériumainak.

Integrált nevelés feltételei:

- befogadó környezet megteremtése,
- egy óvodai csoportba 1-2 sajátos nevelési igényű gyermek kerülhet.

1.2. Mozgásában enyhén korlátozott gyermekek:

Fejlesztés célja:

- az enyhén károsodott tartási és mozgási funkciók javítása,
- a gyermek képessé váljék az életkorának megfelelő biológiai és társadalmi követelmények teljesítésére

Feladatok:

- gyógytestnevelő biztosítása,
- mindennapos tevékenységek során az önellátás fejlesztése,
- az enyhe fokú elváltozások sérülés specifikus korrigálására való törekvés.

1.3. Beszédben akadályozottak:

Azokat a gyermekeket vállaljuk, akiknek beszédfejlődése és beszédtevékenysége az életkori átlagtól elmarad vagy különbözik, és emiatt tartósan akadályozottá válhat a kommunikációs helyzeteiben, szociális kapcsolatokban.

Fejlesztés célja:

- A beszédében akadályozott gyermekek sokoldalú preventív fejlesztésével a beszédkedv kialakítása, fenntartása.

Feladatok:

- gyermek motiválása a beszédhibák leküzdésére,
- tudatos és tervszerű fejlesztés,
- anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció fejlesztése, speciális terápiák alkalmazása logopédus segítségével,
- módszerek célszerű alkalmazása az életkor, a pszichikai sajátosságok, a beszédhiba típusának és súlyosságának figyelembevételével.

Kiemelt fontosságúnak tartjuk, hogy elvárásaink igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez:

- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl

- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai váljanak mindennapi nevelőmunkánk tartalmi elemeivé

Óvodánkban az együttnevelés – az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyermek szükségletei szerint.

- A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktor, konduktor-óvodapedagógus, terapeuta együttműködése szükséges.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

A fejlesztés céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslatára kell építeni.

- A mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, vagy beszéd fogyatékosságból, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékosságból, autizmus spektrum zavarból fakadó hiányzó, vagy sérült funkciók kompenzálása, vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával
- Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.

Programunkban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek, így az óvodai nevelésünk a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek, valamint a német nemzetiségi nevelés megvalósítására törekszik.

- 1.4. **beilleszkedési, figyelemzavarral, magatartási nehézséggel küzdő gyermek:** a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesítő, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzdő gyermek, akinek közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Célja:

- a társadalmi normákhoz optimálisan igazodó magatartásformák elérése. Jelenlegi személyi és tárgyi feltételeink mellett csak olyan, enyhe fokban sérült gyermekeket tudunk fogadni, akik a későbbiekben iskolai tanulmányaikat normál illetve integrált osztályban tudják folytatni.

A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő óvodapedagógus feladatai:

- A pozitív tulajdonságok kiemelésével a személyiség komplex fejlesztése,
- a különbözőség elfogadtatása, kezelése,
- a különbözőséget elfogadó környezet megteremtése,
- az alkalmazkodóképesség, önállóság fejlesztése,
- egyénre szabott programok készítése,
- a szülő-pedagógus partneri viszony kiépítése érdekében a szülők felkészítése, segítése.
- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz

- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba

1.4.1. **kiemelten tehetséges gyermek:** az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános, vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Célunk: az általános alapok fejlesztése, a tehetség ígéretes gyermekek felismerése, fejlődésük elősegítése és támogatása.

A tehetségfejlesztés módjai közül óvodánkban elsősorban a gazdagítás –dúsítás módszerét alkalmazzuk. A tehetségígéretes gyerekek társaikkal együtt vesznek részt a különböző tevékenységekben, azonban a nap bizonyos idejében az óvodapedagógusok által differenciált „gondozásban” részesülnek.

Minden esetben felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy tehetség ígéretes gyermekeiket milyen óvodán kívüli tehetséggondozó intézményekbe célszerű az óvodai nevelési időn túl is fejleszteni.

2. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint **hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek:** az a gyermek, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akiknek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította. E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője - a gyermek három éves korában - legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek továbbá, akit tartós nevelésbe vettek. (A halmozottan hátrányos helyzet megállapításához szülői nyilatkozat szükséges.)

Feladatunk:

- a hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek képességeinek kibontakoztatása, egész személyiségük fejlesztése oly módon, hogy a differenciált, egyéni bánásmód által a társadalmi együttéléshez nélkülözhetetlen ismereteket, szokásokat, viselkedési szabályokat megalapozzuk.
- Prevenciós feladatok végzése (életvitel, életvezetési programok elemeinek beépítése az egészséges életmódra nevelés feladataiba és a szülői értekezlet témáiba).
- Különböző pedagógiai, szociális és egyéb szolgáltatások közvetítése a szülők felé, a családok, a gyermekek megsegítése érdekében.
- Személyes gondoskodás keretén belül feltárni, melyek azok a családok, akik anyagi támogatásra szorulnak, és a rászorultságuknak megfelelő juttatáshoz segíteni őket.
- Biztosítani a gyerekek számára, hogy a problémáikhoz, igényeikhez szükséges szakember által megfelelő fejlesztésben részesüljenek.

VIII. Gyermekvédelem az óvodában

A gyermekvédelem célja: a prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve a veszélyeztetettség megszüntetésében segítségnyújtás, együttműködés a különböző szakemberekkel.

Az 1991. évi LXIV. a gyermekek jogáról szóló törvény értelmében az, hogy a gyermek jogait, érdekeit szem előtt tartva biztosítsa a lehető legjobb egészségi állapothoz való jogát, az emberi méltósághoz való jogát, a jó híréhez való jogát.

- A gyermeket óvja, védje, szocializálja, személyiségét, képességeit fejlessze figyelembe véve a gyermekek eltérő fejlődési ütemét.
- Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett fontosnak tartjuk a befogadó környezet megteremtését, az előítéletek kialakulásának megelőzését.

A gyermekvédelem feladata:

- Minden gyermeknél törekedjen azon szükségletek kielégítésére, amelyek az adott gyermeki személyiség fejlődéséhez nélkülözhetetlenek.
- Közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során tevékenyen együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, hatóságokkal.
- Elősegíti a szocializációs zavarok megelőzését, a gyermek elfogadását az adott közösségben és a meglévő problémák kezelését, és igyekszik megoldani illetve enyhíteni.
- Speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása, melyet a megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, az óvodapedagógussal, fejlesztőpedagógussal együttműködve végez.
- Az inkluzív pedagógiai szemlélet érvényesítése: pedagógiai alapelveinknek megfelelően minden gyermek számára egyenlő hozzáférést biztosít.
- Multikulturális, interkulturális nevelésen alapuló integráció megvalósítása során tiszteletben tartja gyermekeink kulturális sokféleségét, és ennek értelmében figyelembe veszi az egyéni igényeket.
- Az egészséges életmód kialakításának megalapozása, mely magában foglalja az egészséges táplálkozás, a mozgás, a sport fontosságának hangsúlyozását.
- A segítségnyújtás során minden esetben egyéni, családhoz igazodó megoldásokra törekszik, különös hangsúlyt fektetve az empátikus magatartással való hozzáállásra.
- **Feladatunk** az óvoda világát nehezen elfogadó, illetve együtt nem működő, esetleg gyermeküket is elhanyagoló családokkal való - együttműködésre készítő - kapcsolattartás.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása nevelési alapelveinkben és értékeinkben rejlik, miszerint minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Intézményünk óvodapedagógusainak alapvető feladata, hogy az ellátott gyermekek hozzájussanak mindahhoz, amely a gyermeki személyiség szabadon történő kibontakoztatásához szükséges.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesítjük

- az óvodai ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során
- gyermeki jogok gyakorlása során

- az óvodai ellátással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés során (a jogszabály alapján járó juttatások, illetőleg a nevelési-oktatási intézmény mérlegelése alapján adható juttatások)
- a nemzetiségi nevelésben való részesülés során
- a gyermek csoportban való elhelyezése során
- az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során
- segítséget nyújtunk a tehetségígéretes és képességeihez viszonyítva rosszul teljesítő gyermek részére egyaránt
- szülői igény esetén lehetőséget biztosítunk vallási, vagy más világnézeti meggyőződésen alapuló nevelés megvalósításához

Az óvodapedagógusok feladata:

Minden pedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése. Köteles tiszteletben tartani a gyermek személyiségét és családját világnézetét, értékrendjét nem kényszerítheti rá senkire az óvodában, vallási, világnézeti kérdésekről nem foglalhat állást nevelőmunkája során.

Ha az óvónők azt tapasztalják, hogy a gyermek testi, értelmi, érzelmi fejlődését valamilyen körülmény, magatartás gátolja, vagy akadályozza (veszélyeztetett), vagy az adottságaihoz mért fejlődés lehetősége akadályozott (hátrányos helyzetű), jelzik az óvoda gyermekvédelmi megbízottjának.

- A nevelő-oktató munka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtése.
- Baleset megelőzés.
- Fejlődést hátráltató tényezők feltárása és azok pedagógiai megsegítése.
- A gyermek megóvása a testi-lelki erőszakkal szemben.
- Eltérő fejlődési ütemüket figyelembe véve fejleszti a gyermekek személyiségét.
- A problémák felismerése, szükség esetén szakember segítségének igénybe vétele.

Veszélyeztetettség fogalma:

Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról 5.§ n) bekezdése szerint a következő:

„Olyan – a gyermek, vagy más személy által tanúsított magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.”

Gyermekevédelmi felelős tevékenysége:

Az intézmény gyermekvédelmi munkájának irányítását az igazgató végzi a gyermekvédelmi megbízottal együtt. A gyermekvédelmi megbízott a nevelőtestületnek az a tagja, aki az intézmény igazgatójának megbízásából képviseli a gyermekvédelmi törvény érvényesülését, folyamatos kapcsolatban áll a helyi Családsegítő, Szociális és Gyermekjóléti Szolgálattal. Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyerekeket. A nyilvántartásban feljegyzi a gyermekekkel, illetve a családdal kapcsolatos intézkedéseket, és azok eredményességét. Kapcsolat-felvételi lapon jelzi a problémát a helyi Családsegítő, Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat felé.

Aki:

- Napi kapcsolatban áll az óvodapedagógusokkal.
- A gyermekvédelmi felelős az óvodapedagógusokkal közösen felméri a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekeket.

- Tájékozódik, hogy más intézményből érkezett gyermekek /óvoda, bölcsőde/ részesültek-e már gyermekvédelmi ellátásban.
- Folyamatos kapcsolatot tart a szakszolgálatokkal, hivatalokkal, társszervekkel (Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat, Családsegítő Szolgálat, Hatósági és Gyámügyi Osztálya).
- Szükség esetén környezettanulmányt végez az óvodapedagógusokkal együtt.
- Folyamatosan informálja a szülőket a gyermekvédelemmel kapcsolatos információkról, a segítő és hivatalos szervezetek elérhetőségeiről.
- Szükség esetén kezdeményezi a gyermekek rendszeres anyagi megsegítését.
- Vezeti a nyilvántartást a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekekről, valamint a segélyben részesülőkről, egyeztetve az óvoda gazdasági ügyintézőjével.
- Rendszeresen részt vesz megbízásával kapcsolatos továbbképzéseken, és az itt elhangzottakról tájékoztatja a nevelő testületet.
- Nevelési év végén írásos beszámolót készít, melynek tartalmáról a az óvoda igazgatóját és a nevelő testületet tájékoztatja.
- Jelzési kötelezettsége van a veszélyeztetettség esetén a Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat felé.
- Hatósági eljárást kezdeményez, elhanyagoltság, bántalmazás, továbbá a gyermek ön maga által előidézett súlyos, veszélyeztető magatartás esetén.
- A családdal együttműködve segíti a gyermeki jogok érvényesülését, szükség esetén a jogszabályokban meghatározott pénzbeli, természetbeli, illetve személyes gondoskodást nyújtó alapellátásról tájékoztatja a szülőket, vagy kezdeményezi azokat.
- Figyelemmel kíséri a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek óvodán belüli, illetve különböző szakszolgálatok által történő differenciált fejlesztését. A fejlesztést végző szakszolgálatokkal folyamatosan kapcsolatot tart. Az együttműködés kiterjed a szociális intézményekre, szociális és gyermekjóléti szolgálatra, családsegítő szolgálatra, egészségügyi intézményekre, és a nevelési tanácsadóra is.

Kapcsolattartási rendszere és a kapcsolattartás formái:

- A család és az óvoda kapcsolata
 - Családlátogatás,
 - Szülői értekezlet,
 - Fogadó óra,
 - Játszó nap,
 - Családokat bevonó szabadidős programok.
- Külső kapcsolattartás rendszere:
 - **Egészségügyi Ellátórendszer** részéről a gyermekorvos, a védőnő és a fogorvos a gyermekek rendszeres szűrést végzik. Amennyiben valamelyik gyermek egészségi állapotában, érzékszervi működésében problémát észlelünk a szakszolgálat segítségét kérjük, és közösen tájékoztatjuk a szülőket.
 - **Iskola gyermekvédelmi felelőset** tájékoztatjuk a gyermekvédelmi vagy egyéb szociális támogatásban részesülő gyermekekről.
 - Pedagógiai szakszolgálathoz irányítjuk a viselkedési, beilleszkedési problémával küzdő gyermekeket, továbbá az iskolakezdés előtt állók közül azokat, akiknek a szülője/törvényes képviselője nem ért egyet az igazgatóval a tankötelezettség megkezdését illetően.

- **Családsegítő Szolgálat**hoz irányítjuk azokat a családokat, akiknek életvezetési, egészségügyi, jogi vagy pszichológiai segítségre van szükségük.
- **Polgármesteri Hivatal Szociális és Egészségügyi Irodájához** irányítjuk az olyan családokat, akik anyagi szempontból rászorulóak
- **Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat**hoz a veszélyeztetett gyermekek megsegítése, védelme érdekében fordulunk.
- **Rendőrség** felé jelzési kötelezettségünket látjuk el a gyermekek súlyos veszélyeztetettsége, a család súlyos életvezetési problémája, deviáns viselkedése esetén.

IX. Az óvoda kapcsolatrendszere

1. Óvoda és a család

A gyermekek fejlődésében a család biztonságadó szerepe meghatározó.

Az óvodai nevelésünk igyekszik megteremteni az egyensúlyt, kiegészíteni és gazdagítani a családi nevelést. Együttnevelésünkben fontos helyet szánunk a stresszmentes, kiegyensúlyozott, egészséges életvitel megalapozásának, mozgásfejlesztésének.

Feladatok:

- Szemléletformálás a családon belüli arányos munkamegosztás működtetése érdekében.
- Figyelemráirányítás arra, hogy a gyermek szabadon kifejlesztheti személyes képességeit, szabad választási lehetőséggel bír anélkül, hogy szigorú nemi szerepek által meghatározott korlátozások vonatkoznának rá (kézműveskedő, főzőcskéző, babázó, lányokkal játszó kisfiú, építkező, autózó, szerelő, főleg fiúkkal játszó kislány).
- A szülők tájékoztatása gyermekek aktuális fejlettségi szintjéről, fejlődési jellemzőiről, fejlesztési feladatait tartalmazó dokumentum alapján.
- Az indirekt hatások mellett tudatos szemléletformálás, a szülők bevonása az óvodában a gyerekekkel együtt megvalósuló tevékenységekbe, kezdeményezésekbe.

Az óvoda és a család kapcsolatában lehetőséget kínál programunk:

- a német nemzetiségi nevelésre,
- hagyományörzésre és értékteremtésre.

Célunk:

- hogy a gyermekkor – a játék, az álmok és a tanulás derűs világa maradjon.

A kapcsolattartás formái:

- Felvételi beszélgetés – kölcsönös információ átadás, házirend.
- Óvoda kóstoló:
Bepillantás az óvoda mindennapi életébe, óvodai tájékoztató az érdeklődőknek.
- Családlátogatások - Óvodába lépést megelőző családlátogatás.
Első találkozás a család és az óvónő(k) között, az egymás iránti bizalom megnyerését eredményezheti (szülő – óvónő, gyermek – óvónő kapcsolata). Egyéb családlátogatás: meghittebb együttműködési forma, amely a gyermekeknek érzelmi többletet maradandó emléket nyújt.
- Szülői értekezletek:
- Az új szülők részére tájékoztató szülői értekezlet: – Benyomásokat szereznek az óvodáról – óvodai életről. Megismerkednek az óvoda nevelési programjával, informálódnak a gyermekek játékba ágyazott tevékenységeiről. Tájékoztatjuk a szülőket a beszoktatás lehetőségeiről, a házirendről.
- Csoport szülői értekezletek: A hagyományos óvodai szokásrend, a nevelési célok bemutatása, az óvoda és a család együttnevelésének elvei.
- Egyéb témájú szülői értekezletek: Segítő szándékkal szerveződnek. Ismeretnyújtó, tájékoztató, amely az egyéni fejlesztést segíti.
- (Szakemberek: logopédus, gyermekorvos, tanítónő, gyógytestnevelő).
- Fogadóóra:
Lehetőséget ad arra, hogy az óvónő és a szülők kölcsönös bizalommal, nyíltsággal beszéljék meg a gyermek fejlődésével kapcsolatos tapasztalatokat, esetleges problémákat, megoldásokat.

Kiindulópontnak tekintjük, hogy mind a két fél a gyermek érdekét tartsa elsődlegesnek.

- **Játszódelölöttök (nyílt nap):**
Rendszerességgel látogatható havonta – kéthavonta.
A szülő nem csak passzív nézője a nevelési folyamatnak, hanem gyermekével együtt tevékenykedik, megérzi és megérti az óvónő nevelési törekvéseit.
- **Szülői munkaközösség**
Ismerjék meg a szülők a tisztséget betöltő tagokon keresztül az óvoda nevelési koncepcióját, együttműködésük fontosságát.
Az éves munkatervben megfogalmazott feladatok együttes megvalósítása a tevékenységekben teszi élővé a kapcsolatot.

Az együttműködést gazdagító tevékenységek:

- *Termésköszöntő:* különböző termések, termények gyűjtése. Közös szüret megszervezése. Ismerkedés az egykor híres szőlőhegyek szüreti szokásaival, hagyományával.
- *Márton nap:* az ünnepi szokásokkal való ismerkedés. Lampion készítés. Közös est létrehozása, közös éneklés, tűzgyújtás. Az óvoda és a család kapcsolatának mélyítése.
- *Német Nemzetiségi Hét:* ismerkedés a helyi német nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel.
- *Közös kirándulások* a családokkal: tájmegismerő, hagyományápoló, ismereteket nyújtó céllal.
- *Kézműves és játszóházak:* megismerkedhetnek a népi mesterségekkel, népi mozgásos játékokkal.
- *Jeles napokat,* ünnepeket előkészítő esték: a szülők részesei lehetnek az ünnepi készülődés folyamatának.

Továbbfejlesztés lehetősége:

- *Szülőszemináriumok:* aktuális témákkal, amelyek az óvoda konkrét szituációival a családi neveléssel kapcsolatosak. (Havonta egy alkalommal óvoda szinten.)
- *Nagyszülődelután:* a nagyszülők által ismert játékokkal, dalokkal, mondókákkal, a nemzetiségi identitástudat megerősítése a gyermekekben. (Évente egy alkalommal, ősszel, óvodai szinten.)
- *Apák napja:* (választható.)
- *Bolhapiac*
- *Bagoly túra* (választható)

Szülők által igényelhető egyéb, nem kötelező szolgáltatásaink

Térítésmentes szolgáltatásaink:

Logopédia: Heti két alkalommal logopédus foglalkozik beszédhibás gyermekekkel.

Cél:

- beszédhibák megszűnése az iskolába lépésig,
- életkornak megfelelő szókincs és tartalmi beszéd kialakulása,
- az írás-olvasás tanulásához szükséges készségek megerősítése.

Feladat:

- beszédszervek mozgásának erősítése, a magyar nyelvben használt hangok kialakítása,

- a hangok akusztikus és motoros megkülönböztetése (differenciálása),
- szókincsbővítés,
- részképességek fejlesztése – kiemelten az olvasás-írás elsajátításához szükséges készségeket.

Preventív gyermektorna:

Heti 1 alkalommal délután preventív gyermektorna középsős és nagycsoportos gyermekeknek számára max:15 fő részére.

Célja: sikerélményt adó mozgás- játék, a testedzés biztosítása, tartásjavítás, talpboltozat erősítés.

Játszóház

Cél:

- az óvoda és a család kapcsolatának erősítése.

Feladat:

- a közös élményekre épülő hagyományörző tevékenységek szervezése,
- emberi kapcsolatok erősítése, kapcsolatteremtő készség fejlesztése.

Gyermektánc:

Szervezett tevékenység 5-6-7 éves korúak számára, heti két alkalommal. (Egy magyar és egy német nemzetiségi tánc.)

Cél:

- A dalos-, táncos játékok, hagyományok ápolásával a múlt értékeinek átörökítése, éltetése.

Feladatai:

- az identitás erősítése,
- tájjellegű hagyományok felkutatása és őrzése,
- a gyermektánc segítségével a gyermek egyensúlyérzékének, helyes testtartásának fejlesztése, esztétikus mozgás kialakítása.

Hitoktatás:

Szülői igény szerint lehetőséget biztosítunk az egyházi személy által szervezett fakultatív hitoktatásban való részvételhez.

Térítéses szolgáltatásaink, melyet nevelési időn kívül szervezünk:

Kirándulás, színház: Szülői igény esetén, alkalmanként.

2. Egyéb kapcsolatok:

Bölcsőde:

- bölcsőde látogatás az új kiscsoportos óvónők részéről, óvodába hívogató – bölcsisiek vendégül látása.

Óvodák:

- német nemzetiségi óvodák látogatása más tájegységekről – Baranya – Komárom – Tolna.

Partner óvoda:

- Németország:Regensburg, Deggendorf – nyelvi módszertani tapasztalatszerzés lehetőségei.

Általános iskola:

- Az óvoda és az általános iskola közötti megfelelő együttműködés előkészíti a gyermekek iskolakezdését és segíti az óvoda-iskola közötti átmenet megkönnyítését.

Egészségügyi intézmény:

- óvodaorvos, védőnő, gyermekfogászat. Figyelemmel kísérik a gyermekek fejlődését, és segítséget nyújtanak a rejtett betegségek feltárásában.

Művelődési intézmény:

- Művelődési Ház – színházi programok látogatása.
- Tájház – helytörténeti gyűjtemény megtekintése.
- Könyvtár

Német Kisebbségi Önkormányzat:

- Az önkormányzat ifjúsági programjain való részvétel. A nemzetiségi lakossággal való kapcsolat: idős emberek felkeresése, meghívása óvodai ünnepeinkre, a Német Nemzetiségi Hétre.

Környező patronáló cégekkel való kapcsolat:

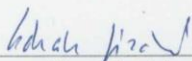
- Igyekszünk betekintést nyújtani intézményünk működésébe. Részt vesznek jeles napjainkon. Támogatást nyújtanak intézményünk részére.

A fenntartóval való kapcsolat:

- Havi rendszerességgel tartott megbeszélések. Óvodánk hagyományos ünnepein való részvétel, jelenlét.

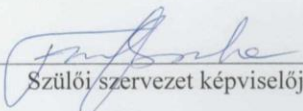
Legitimációs záradék:

a. Elfogadta

a nevelőtestület képviselőjében

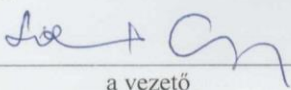
Dátum: 2013. 06. 17.

b. Véleményezte:

Szülői szervezet képviselője

Dátum: 2013. 06. 06.

c. Jóváhagyta:

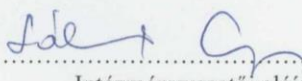

a vezető

Dátum: 2013. 06. 17.

d. A legitimációs eljárás alátámasztását igazoló dokumentumok:

1. A nevelőtestület döntéséről készült jegyzőkönyv, mely 10./2013. számú határozatával elfogadta a helyi nevelési programot. Iktatószáma: 276/2013.
2. A szülői szervezet véleményét bemutató 276/2013. iktatószámú jegyzőkönyv.

Dátum: 2013. 06. 17.

Intézményvezetői aláírás és
bélyegzőlenyomat

Érvényességi rendelkezés: Az Óvoda Pedagógiai Programja 2013. szeptember 1-jétől visszavonásig érvényes.

Az óvodai Pedagógiai Program felülvizsgálati, módosítási indokai lehetnek:

Kötelező:

- jogszabályi változás
- Fenntartó által meghatározott feladatváltozás

Lehetséges:

- szülői igények változása, 80 %-os szülői egyetértés alapján,
- testületi javaslat: a nevelői testület 50 + 1 %-os támogatása mellett, a vezetőnek benyújtott írásbeli javaslat alapján.

Közzététel: a szokásos módon, a törvényi előírásoknak megfelelően.

A Zippel-Zappel Német Nemzetiségi Óvoda Kétnyelvű Helyi Pedagógiai Programja jogszabályi változások miatt 2024.01.01-től módosult.

<p>Intézmény OM – azonosítója 032752</p>	<p>Készítette:</p> <p>Farkasné Bánkuti Kata Óvodaigazgató P.H <i>az Nkt. 26. § (1) bekezdése szerint a</i> nevelőtestület bevonásával</p>
<p>Az óvoda szakmai munkaközössége a jogszabály által ráruházott hatáskörében véleményezte szakmai javaslatait megtette.</p> <p>.....</p> <p>A szakmai munkaközösség(ek) nevében</p>	<p>A Szülői Szervezet megismerte és támogatja annak megvalósítását.</p> <p>.....</p> <p>Szülői Szervezet elnöke</p> <p>Továbbá</p> <p>A nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazottak a pedagógiai program tartalmáról a tájékoztatást megkapták</p> <p>.....</p> <p>Nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazottak nevében</p>
<p>Budaörs Német Nemzetiségi Önkormányzata a Pedagógiai Programot véleményezte és a benne foglaltakat a/2024..... () sz. határozat értelmében elfogadásra javasolta.</p> <p>.....</p> <p>... Német Nemzetiségi Önkormányzata elnöke P.H.</p>	
<p><i>Az Nkt. 26. § (1) bekezdése és 83. § 2) g) pontja által felhatalmazva, a Zippel-Zappel Német nemzetiségi Óvoda Pedagógiai Programját a fenntartó a/2024.. számú határozatával jóváhagyta.</i></p> <p>.....</p> <p>A fenntartó képviselőjében P.H.</p>	
<p>A dokumentum jellege a Nkt. 26. § (1) bekezdése és a 20/2012. EMMI rendelet 82. § (1) és (3) bekezdése alapján:</p> <p>Nyilvános</p> <p>Megtalálható: www.zippelzappel.hu.</p>	<p>Érvényes és hatályos: A kihirdetés napjától visszavonásig</p>

*„Denkst Du an ein Jahr,
säe ein Korn!
Denkst Du an ein Jahrzehnt,
pflanze einen Baum!
Denkst Du an ein Jahrhundert,
erziehe einen Menschen!”*

Altes chinesisches Sprichwort

I. EINFÜHRUNG-UNSERE ERZIEHUNGSPHILOSOPHIE–UNSER KINDERBILD

Jede Erziehung, so auch die Erziehung in den Kindergärten, kann nur von tiefer Kenntnis der Persönlichkeit des Kindes ausgehen.

Nur wenn wir die Individualität des Kindes kennen, können wir seinen Weg mit Liebe bereiten (und nicht vorschreiben!).

Wir sind uns darüber klar, über welche gut bemerkbaren Eigenschaften und latenten Werte das Kind verfügt.

Die Persönlichkeit des Kindes entwickelt sich kontinuierlich; sie wird von den erblichen Gegebenheiten, von den Gesetzmäßigkeiten der Reifung sowie von den spontan und bewußt geplanten Einflüssen der Umgebung bestimmt.

Bei diesen Wirkungen ist die bewusste, planmäßige, anregende Erziehung, die die spontanen Wirkungen ergänzt, interpretiert, bzw. kompensiert, sehr wichtig. Die Erziehung in unserem Kindergarten stellt das Kind als Individuum in den Mittelpunkt, d.h. die Erzieherin nimmt auf die individuellen Abweichungen Rücksicht.

Jedes Kind stellt Betrachtungen an, macht seine Erstlingsversuche, sucht den für sich entsprechendsten Weg, wobei es sich am besten fühlt. Während dieses langen Weges formen sich die Kinder, passen sich einander an und entwickeln sich auch ihre individuellen Eigenschaften –wir sind bestrebt, den Kindern dabei zu helfen.

Oftmals bekommen sie veränderliche, gegensätzliche Erziehungen, denn es werden verschiedene Erziehungsprinzipien von den Mitarbeitern des Kindergartens, von den Eltern und von den Großeltern vertreten. Werden welche Auffassungen auch immer vertreten, das Wichtigste ist, dass man dem Kind die Geborgenheit gewährt, denn dadurch kann sich die tiefe Verbindung zwischen dem Kind und dem Erwachsenen herausbilden. Die einfachste Möglichkeit dazu sind die Liebe, die Aufmerksamkeit und die Empathie, die das Gefühlsleben des Kleinkindes bestimmen. Die Vermittlung der gesellschaftlichen und generellen menschlichen Werte ist in unserem Erziehungsprozess wegen ihrer Wirkung auf die Gestaltung der Persönlichkeit des Kindes mit hervorragender Bedeutung.

In Kenntnis dessen streben wir nach der Erziehung von Kindern, die

- emotionell ausgeglichen, seelisch harmonisch sind,
- für die Umgebung offen sind,
- sich interessieren,
- frei, kreativ, vertieft spielen können,
- die Annäherung der Erwachsenen und der Kameraden gern empfangen, zu ihnen Vertrauen haben,
- gern in der Gemeinschaft sind und die Regeln der Gemeinschaft annehmen,
- in ihren gemeinschaftlichen Beziehungen verständig sind, aufeinander acht geben (Empathie),
- das Anderssein akzeptieren,
- ihre Konflikte immer selbständiger zu lösen versuchen,
- mutig kommunizieren, ihre Gedanken und Gefühle ohne Hemmungen äußern können,
- das Schöne in ihrer Umgebung bemerken,
- die Arbeit ihrer Kameraden und der Erwachsenen schätzen,
- ihrem Alter entsprechend emphatische und solidarische Spiel-/Gruppenkameraden sind.

II. DIE VORSTELLUNG UNSERES KINDERGARTENS, SEINE KONZEPTION

Unser Kindergarten befindet sich in einer Wohnsiedlung, an der Grenze der Einfamilienhäuser.

Wir verfügen über 4 Kindergruppen, einen breiten, geräumigen Spielgarten und ein Turnzimmer, die das spontane, freie Spiel und die Bewegung der Kinder fördern. Unser Kindergarten ist den Normen gemäß gut ausgerüstet.

Die Gruppenzimmer erwarten die Kinder mit einer freundlichen, familiären Atmosphäre. Die Zusammensetzung der Kindergruppen dem Lebensalter nach sollte die jeweiligen Ansprüche befriedigen, so können getrennte, teilweise getrennte und gemischte Gemeinschaften vorkommen.

In unserer Erziehung legen wir den Akzent auf die harmonische Entwicklung der Persönlichkeit der Kinder, d.h. auf Aktivitäten, die Kenntnisse durch Spielen, Erlebnisse und Wahrnehmungen vermitteln und bei denen das individuelle Entwicklungstempo der Kinder in Betracht genommen wird. Darüber hinaus betrachten wir die Erhaltung der körperlichen und seelischen Gesundheit, die gesunde Lebensweise, die Entwicklung der motorischen Fertigkeiten der Kinder als hervorgehobene Aufgaben.

Wir halten das Kennenlernen der noch vorhandenen Bräuche der ungarndeutschen Minderheit, ihre Kultur und die Pflege ihrer Sprache für sehr wichtig.

Wir bemühen uns unsere Ziele und Aufgaben durch die Komplexität auf Grund des Prinzips des Spiels zu verwirklichen.

Den Tagesablauf und den Wochenplan der Gruppen richten wir flexibel und stufenweise nach dem Lebensalter der Kinder. Mit dem flexiblen Tagesablauf möchten wir die Zeit für das Spiel und andere Bewegungstätigkeiten, die die Kinder frei wählen, erhöhen. Damit sichern wir die entsprechende Zeit und den angemessenen Raum den Kindern mit unterschiedlichem Entwicklungstempo.

Da die Kinder den größten Teil des Tages in unserem Kindergarten verbringen, sind die Zusammenarbeit zwischen der Familie und dem Kindergarten sowie die einander unterstützenden Erziehungen mit grosser Bedeutung. Wir bemühen uns, die Beziehung im Interesse der Kinder in eine immer mehr positive Richtung zu führen. Die Erzieherin nimmt Rücksicht auf die Eigenartigkeiten, Gewohnheiten und Bräuche der Familien und übt durch die Zusammenarbeit mit ihnen eine Interventionspraxis aus, d.h. sie setzt die den Familien angepassten Lösungen der Hilfeleistung durch.

Bei unserer Erziehungsarbeit schaffen wir ein pädagogisches Umfeld, in der die Attitüde für Aufnahme sowohl von den Kindergartenpädagogen und den die Erziehung helfenden Mitarbeitern, als auch von den Eltern und den Kindern als natürlich betrachtet wird. Weil wir uns dazu bekennen, dass das kooperative Verhalten die Voraussetzung der Kommunikation unter den verschiedenen Kulturen ist.

Bei unserer Erziehungsarbeit werden wir täglich und in jeder Situation geprüft, ob wir für die „Vielfarbigkeit“ und Unterschiedlichkeit wirklich sensibel sind, und ob wir im Besitz der Fertigkeiten und Kenntnisse sind, die wir bei der Behandlung der einzelnen Situationen für unentbehrlich halten.

Die in unserem Kindergarten bereits vorhandenen Traditionen stärken die Zusammenwirkung zwischen der Gemeinschaft und der Familie. Diese sind:

- Erntedankfest
- St. Martinstag
- Nikolaustag
- Weihnachten
- Fasching
- Ungarndeutsche Woche
- Ostern
- Muttertag
- Spielvormittag
- Maifest
- Kindertag
- Abschied der Schulanfänger

III. ZIELE UND AUFGABEN UNSERER KINDERGARTENERZIEHUNG

Das Ziel unserer Kindergartenerziehung ist, dass sie mit Respekt auf die dem Kind zustehenden Rechte und auf die grundsätzlichen Freiheiten des Kindes, sowie mit Rücksicht auf die altersgemäßen Besonderheiten, auf die örtlichen Gegebenheiten und das unterschiedliche Entwicklungstempo

- die vielfaltige und harmonische Entwicklung unserer Kinder fördert;
- die vollständige Entfaltung der Persönlichkeit der Kinder ermöglicht;
- durch Einbeziehung der Familien die Herausbildung des richtigen sozialen Verhaltens fördert;
- zum Kennenlernen und zur Pflege der deutschen Sprache und der Kultur der deutschen Minderheit beiträgt;
- eine unmittelbare Vorbereitung auf die Eingewöhnung in die Schule sichert

Gemäß den Richtlinien für die Kindergartenerziehung nationalitäten und ethnischer Minderheit haben wir die folgenden Ziele gesetzt:

- Schaffung einer entsprechenden, in zweisprachiger Umgebung gewährleisteten emotionalen Sicherheit;
- Vorbereitung der Kinder auf einen angemessenen Spracherwerb;
- Mit Berücksichtigung der altersgemäßen Besonderheiten und des individuellen Entwicklungstempos der Kinder möchten wir sie mit der Sprache und der Kultur der deutschen Minderheit bekannt machen und diese liebevoll empfangen lassen.
- Vererbung der kulturellen Bräuche und Traditionen auf die Weise, dass wir diese unseren Möglichkeiten entsprechend in den Kindergartenalltag übertragen und einbauen.
- Vertiefung des Zugehörigkeitsgefühls der Kinder ungarndeutscher Herkunft, d.h. Stärkung ihres Identitätsbewusstseins.

Allgemeine Aufgaben unserer Kindergartenerziehung:

Befriedigung der psychischen und sozialen Bedürfnisse unserer Kindergartenkinder, innerhalb dessen:

- Herausbildung einer gesunden Lebensweise,
- Gewährleistung der emotionalen Erziehung und der Sozialisation,
- Verwirklichung der kognitiven Entwicklung,
- Förderung der Muttersprache
- Minderheitenerziehung – Bekanntmachung mit der Sprache, der Kultur und den Traditionen der deutschen Minderheit, in den Kindern die Lust zu denen erwecken.

IV. AKTIVITÄTSFORMEN DES KINDERGARTENLEBENS

A. Die deutsche Minderheitenerziehung:

Wir bieten unseren Kindergartenkindern Gelegenheiten, die vorhandenen Traditionen, die ehemalige Lebensweise, die Bräuche und die Kultur der Urbewohner der Siedlung kennen zu lernen.

Unser Programm bezieht sich in erster Linie auf die Kinder, die aus ungarndeutschen Familien stammen, sowie auf Kinder, die in irgendwelcher Form mit der deutschen Minderheit Verbindungen haben. Leider hat sich die Zahl der Kinder, die über solchen Hintergrund verfügen, landesweit verringert – so auch in unserem Kindergarten.*

In Budaörs wird in Mundart nur noch von den alten Urbewohnern gesprochen, dieser Dialekt ist hier keine lebende Sprache mehr. Der Grund dafür sind vor allem die Vertreibung und die darauf folgende Assimilation sowie die Nähe von Budapest.

Dieser Prozess des Sprachverlierens ist leider irreversibel, darausfolgend hat sich die Verwendung der deutschen Literatursprache (Hochdeutsch) immer deutlicher durchgesetzt.

Als Wirkung der oben genannten Tatsachen ist heute die deutsche Minderheitenerziehung eine spezielle Kombination des Fremdsprachunterrichts und der Minderheitensprachförderung, d.h. sie ist mit der so genannten „zweisprachigen Minderheitenerziehung“ identisch geworden. Somit zählt unser Kindergarten zu den zweisprachigen Kindergärten und dient der Förderung sowohl der deutschen als auch der ungarischen Sprache.

Der Kindergarten ist für die meisten Kinder der erste Lebensraum, wo sie die deutsche Sprache und Kultur treffen. Wir möchten die Vorbereitung der Kinder auf den Erwerb der so genannten „Zweitsprache“ im Schulunterricht sowie die Einführung der Pflege der mit der ungarndeutschen Minderheit verbundenen Traditionen und Bräuche mit Einbeziehung der Familien verwirklichen.

In unserer Minderheitenerziehung wird den Kindern gewährleistet, dass sie durch das Kennenlernen und die Pflege der ungarndeutschen Traditionen und des Kulturgutes, durch die Pflege der deutschen Sprache in einem muttersprachigen Umfeld ihre Identität erhalten bzw. stärken können.

In den zweisprachigen Gruppen werden die Aufgaben durch Tätigkeiten bestimmt. Dabei gehen wir von den altersgemäßen Besonderheiten der Kinder aus und sichern ihnen Geborgenheit. Zur Verwirklichung unserer Ziele halten wir das Spiel als das wirksamste Mittel der Persönlichkeitsentwicklung des Kindes für primär.

Die verschiedenen Spielsituationen ermöglichen Sprachsituationen, in denen die Kinder das Sehen, das Hören, das Sprechen und die Handlung ohne Belastung gleichzeitig wahrnehmen. Die wiederkehrenden Kommunikationssituationen fördern die Begründung des Spracherlernens durch Nachahmung. Für die Äußerung der Kinder lassen wir Zeit, sie werden nicht gedrängt. Es ist wichtig, dass sie sich wohl fühlen und Erfolge haben.

Durch die zweisprachige Minderheitenerziehung im Kindergarten erleben die Kinder die Werte unserer multikulturellen Gesellschaft als natürlich, und durch die ständige Anwesenheit deren wird die Effektivität der Erziehung der Kinder auf Toleranz, auf Annahme der Verschiedenheit und auf interkulturelles Verständnis gesichert.

* (Die Statistische Hauptbehörde aufgrund der sprachlichen Assimilation basierende Daten der Volkszählung über den Zeitraum von 1991 – 2001)

Die Hauptziele unserer Erziehungsarbeit sind:

- Schaffung eines zweisprachigen Umfeldes, das den Kindern eine entsprechende emotionale Sicherheit und die ausgeglichene Entfaltung ihrer zweisprachigen* Fertigkeit gewährleistet
- Bekanntmachung der Kinder mit der Sprache und der Kultur der ungarndeutschen Minderheit, Anregung der Kinder zum Erwerb deren ihrem Alter und ihrem individuellen Entwicklungsstand gemäß, sowie Einbau der ungarndeutschen und örtlichen Traditionen in unseren Kindergartenalltag mit Einbeziehung der Familien.
- Vertiefung des Zugehörigkeitsgefühls der Kinder, die aus ungarndeutschen Familien stammen, d.h. Stärkung ihres Identitätsbewusstseins.

Das Hauptziel unserer Sprachförderung ist nicht das „Erlernen der Sprache“, sondern die Entwicklung der Persönlichkeit der Kinder in einer zweisprachigen Umgebung, eine positive emotionale Beziehung zur Sprache. Denn das Sprachwissen hat keinen Sinn, wenn das Kind die Sprache nicht mag. Die Sprache und die Emotionen sind in unserem Fall zwei voneinander untrennbare Begriffe.

Weitere Ziele:

- Sicherung eines zweisprachigen Umfeldes, in dem die Kinder die Möglichkeit haben, ihre Kenntnisse in Verbindung mit der Zweitsprache auf ein ihrem Alter entsprechendes Niveau zu erweitern.

Unsere Grundprinzipien und bestimmten Aufgaben für die Verwirklichung der Minderheitenerziehung sind:

- Die Familie als erster Ort des Spracherwerbs übt auf die Entwicklung der muttersprachigen Kultur des Kindes einen entscheidenden Einfluss aus. Dementsprechend stehen unsere Kinder beim Antritt des Kindergartens auf unterschiedlichen Entwicklungsstufen. Wir ermessen deshalb zunächst die Rede- bzw. Kommunikationsfähigkeiten und die eventuellen Sprachfehler der Kinder.
- Das Verhältnis der deutschen bzw. der ungarischen Sprachverwendung wird zu Beginn des Kindergartenlebens den Sprachkenntnissen der Kindergruppen gemäß bestimmt, wobei der Akzent auf die zielgerichtete Sprachförderung gelegt wird.
- Wir bestreben uns nach der Schaffung einer freundlichen und liebevollen Atmosphäre, die das zum erfolgreichen Spracherwerb unentbehrliche Sicherheitsgefühl der Kinder gewährleistet.
- Als voneinander untrennbare Pfeiler der Sprachförderung betrachten wir das Erlernen der richtigen Aussprache auf direkte Weise, die Grundierung der Redefertigkeit, die Erweiterung des Wortschatzes und die Übung der Beantwortung der Fragen. Dabei werden die altersgemäßen Entwicklungsstadien und die individuellen Eigenschaften der Kinder sorgfältig berücksichtigt.

* Wir betrachten solche Personen als zweisprachig, die beide Sprachen – in diesem Fall deutsch und ungarisch – auf muttersprachlichem Niveau über entsprechende Kompetenz verfügen.

- Wir setzen dem Sprachwissen der Kinder angemessene, einfache, wiederkehrende Satzmodelle und Ausdrücke ein. (In diesem Bereich legen wir einen besonderen Akzent auf die Differenzierung der Kinder ihrem Lebensalter und ihrem individuellen Entwicklungstempo gemäß.)
- Wir regen die Kinder an, ihre Sprachfertigkeit mit der Hilfe der bereits bekannten und geübten Dialoge der wiederkehrenden Situationen zu entwickeln (situative Rede), wodurch ein auf Nachahmung basierender Spracherwerb gewährleistet wird.
- Wir vermeiden eine direkte Übersetzung von der einen auf die andere Sprache, denn dies könnte auf die psychische und sprachliche Entwicklung der Kinder negativ auswirken. Wir geben beim Gebrauch der Sprachen darauf bewusst acht, dass beim Wechsel von der einen auf die andere Sprache eine entsprechende „Sprachpause“ eingelegt wird, die ein problemfreies Umschalten/Umdenken in die andere Sprache gewährleistet und ein eventuelles Vermischen der Sprachen vermeidet.
- Beim Gebrauch der deutschen Sprache achten wir auf die dem Inhalt entsprechende Mimik und Gestik, die das Textverstehen der Kinder erleichtern können.
- Mit der Herausbildung einer sprachspezifischen Artikulationsbasis werden die Kinder auf den Erwerb der deutschen Sprache vorbereitet.
- Bei der Vermittlung der deutschen Sprache bestreben wir uns nach einer fehlerlosen Grammatik und einer beispielhaften Aussprache, denn wir sind uns dessen bewusst, dass ein fehlerhafter Sprachgebrauch uneinsehbare Schaden beim Erlernen einer Sprache hervorrufen kann.
- Die Vermittlung der Zweitsprache wird durch alltägliche Themen verwirklicht, die sich aus der näheren bzw. weiteren Umgebung der Kinder bieten. Wir achten darauf, dass diese Themen vielseitig, komplex verarbeitet werden und der mit denen verbundene Wortschatz auf eine spielerische Weise erworben wird.
- Bei der Organisation der Sprachförderung wird das Prinzip der Tätigkeitsorientierung zur Geltung gebracht, d.h. die Sprachvermittlung erfolgt nicht nach schulischen Methoden, sondern immer an Tätigkeiten gebunden.
- Das Leben der Kinder im Kindergarten wird so organisiert, dass der deutsche Sprachgebrauch auch den Alltag der Kinder, so auch die Bereiche der Pflege – und Versorgungsaufgaben umfasst.

1. Die Möglichkeiten der Minderheitenerziehung durch Spielen und Tätigkeiten:

- Schaffung solcher sprachlichen Situationen, die mit Tätigkeiten verbunden sind und den Kindern bei einer entsprechenden emotionalen Sättigung sprachliche Erlebnisse sichern.
- Das Einbauen der Rollensituationen in das Spiel (Sprachsituationen, Begrüßungen, Bitten usw, die im Alltag vorkommen).
- Das aktive Kennenlernen der äußeren Welt durch das Spiel (Jahreszeiten und weitere damit verbundene Themenkreise)
- Darstellende Spiele mit Handlung und Nachahmung, kurze Märchen der Sprachkenntnissen gemäß.
- Kinderreime, Abzählreime mit spielerischer Bewegung.
- Volksspottverse (in Mundart)
- Lieder und Singspiele mit Bewegungen, die dem Kennenlernen der Melodie und des Rhythmus der Sprache und der Musik der deutschen Minderheit beitragen.

- Das Kennenlernen und das Bewahren der örtlichen Volkstraditionen, Bräuche und Gegenstandskultur.
- Wortschatzerweiterung durch frei gewählte darstellende Tätigkeiten, mit bewusst angewandten Wörtern.
- Regelspiele:
- Bewegungsspiele auf Basis der Nachahmung.
- Spiele aus den gesammelten alten Spielen, Gesellschaftsspiele.
- Das Kennenlernen der Spiele, Tänze aus dem Volksgut der deutschen Minderheit, einige auch in Mundart.
- Die Aufsuchung derjenigen, die die Traditionen der deutschen Minderheit pflegen, wie z.B. die Grosseltern, die ältere Generation und Einladung deren in unseren Kindergarten.
- Besuch des Jakab Bleyer Heimatmuseums.
- Organisation einer deutschen Minderheitenwoche im Kindergarten.
- Erwerb sprachlicher Erfahrungen und Kenntnisse spontan und unter organisierten Rahmen
- Sprachliche Äußerung der Fachbegriffe alltäglicher Bewegungsformen, Wortschatzerweiterung, Förderung des Textverstehens nach Hören
- Im zweisprachigen Milieu ist es wichtig, dass die Kinder das Nebeneinanderleben verschiedener Kulturen und deren Unterschiede positiv erleben.

Die Traditionspflege umfasst den ganzen Erziehungsprozeß, sie bereichert die Persönlichkeit des Kindes und baut sich in das volle Tätigkeitssystem der Kinder und der Erwachsenen ein, vervollständigt die Kooperation mit den Familien.

2. Merkmale der Entwicklung am Ende der Kindergartenzeit:

Entwicklung einer positiven emotionalen Bindung zur Sprache und Kultur der deutschen Minderheit.

- Das Kind verfügt über einen seinem Alter und seinen eigenen Fähigkeiten entsprechenden Wortschatz, der ihm die Vermittlung der erworbenen Kenntnisse in deutscher Sprache ermöglicht.
- Das Kind ist fähig, sich den kommunikativen Situationen entsprechend zu verhalten (Verstehen von einfachen Fragen, Erfüllung von Bitten, Fähigkeit zur Übernahme der Rolle des Antwortgebers).
- Das Kind kennt zahlreiche Lieder, Reime, Verse, Spiele aus der deutschen bzw. ungarndeutschen Kultur.
- Das Kind verfügt über einen seinen individuellen Fähigkeiten und Fertigkeiten entsprechenden passiven Wortschatz.
- Das Kind kennt manche örtliche ungarndeutsche Traditionen, Bräuche, es schätzt und respektiert diese.

V. DIE VORAUSSETZUNGEN DER DURCHFÜHRUNG DES PROGRAMMS

A. Organisations- und Funktionsordnung

Die Öffnungszeiten:

Den örtlichen Ansprüchen entsprechend beträgt die konventionelle Öffnungszeit 12 Stunden.

1. Organisierung der Gruppen:

Das Programm betrifft jede Gruppe des Kindergartens. Während der vollen Öffnungszeit des Kindergartens werden alle Beschäftigungen mit den Kindern von den Kindergärtnerinnen gesteuert.

Die Zusammensetzung der Gruppen dem Lebensalter der Kinder nach dient der Befriedigung der jeweiligen Ansprüche, so können getrennte, teilweise getrennte und gemischte Gemeinschaften vorkommen. Die Art der Organisierung der Gruppen wird von der Erzieherkörperschaft bestimmt. Die Wirksamkeit der deutschen Minderheitsbildung wird durch Organisierung altersgemischter Gruppen gesteigert. (Die Jüngeren lernen von den Älteren, die Älteren helfen den Jüngeren.)

Unsere Kindergruppen sind im allgemeinen altersgemischte Gruppen. In dieser Organisationform sind die Voraussetzungen der Modellfolge und der Nachahmung gesichert, sind die Sozialisation und das Erlernen der Selbstständigkeit erfolgreicher. Die Kinder lernen sich anzupassen, es entwickeln sich ihre emphatische Fähigkeiten und sie empfinden die Unterschiedlichkeiten als natürlicher. In diesen altersgemischten Gruppen gibt es weniger Konflikte und die Fähigkeit der Kinder zur Schlichtung der Konflikte ist entwickelter. Es können sich lebensnähere Situationen ergeben. Die Anwesenheit von Geschwistern, Freunden und Bekannten machen die Eingewöhnung erfolgreicher. Die bereits ausgestaltete, von den Älteren angewandte Gewohnheitsordnung und Verhalten werden von den Jüngeren als natürlich betrachtet. Die sich im abweichenden Tempo entwickelnden Kinder werden nicht isoliert, jeder findet einen Partner oder einen Helfer. Bei den Gruppen mit heterogenem Alter ist das Erhalten der im Gesetz für Unterrichtswesen vorgeschriebenen Mindestanzahl der Kinder – eben wegen der altersgemäßen Besonderheiten – vorteilhafter, denn es werden von den Kindergartenpädagogen gesteigerte Aufmerksamkeitsteilung, Differenzierungsfähigkeit, Toleranz und Flexibilität erfordert.

Der Tagesablauf:

Durch den Tagesablauf/Wochenablauf werden die Planung und die Durchführung gleichzeitiger, differenzierter Aktivitäten ermöglicht.

- Er richtet sich nach den verschiedenen Tätigkeiten und den individuellen Bedürfnissen der Kinder;
- Er nimmt auf die örtlichen Gewohnheiten und Ansprüche, auf das Verhältnis der verschiedenen Tätigkeiten unter Beachtung der hervorgehobenen Rolle des freien Spiels Rücksicht.
- Die meiste Zeit wird der wichtigsten Beschäftigung des Kindes, dem Spielen gewidmet.
- Planung und Organisierung der parallel durchführbaren Beschäftigungen: durch Gruppenteilungen die maximale Ausnutzung der Räumlichkeiten des Kindergartens (Hof, Terrasse, die Nutzung des Turnzimmers nach freier Wahl)
- Die Erstellung des Tages- bzw. Wochenplanes ist die Aufgabe der Kindergärtnerinnen.

Der Tagesablauf der Gruppen wird dem Lebensalter der Kinder nach zusammengestellt, den Prinzipien der stufenweisen Erziehung, der Kontinuität und der Flexibilität folgend.

Das Zeitbedürfnis für die Fürsorge richtet sich nach dem Tempo der Kinder. Die Stetigkeit und die Flexibilität sollen möglicherweise während des ganzen Tages zur Geltung kommen. Das gleitende Frühstück ermöglicht die Erhöhung der Spielzeit und die Erweiterung der Erfahrungen. Das können die Kindergärtnerinnen in ihren Gruppen stufenweise herausbilden.

Die Tätigkeiten können ins Spiel integriert organisiert werden, es gibt Möglichkeiten auf Einzeltätigkeiten und Tätigkeiten in Mikrogruppen. Neben den Einzelentwicklungen und Entwicklungen in Mikrogruppen wird von der Kindergärtnerin eine frontale Förderung bestimmt. In unserem Tagesablauf hat die ungebundene, aber motivierte freie Bewegungstätigkeit der Kinder eine bedeutende Rolle. Wir geben den Kindern die Möglichkeit, bei der Spieltätigkeit am Vormittag im Turnzimmer ihrer Bewegungslust und ihrem Bewegungsbedürfnis freien Lauf zu lassen (siehe: Bewegung).

In der Organisation des Kindergartens nimmt auch die Fürsorge eine hervorgehobene Stelle ein. Die Kindergärtnerinnen erziehen auch während der Fürsorge, denn sie bauen die Beziehung zu den Kindern auf, helfen den Kindern beim Erlernen der Selbstständigkeit mit Einbeziehung der anderen, daran teilnehmenden Erwachsenen des Kindergartens.

Die Ruhe der Kinder am Nachmittag ist ein biologisches Bedürfnis, ihre Zeitdauer hängt vom Schlafbedarf der Kinder ab.

Die Kindergärtnerinnen der Gruppen bestimmen den Tagesplan mit Rücksicht auf das Entwicklungsniveau der Kinder, sie wird mit der Arbeit der anderen Gruppen in Einklang gebracht.

Vorschlag der Durchführung eines Tagesablaufes

<i>Zeitraum</i>	<i>Beschäftigung</i>
6.00-7.16	Zusammengezogene Versammlung der Kinder
7.15-10.31	<p>Freies Spiel in den Gruppenräumen, Einzelbeschäftigung, bzw. Beschäftigung in Mikrogruppen. Parallele Beschäftigungen, selbständige Entscheidungsfreiheit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Malen, Zeichnen, Handarbeit, Basteln; • Singen, Musik machen, Singspiele; • Märchen, Verse, darstellende Spiele • Bekanntmachung mit der Natur und mit der Umwelt; • Muttersprachliche Spiele • Deutsche Nationalitätenerziehung durch Spiel und gezielte Beschäftigung • Bewegung, sportliche Tätigkeit: Einmal bzw. zweimal in der Woche besteht die Möglichkeit zum Turnen im Turnzimmer. Der Terminplan wird von den Gruppen erstellt. • Körperpflege • Zehnhrjause • -Individuelle Beschäftigungen mit Kindern mit auffälligen Fähigkeiten
10.30-11.46	Spiel im Freien oder im Gruppenzimmer
11.45-12.46	Körperpflege, Mittagessen

- 12.45-15.46 Ruhezeit, Körperpflege, Jause
- 15.45-18.00 Spiel im Gruppenzimmer, bzw. im Freien
- Beschäftigung nach freier Wahl

Wochenplan:

Die Zusammenstellung des Wochenplans muss im Einklang mit dem Tagesplan sein.

Im Wochenplan beanspruchte ständige Tage:

- Turnen, Sport
- Musikbeschäftigung
- Ausflüge, Spaziergänge.

B. Sachliche Bedingungen und personelle Voraussetzungen

1. Sachliche Bedingungen

Wir versuchen das Gebäude, den Hof und die Ausrüstung des Kindergartens so zu nutzen, daß sie der Erziehung und der Entwicklung der Kinder am besten dienen.

So kann man sagen, daß eine Grundausrüstung mit guter Qualität, die Fähigkeiten und Fertigkeiten entsprechend dem Lebensalter entwickelt, für jede Altersstufe zur Verfügung steht.

Im Jahre 1998 ist unser Kindergarten mit einem Turn-bzw. Sportzimmer erweitert worden. Damit können wir den optimalen Raum und Platz zur Bewegungsentwicklung sichern.

Die L-förmigen Gruppenzimmer mit Galerien, die mehrere Funktionen haben, beeinflussen die Ausnutzung des Raumes, bzw. die Spielmöglichkeiten positiv. Die Einrichtung des Kindergartens passt sich der Körpergröße der Kinder an.

Der zur deutschen Nationalitätenerziehung unentbehrliche audio-visuelle Bestand an Geräten befriedigt momentan die Bedürfnisse, der fortlaufende Austausch ist jedoch unumgänglich.

Die Beschaffung des fachlichen Sachbestandes erfolgt überwiegend aus Haushaltsgeldern, es sind aber auch die Beträge erwähnenswert, die aus Ausschreibungen, aus Unterstützungen der Stiftung des Kindergartens, aus Unterstützungen der Eltern eingelaufen sind, sowie die von den Kindergärtnerinnen hergestellten Spielzeuge und Mittel.

Unsere Märchenbücher und Fachbücher bemühen wir uns nach den Änderungen zu modernisieren.

Der Hof des Kindergartens gibt Raum für Bewegung, Spiel und eine gesunde Lebensweise unterstützende Beschäftigung. Die Überprüfung und der eventuelle Austausch der eingebauten, die Bewegung fördernde Geräte ist fortlaufend durchzuführen.

Gegenüber der gesetzlichen Vorschriften über die Gerätschaft und Ausstattung besteht im Kindergarten ein Fehlen der Räumlichkeiten. Es gibt keine separate Räumlichkeit bzw. kein Arztzimmer. Das zum Programm benötigte Protokoll zur Gerätschaft und Ausstattung ist als Anlage 1 beigelegt.

Zur Durchführung unseres Programms ist es erforderlich, die Geräte ständig zu ergänzen und das Gebäude zu erneuern.

2. Personelle Voraussetzungen

Zur Durchführung unseres Programms ist es unentbehrlich, dass die Erzieher/innen sich mit der deutschen Nationalitätenerziehung identifizieren können. Ein zur Integrität eingestellter Kindergarten, hat im Interesse des Ausbaus einer inklusiven Erziehung eine fortlaufende Zusammenarbeit und eine abgestimmte Arbeit vorzuweisen. Die Kindergartenpädagoginnen

unseres Kindergartens verrichten ihre Erziehungsarbeit nach dem regionalen Erziehungsprogramm. Die Persönlichkeitsmerkmale unserer Kindergärtnerinnen sind Offenheit, Empathiefähigkeit, Interesse gegenüber der Mikro- bzw. Makroumgebung. Durch die Persönlichkeit der Kindergärtnerinnen wird das vorgestellte und beschriebene örtliche Kindergarten-Erziehungsprogramm verwirklicht.

Die deutsche Nationalitätenerziehung und der fortlaufende Tagesablauf am Vormittag machen die Präsenz von 3 Kindergärtnerinnen nötig, um die qualitative Erfüllung der Aufgaben zu sichern. (Zwei vormittags und eine nachmittags) Die Kindergärtnerinnen wechseln sich alle zwei Wochen ab. In den Gruppen, die deutsche Nationalitätenerziehung ausüben, verfügen die Kindergärtnerinnen über eine deutsche Nationalitätensausbildung, und es ist unser Ziel, dass jede Kindergartenpädagogin / Mitarbeiter/in die deutsche Sprache kennt.

Die Kindergärtnerinpaare arbeiten zusammen, verteilen die Aufgaben.

Unserer Meinung nach kann die Möglichkeit der frei gewählten freudevollen Bewegung am Vormittag von einer weiteren Kindergärtnerin, als Bewegungsförderin, verwirklicht werden.

Zur Zeit hilft eine Logopädin in halber Stelle bei unserer Arbeit. Sie beschäftigt sich mit den Kindern wöchentlich zweimal, die Fachbehandlungen werden tagebuchartig administriert.

Der § 47 des Gesetzes für Unterrichtswesen erfordert, dass die differenzierte Entwicklung und die Möglichkeit der Entwicklung für sozial benachteiligte Kinder gesichert wird.

Dieser Aufgabe können die Kindergärtnerinnen – aufgrund der hohen Kinderzahl in den Gruppen und der fehlenden speziellen Fachausbildung - nur teilweise nachkommen.

Daher ist ein/e gut ausgebildete/r Förderungspädagoge/in, die oder der während unserer gesamten Erziehungsarbeit bei der Begabtenförderung, wie auch während des Aufholprozesses einzelner Kinder zur Seite steht.

Es wäre eine große Hilfe, wenn auch eine Psychologe-Heilpädagogin zu unserer Verfügung stünde, um die immer häufiger vorkommenden Erziehungsprobleme zu lösen.

Unser Kindergarten besteht aus dem durch das Gesetz vorgeschlagene Personal.

Zur Zeit arbeiten 21 Mitarbeiter in unserem Kindergarten.

Davon sind 13 als Pädagogen tätig.

Der gestaffelte Arbeitsbeginn sichert in unserem Kindergarten die ständige Präsenz der Pädagogen während der ganzen Erziehungszeit.

Das technische Personal (Details folgen) spielt eine wichtige Rolle in der Entwicklung und in der Verbesserung der Qualität unserer pädagogischen Arbeit:

6 ausgebildete Helferinnen

1 Kindergartensekretärin

Der ästhetische, gepflegte Hof ist im Alltag des Kindergartens unentbehrlich. Die Instandhaltungsarbeiten verrichtet ein Instandhalter-/Gärtner. (eine Person)

Es wird gegenüber den Angestellten in unserem Kindergarten, die über keine Pädagogenausbildung verfügen ebenso erwartet, dass sie im Sinne der Erziehungseffektivität, Toleranz, Empfindsamkeit, Offenheit einen liebevollen Bezug zu Kindern und eine vom Inneren kommende fürsorgliche Einstellung erweisen, wo die kindliche Neugier als natürlich empfunden wird.

Mit ihrer entsprechenden Einstellung und ihrem entsprechenden Erscheinungsbild müssen sie in jeder Situation ein verlässliches, authentisches Vorbild sein.

Die Kindergartenpädagogen und das technische Personal sind für die Verwirklichung der gemeinsamen Ziele verantwortlich.

C. DER KINDERGARTEN UND DIE FAMILIE

Bei der Entwicklung des Kindes ist die sicherheitsgebende Rolle der Familie bestimmend.

Unsere Erziehung im Kindergarten versucht das Gleichgewicht zu schaffen, die Familienerziehung zu ergänzen und zu bereichern.

Wir halten die Schaffung einer ausgeglichenen, gesunden Lebensweise ohne Streß und die Bewegungsentwicklung für wichtig.

Aufgaben:

- Formung der Einstellung innerhalb der Familie, d.h. im Sinne der durchführbaren proportionalen Arbeitseinteilung,
- Lenkung der Aufmerksamkeit darauf, dass das Kind seine persönlichen Fähigkeiten frei entwickeln darf, es frei über verschiedene Möglichkeiten entscheiden darf, ohne dass es geschlechterspezifisch eingeschränkt wird (z.B. Handarbeit, Kochen, Puppenspiele mögende Jungen, die mit Mädchen spielen oder umgekehrt, die das Bauen, Autospiele, Handwerkerspiele mögende Mädchen, die mit Jungen spielen),
- Die Unterrichtung der Eltern über den momentanen Entwicklungsstand der Kinder, aufgrund eines die Entwicklungsaufgaben erstellten Dokuments.
- Formung entsprechender Einstellungen/Auffassungen durch indirekte Einwirkung, als auch auf bewusste Weise; die Miteinbindung der Eltern in den Kindergarten durch die mit den Kindern zusammen umgesetzten/umzusetzenden Beschäftigungen, Aktivitäten.

Unser Programm bietet in der Beziehung zwischen dem Kindergarten und der Familie

- zur deutschen Nationalitätenerziehung,
- zur Bewahrung der Traditionen und zur Wertschaffung Möglichkeit.

Unser Ziel ist: Die Kindheit soll die heitere Welt des Spiels, der Träume und des Lernens bleiben.

Die Formen der Kontaktaufnahme:

Aufnahmegespräch: gegenseitiger Informationsaustausch, Hausordnung

Kindergartenbesichtigung: Einblick in den Kindergarten und dessen Alltag, Informationen zum Kindergarten für Interessenten

Familienbesuche:

Es gibt einen Familienbesuch bevor das Kind in den Kindergarten kommt.

Das ist das erste Treffen zwischen der Familie und den Kindergärtnerinnen (Vertrauen schaffen zwischen den Eltern und den Kindergärtnerinnen, bzw. dem Kind und den Kindergärtnerinnen)

Sonstige Familienbesuche: Vertraulichere Zusammenarbeit, die den Kindern ein positives Gefühl und ein dauerndes Erlebnis gewährleistet.

Elternabende:

- Für die neuen Eltern ein Informationsabend: Sie erwerben Eindrücke über den Kindergarten und über das Leben im Kindergarten. Sie lernen das Erziehungsprogramm kennen, informieren sich über die Spieltätigkeiten der Kinder und über die Eingewöhnung sowie über die Hausordnung.

- Elternabende der Gruppen: die Vorstellung der traditionellen Gewohnheitsordnung und der Erziehungsziele, die Prinzipien der Zusammenerziehung (Kindergarten-Familie).
- Elternabende mit sonstigen Themen: sie werden mit Hilfsabsicht organisiert, Informationen über die einzelnen Entwicklungen. (Fachleute: Logopädin, Kinderarzt, Lehrerin, Heilgymnastin).

Elternsprechstunden:

Die Kindergärtnerinnen und die Eltern können die Erfahrungen, die Probleme und die Lösungen mit gegenseitigem Vertrauen besprechen.

Spielvormittag (offenerTag):

Man kann den Spielvormittag regelmäßig, in jedem oder in jedem zweiten Monat besuchen.

Die Eltern sind nicht nur passive Zuschauer, sondern sie arbeiten mit ihren Kindern und mit der Kindergärtnerin zusammen.

Elternbeirat:

Die Eltern können von den Mitgliedern des Elternbeirates die Erziehungskonzeption und die Bedeutung der Zusammenarbeit erfahren.

1. Die Zusammenarbeit bereichernde Tätigkeiten

- Erntedankfest: Sammeln der verschiedenen Früchte, Organisation einer gemeinsamen Ernte.
- St. Martin-Fest: Kennenlernen der Bräuche, Basteln der Laternen, ein gemeinsamer Abend mit Singen und Lagerfeuer, Vertiefung der Beziehung zwischen der Familie und dem Kindergarten.
- Ungarndeutsche Woche: Erkundschaffung und Bekanntmachung mit den örtlichen deutschen Gewohnheiten, Bräuchen, Traditionen und den sachlichen Kulturschätze
- Gemeinsame Ausflüge mit den Familien: mit dem Ziel, die Umgebung kennen zu lernen, die Traditionen zu pflegen, Kenntnisse weiterzugeben.
- Handwerkstage und Spieltage: Kennenlernen der Volkshandwerke und der Volksspiele mit Bewegung.
- Abende, die die Feiertage und Feste vorbereiten: die Eltern können an den feierlichen Vorbereitungen teilnehmen.

2. Weitere Kontakte

Kinderkrippe: die Kindergärtnerinnen der neuen jüngeren Gruppe besuchen die Kinder in der Kinderkrippe, bzw. die Kinder besuchen den Kindergarten.

Kindergärten: Besuche der deutschen Nationalitätenkindergärten aus anderen Landschaften (Baranya-Komárom-Tolna)

Partnerkindergarten: Deutschland München – Möglichkeiten zu den sprachmethodischen Erfahrungen.

Grundschule: Die entsprechende Zusammenarbeit zwischen dem Kindergarten und der Grundschule bereitet die Kinder auf den Schulanfang vor und hilft den Übergang vom Kindergarten in die Schule zu bewältigen.

Gesundheitsorganisationen: Kindergartenarzt, Fürsorgerin, Kinderzahnarzt

Sie verfolgen die Entwicklung des Kindes und helfen latente Krankheiten aufdecken.

Kulturinstitut:

- Kulturhaus – Besuche diverser Theaterprogramme
- Heimatmuseum – Besichtigung der heimatkundlichen Sammlung
- Bibliothek

Deutsche Minderheitenselbstverwaltung: Teilnahme an den Jugendprogrammen der Selbstverwaltung. Beziehung zur Nationalitätenbevölkerung: Aufsuchung der älteren Generation, ihre Einladung zu unseren Festen und zur Deutschen Nationalitätenwoche.

Kontakte zu den uns patronisierenden Firmen: Sie können unsere Arbeit kennen lernen, sie nehmen an unseren Festen teil, unterstützen unseren Kindergarten.

Kontakte zum Träger: Monatliche Besprechungen, Teilnahme an unseren Festen.

D. AUF WUNSCH DER ELTERN GELEISTETE, JEDOCH NICHT VERPFLICHTENDE SPEZIELLE DIENSTLEISTUNGEN DES KINDERGARTENS

1. Gebührenfreie Leistungen:

a) *Logopädie:*

Eine Logopädin beschäftigt sich wöchentlich zweimal mit den Kindern mit Sprachfehler.

Ziel:

- die Eliminierung der Sprachfehler bis zum Schulalter
- die Entwicklung des altersgemässen Wortschatzes und der inhaltsreichen Sprache
- die Stärkung der zum Lesen und Schreiben benötigten Fähigkeiten

Aufgaben:

- die Stärkung der Bewegung der Sprachorgane, die Ausbildung der, in der ungarischen Sprache benutzten Töne
- die akustische und motorische Differenzierung der Töne
- die Erweiterung des Wortschatzes
- die Entfaltung von Teilfähigkeiten – besonders der Fähigkeiten, die zum Lesen und Schreiben benötigt werden

b) *Präventives Kinderturnen:*

Einmal in der Woche nachmittags findet eine präventives Kinderturnen für Kinder der mittleren und älteren Gruppe statt. Maximale Teilnehmeranzahl: 15 Kinder

Ziel:

- Erfolgserlebnisse vermittelnde Bewegungsmöglichkeit, Spiele, Angebot einer sportlichen Tätigkeit, Haltungsverbesserung, Stärkung der Fusswölbung

c) *Spielhaus*

Ziel:

- Festigung der Beziehung zwischen der Familie und dem Kindergarten

Aufgaben:

- Organisierung gemeinsamer Tätigkeiten, die die Traditionen bewahren,
- Festigung der menschlichen Beziehungen, Entwicklung der Fähigkeit zur Beziehungsschaffung

d) **Kindertanz**

Organisierte Tätigkeit für Kinder im Alter von 5- 6- 7 Jahren. Wöchentlich zweimal. Einmal werden ungarische Tänze, das andere Mal werden deutsche Tänze gelehrt.

Ziel:

- Vererben der Schätze der Vergangenheit mit Sing- und Tanzspielen und der Traditionen

Aufgaben:

- Festigung der Identität,
- Erforschung und Bewahrung der örtlichen Traditionen,
- Entwicklung des Gleichgewichtsgefühls, der richtigen Körperhaltung des Kindes und die Herausbildung einer ästhetischen Bewegung mit Hilfe des Kindertanzes.

e) **Religionsunterricht**

Auf eventuellem Wunsch der Eltern sichern wir die Möglichkeit, dass die Kinder an von einem Glaubensträger durchgeführten Religionsunterricht teilnehmen. Die Teilnahme ist ausserhalb der Erziehungszeit möglich.

2. Gebührenpflichtige Leistungen ausserhalb der Erziehungszeit

Ausflug, Theater

Auf Wunsch der Eltern, ad hoc.

Gebührenpflichtige Leistungen ausserhalb der Erziehungszeit

Kindertanz

Organisierte Tätigkeit für den Kindern im Altern von 5-6-7 Jahren. Wöchentlich zweimal. Einmal werden ungarische Tänze, das andere mal werden deutsche Tänze gelehrt.

Ziel:

- Vererben der Vergangenheitswerte mit Sing- und Tanzspielen und der Traditionen

Aufgaben:

- Festigung der Identität,
- Erforschung und Bewahrung der landschaftlichen Traditionen,
- Entwicklung des Gleichgewichtsgefühl, der richtigen Körperhaltung des Kindes und die Herausbildung einer ästhetischen Bewegung mit Hilfe des Kindertanzes.

Kinderturnen

Organisierte Tätigkeit für den Kindern im Altern von 5-6-7 Jahren. Wöchentlich einmal.

Ziel:

- gesundes Wachsen des Körpers
- Entwicklung der körperlichen Fähigkeiten, wie Kondizionierung und Koordination

Aufgaben:

- Entwicklung der Koordinationsfähigkeiten

Kontrolle und Bewertung des Programms

Die Harmonisierung beansprucht innerhalb des Instituts einen ständigen Informationsströmung. Auf den wöchentlichen pädagogischen Besprechungen gibt es Möglichkeiten, die vergangene Zeit zu bewerten und die nächsten Aufgaben in Einklang zu bringen. Das Kriterium der Kontrolle ist die Kontinuierlichkeit und die weiterentwickelnde, wertende Besprechung.

Die Kontrolle richtet sich sowohl nach dem Entwicklungsniveau der Gruppe als auch nach dem Entwicklungsniveau des Einzelnen, an der Bewertung nimmt jede Kindergärtnerin teil.

Der Programminhalt widerspiegelt die integrierten Tätigkeiten. In diesem System ist nötig, der Entwicklung des Einzelnen ständig zu beobachten. Über die Entwicklungsniveaus des Kindes in den Tätigkeitsformen werden Aufschreibungen machen (in Dossiers).

An der Kontrolle und Bewertung des Programms nimmt jede Kindergärtnerin mit der Leitung der Kindergartenleiterin teil.

Analyse und Bewertung vor der Einführung des Programms:

- Wir untersuchen, ob jede Bedingung für das Programm zur Verfügung steht (Gewohnheits- und Regelsystem, Gegenständliche, Fach- und Personalbedingungen)

Analyse und Bewertung während der Einführung (am Ende des ersten Erziehungsjahres):

- Wir untersuchen, ob die geplanten entwickelnden und erziehenden Inhalte in der Kindererziehung erscheinen,
- was für Ergebnisse hat:
- die Möglichkeit, spielerisch Erfahrungen zu machen,
- die Erziehung auf die gesunde Lebensweise und die Bewegungsentwicklung,
- die deutsche Nationalitätenerziehung.

Analyse und Bewertung nach der Einführung in allen 3-4 Jahren:

- Wir bewerten das Ergebnis der geplanten Erziehungs- und Entwicklungskonzeptionen mit Hilfe des Entwicklungsniveaus „Das Ergebnis der Entwicklung am Ende der Kindergartenzeit“.

Wir möchten die Hilfe einer äußeren Experten in Anspruch nehmen, um das Programm real zu analysieren und zu bewerten.